

Xavier Corrs Moya
Albert Corominas Subías
Antoni M. Correig Blanchar
Jordi Costa Blanch
Ramon Costa Canal
Mateu Cuberes Montfort
Jordi Cunties Villanueva
Victòria Corberó
Claustre Codina
Carme Calzada
Ita Carandell
Lluís de Carreras
Angelina Català
Carles Castellanos
Xavier Ciscar Segura

Josefa Díaz Pagès
Josep Antoni Dolé Torres
Xavier Doltra Tapiola
Jordi Domènech Sarrió
Ferran Duran Azema
Josep Lluís Duran Oller
J. Lluís Domínguez Falante
Roman Domènech

Roser Elías Majans
 Teresa Español Borén
 Francesc Esteva Massaguer
 Lluís Espinós Pla
 Robert Espí Domènech
 Enric Espelt Montaña
 Josep Escoda Saladie
 Antoni Elías Josa
 Raimon Elías Castells
 Artur Echevarría Enríquez
~~Arthur~~ Van den Eynde
 Francesc Escoda

Sílvia Farriol Gil
 Mercè Ferrer Rosselló
 Angels Figueras Casamada
 Josep Fatjó Carbonell
 Ignasi Faura Ventosa
 Paco Fernández Buey
 Manuel Fernández Fàbrega
 Antoni Flos Bassols
~~Alfred~~ Fernández de La Requera March
 Jordi Ferrando ^{de} Muley
 Ignasi Fina Sanglas
 Ramon Folch Guillén
 Rosend Folguera Travé
 Antoni Font Arellano
 Antoni Fontdevila Martí

Antoni Forteza Clavé
 Jaume Figueras Bellot
 Daniel Freixes Melero
 Joan Frigole Relixach
 Santiago Fusté Espasa
 Josep M. Fenollosa Mazón
 Enriqueta Fototquerni
 Meritxell Fiter (Andorrana)

Montserrat ~~Huguet~~ GalCeram Huguet
 Maria Teresa GalCeram Huguet
 Dolots Garcia Ramon
 Maria del Mar Garayoa López
 Pere Gabriel Sirvent
^{Inaki}
~~Josep Lluís~~ Galavraga Aldanondo
 Josep Lluís Gallego Piña
 Francesc Gallissà Roigé
 Jordi Garcés Brusés
 Josep Miquel Garcia Miralles
 Sergi Garcia Miralles
^W
 Edard Garcia Harroja
 Joaquim Garreta Such
 Xavier Garriga Paituví
 Josep Garriga Paituví
 Rafael Garro Galdiana
 Gregori Garzón Clariana
 Carles Gasòliba Bohm
 Miquel Gich Viñas
 Jordi Gil Alava

Lluís Ginés Pascual
 Francesc Graell Trias
 Joaquim Granados Sagre
 Albert Grañena Batista
 Joan Grañena Batista
 Enric Grebler Simó
 Jaume Guàrdia Maduell
 Eduard Guardino González de Zurbano
 Carles Jordi Guardiola Noguera
 Francesc Gudiol Munté
 Francesc de Gudi Guixeras
 Xavier Gassiot
 Pina González
 Maria Pau Garzón
 Immaculada Gràcia
 Helena Gomis

Maria Carme Hernández Cros
 Vicenç Huarte Salvatierra
 Jordi Hernández Espinosa
 Josep Herreras Rodríguez
 Manuel Herrera Savall
 Lluís Herrera Gómez
 Josep Emili Hernández Cros

Alfons Ibáñez Cacho
 Miquel Inglés Pedrero
 Pere Inglés Pedrero
 Ferran Indesta Vernet
 Lluís Isern Sitjà

Maria del Carme Jiménez Lapeña
^{Nancy}
~~Maria~~ Maria Jones (Anglesa)
 Anna Maria Jové Armengol
 Joan Jané Porta
 Manuel Jorba Jorba
^{Xavier}
~~Francisc~~ Jordi Ayter
 Miquel Angel Jordi Ayter
 Jaume Josa Llorca
 Josep Jové Armengol
^{Xavier}
~~Francisc~~ Juan Fraile
 Joan Jubany Millet
 Sebastià Julià Rechaga
 Emili Junyent Sánchez
^{Miriam}
~~Miriam~~ Josa Llorca

~~Núria Llobet Roque~~

~~Josep Llugany Paredes~~

Francesc Llinde Paniagua

Francesc Llamolla Orma

Esteve Lamotte de Grignon Querol

Jaume Lanaspa Gathau

Antoni Lecha Bergnes

Josep Miquel Leon Pablo

Isaac Levy Mizrahi

Vicenç Lligoterra Gil

Francesc López-Rey Laurons

Ricard Lozano

Josep Lluís Lubelza

Núria Llobet Roque

Josep Llugany Paredes

Joaquim Lluixa Chavarria

Miquel Lleonart Aliberas

~~Xavier Llobet Paredes~~

Enric Llistosella Jané

Josep Lloret Carbó

Josep Lloveras Macià

Mònica Maragall Mira
 Maria Rosa Martínez Manent
 Maria^{na} Mata Mier
 Marta Milian Guberm
 Elena Montmany Madorell
~~Margarida Oñate Llançol~~
 Ramon Malagrida Matons
 Carles Manté For s
 Lluís Maruny Curto
 Evarist Menzano Perez
 Santiago Malla Rey
 Pau Maragall Mira
 Joan A. Magerat Padrós
 Josep Martí Valls
 Josep Lluís Martín Ramos
 Guillem Martínez Molinos
 Joan Josep Martínez Sanpere
 Joan Carles Mas Bassa
 Andreu Mas Colléll
 Rafael Mas Salvadó
 Francesc Mas^{ana} Nadal
 Pere Mascareñas Rubies
 Joan Emili Masferreer Maestro
 Miquel Masgrau Bartrís
 Aquil·li Mata Mier
 Josep Maria Maymó Ase^{as}
 Joan Mediavilla Cilla
 Dieg^{as} Medina Català
 Jordi Mendelshon Rubio
 Rafael Melús Pastor
 Ignasi Mercadé Nubiola
 Lluís Mercader Grau

Francesc Mercader Terrats
 Antoni Millán Velasco
 Lluís Millet Serra
 Ricard Millierí Riera
 Joan Mir Obrador
 Jordi Muriel Raxach (O Mir)
 Josep Miró Ardèvol
 Francesc Mitjans Perilló
 Josep Moncunill Solé
 Joan Manuel Montero Madariaga
 Amadeu Montotto Gallette
 Gabriel Mora Gramunt
 Ramon Morell Rosell
 Josep Morell Vergara
 Josep Morera Prat
 Màrius Moréllans
 Josep Moncunill Ribas
 Joan Munt Albareda
 Josep Maria Montserrat Blaco
 Antoni Medina Toledo
~~Antonia Madaña Navarro~~
 Consol Maqueda
 Lluïsa Marín Cobeñas
 Maria Jesús Marín
 Paquita Minguella
~~Montserrat~~ Montserrat Mayolas Mallol.

Antoni Nacenta Navarro
 Miquel Nadal Rosas
 Zenó Navarro Garcia
 Juli Navascués Cristóbal
 Jaume Nualart Serrats
 Conchita Núñez Soteras

Margarida Obiols Llandrich
 Montserrat Oliveras Badia
 Teresa Ollé Domingo
 Xavier Oliwa Santos
 Lluís Olivella Cunill
 Joan Olivé Alonso
 Jordi Oliveras Badia
 Vicenç Oliveras Estapé
 Josep Olives Puig
 Eduard Oltra Yuste
 Josep I. Oms Llohis
 Albert Ortega Aramburu
 Angel Ortí Lahoz
 Josep A. Ortiz Berrueta
 Josep A. Ortúño Garcia

Neus

~~Rafel~~ Porta Tallada

Maria Lluïsa Penelas Guerrero

Anna Maria Pedreira Font

Marta Parnas Martínez

Maria ^WPetit Vilà

Maria Pilla Estapé

Maria Pla Molino

Mercè Planas Vila

Neus Patau Vilalta

Carme Ponce Mora

Joan Pàez Berga

Ferran Padrom Barrera

Lluïsa Palom Izquierdo

Lluïsa Pallàs Alberti

^{Xavier}
~~Francesc~~ Panigua Iñiguez

Pere Papasseit Totosaus

Francesc Parcerisas Vázquez

Joan A. Perpall Marfà

Ricard Perdigó Nardiz

Marià Pere Lizandra

Josep Lluïsa Pérez Arnal

Jesús Pérez Lluch

Alexandre Pérez Machado

Alfons Pericay Hosta

Jaume Petit Vila

Carles Philipim Lascorz

Ricard Pla Ninot

Francesc Pla Clavell

Fellicià Plana Llevat

Ramon Planes Vila

Ignasi Pons Antom

Jordi Porta Ribalta

Juan Puigdomènech Muga

Pere Puntí Colilles

Joan Pros Olivella

Joan Pere Pròsper Iborra

Josep Puertas Domingo

Antoni Pugès Romagosa

Josep M. Puig Vidal

Albert Puigdomènech Alonso

Josep M. Pujol Bannartán

Josep M. Pou Torelló

Xavier Pouplana Solé

Carles Prieto Caballé

Josep M. Prat Planas

Francesc Padrosa (jesuïta)

Alfred Pastor Bodner

Joan Querejeta Vera

Josep Quetglas Riusech

Carles Quingles Càceres

Mercè Romani Alfonso
 Rosa Rabasa Negre
 Margarida Recasens E strada
 Montserrat Roig Fransitorra
~~Guillemina~~
~~Rocla~~ Roca Pomjuan
 Carme Rodon Ibars
 Avelina Rocosa E scudé
 Lidia Rodrigo Llorens
 Joan Ràfols Esteve
 Víctor Rahola Aiguadé
 Antoni Ramis Rebassa
 Lluís Renart Cava
 Carles Riba Romeva
 Marc Aureli Ribó Golovart
 Josep M. Riera Munné
 Pere Riera Planellas
 Carles Riera Prats
 Pasqual Riera Recio
 Antoni Ricardó Colloch
 Alfons Rodríguez Bayraguet
 Jordi Rodríguez Codornus
 Manel Rodríguez Cuadras
 Josep Rodríguez Díaz
~~Robert~~
~~Robert~~ Rodríguez Roisin
 Josep M. Rodríguez Rovira
 Enric Rodríguez Vilanova
 Josep M. Rosanas Martí
 Josep M. Roset Salla
 Joan Josep Rotger E sapé
 Francesc Royo Coma
 Josep Rucabado Aguiló
 Manuel Ruiz Gutiérrez

Marta Ribalta

Isabel Rueda

Antoni Rubio

Ferran Ramos

M. Dolors Roger

Ramon Raventós

Elisabet Segarra Trias

Eugènia Salvador Mencerre

Lluïsa Carlota Solé Puig

Maria Angels Subirana Conde

Júlia Soler Millian

Mercè Sala Schnerkowski

Assumpta Solé Puig

Maria Teresa Soler Cera

Gonçal Sánchez Seto

Joan Sánchez Solsona

Francesc Josep Sancho Poch

Francesc Sales Coderch

Josep M. Sala Grisó

Josep M. Sanjuan Bel

Víctor Santos Ollé

Ramon Satorras Borbonet

Vicenç Segarra

Josep M. Sañet Manén

Ramon Sagarra Porta
 Joaquim Segura Riu
 Alfons Sala Par
 Tomàs Salamí Gay
 Ferran Sales Aigé
 Didac Sánchez Bustamente
 Miquel Sen Tato
 Víctor Sen Samaranh
 Joam Josep Senent Moreno
 Salvador Servià Costa
 Eduard Seuba Borrell
 Pere Solà Guisner
 Santiago Solà Lucia
 Salvador Soteras Gràcia
 Felip^{du} Souxich Henrici
 Josep O. Subirana de Dalmases
 Joam C. Subirana de Dalmases
 Joan Suñol Gornes
 David Suñol Trepas
 Oriol Solé Sugrañes
 Eduard Solà Farrés
 Joan Solà Montserrat
 Miquel A.
~~Josep~~ Soriano-Montagut
 Ignasi de Solà-Morales Rubió
 Jordi Sisquella Cusó
 Joaquim Silvestre Benach
 Josep Soler Amigó
 Anna Sisteró
 Mervè Solà
 Josep M. Salou
 Miquel Sarrias

Maria Lurdes Teixidó
 Angels Tremosa Bonavia
 Maria Carme Triadó Tur
 Carme Trilla Bellart
 Ramon Torrent Macau
 Joan Tarrús Galter
 Josep M. Trias de Bes Serra
 Vicenç Tort Arnau
 Josep M. Torres Nadal
 Ramon Torrents Rappard
 Jaume Torres Elias
 Robert Tomàs Calvo
 Salvador Terragó Quid
 Pere Thomas Andreu
 Marta Trepas Secanell
 Santiago Turbau
 Rosa Tello

Inaki
~~Ignasi~~ Uria E. Llorriaga
 Ignasi Ubierna

Maria Victòria Vilaginès Vinué
 Rosa Vilaró Piñol
 Margarida Vert Ros
 Múria Viñal de Llobatera Pomar
 Anna Maria Vacues Guitart
 Domènec Re Ventura Rodrigo
 Pau Verrié Ainaud
 Ferran Viola Molitó

Joan Vifolles Vidal

Joan Vifera Forgas

Oriol Vidal Arderiu

Joaquim Viaplana Lleonart

Josep Verges Coma

Just Vifals Sancho

Carme Valls

Pere Xampany Baró

Carles Zorras Roc

Notes

- (1) Citat per Francesc Arroyo a El País del 9 de març de 1986. En el document fet davant notari de cara al recurs contenciós-administratiu davant el Suprem (Capítol IV), s'hi diu que el nombre d'assistents era de 485 en total, a part de la comunitat caputxina. Aquesta xifra la veiem més d'acord amb la gent que hi havia al moment de l'entrada de la policia.
- (2) Idem.
- (3) Josep M. Colomer, op. cit., volum II, pp. 152-155.
- (4) L'Avenç, núm. 13, de febrer de 1979, p. 70, i La Vanguardia del 23 de març de 1986.
- (5) La Vanguardia, suplement del 9 de març de 1986. Interessant perquè s'hi afegien les actuals professions dels 254 noms.
- (6) El País, 9 de març de 1986.

1

ESTATUTOS DEL SINDICATO DEMOCRATICO DE ESTUDIANTES DE LA UNIVERSIDAD DE BARCELONA.

CAPITULO I

DISPOSICIONES GENERALES

Art. 1.- El Sindicato Democrático de estudiantes de la Universidad de Barcelona se registrá por los presentes estatutos, por los Reglamentos de Régimen interior de cada uno de los centros, por los acuerdos vinculantes para el distrito previstos en el artículo 95 y por las reglas que los estudiantes sancionaren mediante su acción sindical en defecto de lo anterior.

Art. 2.- Se es miembro del Sindicato por el mero hecho de la matriculación para el período de licenciatura en las Facultades, Escuelas Técnicas Superiores y Centros reconocidos por el Ministerio de Educación a través de las Direcciones Generales de Enseñanza Universitaria, Técnica Superior y Profesional, radicados en este Distrito Universitario.

Art. 3.- La condición de miembro del Sindicato Democrático de Estudiantes puede perderse, a) por renuncia expresa, b) por dejar de producirse los requisitos consignados en el artículo precedente.

Art. 4.- Los cargos del Sindicato Democrático de Estudiantes serán electivos siempre y sus órganos representativos a todos los niveles. El Sindicato hace suyo el principio de responsabilidad de los representantes ante sus representados asegurando a éstos la posibilidad de revocar el mandato de aquéllos.

Art. 5.- Siendo el Sindicato de Estudiantes un organismo para la representación y defensa de los intereses de los estudiantes deberá asegurarse en todo momento su independencia. Los representantes de los estudiantes serán los responsables ante éstos de cualquier interferencia extraña a la acción sindical que se produzca en el funcionamiento de los órganos del Sindicato.

Art. 6.- Dentro del Sindicato de Estudiantes tendrán cabida las Organizaciones Estudiantiles por Ramas Profesionales y otras análogas, dejando las formas de relación de las mismas con el Sindicato a criterio del Régimen Interior de los Centros.

Art. 7.- Serán considerados idiomas oficiales del Sindicato de Estudiantes de la Universidad de Barcelona, en igualdad de derechos, el castellano y el catalán.

765

CAPITULO II

LOS ORGANOS DEL SINDICATO EN LOS CENTROS DE ENSEÑANZA

Sección 1ª, de la Asamblea de curso (1)

Art. 8.- La Asamblea de curso está compuesta por los miembros del Sindicato matriculados en el curso y es el órgano mediante el cual los estudiantes eligen y controlan a sus representantes a este nivel. Los estudiantes matriculados en más de un curso pertenecerán a la Asamblea de un solo curso, pudiendo intervenir con derecho a voz en las actividades que le atañan en las Asambleas de los demás cursos en que esté matriculado.

Art. 9.- Son funciones de la Asamblea de curso, a) la elección de los consejeros de curso; b) la elección del Delegado y Subdelegado de Curso si así le corresponde según lo dispuesto en el art. 21; c) el ejercicio del control sobre sus representantes por el procedimiento establecido en los artículos 52 y 53; d) cuantas otras le asignen estos Estatutos.

Sección 2ª, de los Consejos de curso o grupo.

Parte 1ª, de su composición y funciones.

Art. 10.- El Consejo de Curso está compuesto por los Consejeros elegidos por la Asamblea de curso en número de 10, pudiéndose variar dicho número según especifique el Reglamento de Régimen Interior del Centro o según los casos previstos en el art. 18 así como el número de compromisarios para representar al Curso en la Asamblea de Centro.

Art. 11.- Corresponde al Consejo de Curso, a) la representación colegiada del curso, b) la deliberación y resolución de cuantos problemas afecten al curso, sometiendo a la opinión de la Asamblea de curso aquellos problemas que el Consejo creyera oportuno, c) la elaboración de los presupuestos del curso, d) el nombramiento y la destitución de los miembros de las comisiones que para fines diversos el propio Consejo estime conveniente crear así como el control y fiscalización de dichas comisiones; e) la elección, en su caso, de representantes para las comisiones que se creen a nivel de Centro; f) la convocatoria del Consejo de curso abierto, en forma periódica regulada en los Reglamentos de Régimen Interior, por acuerdo del propio Consejo o por petición motivada del 20% de los miembros de la Asamblea de Curso; g) cuantas otras funciones le vengan determinadas por estos Estatutos o les asignen los órganos sindicales del Centro y del Distrito.

Art. 12.- El Consejo de Curso deberá en todo caso, a) elegir al Delegado y Subdelegado de curso si así le corresponde a tenor de lo dispuesto en el art. 21, b) designar a los consejeros que han de representar al curso en los Departamentos del Centro; c) reunirse periódicamente según lo dispuesto en los Reglamentos de Régimen Interior del Centro que se trate; d) asistir obligatoriamente sus componentes a los Consejos de Curso y Asambleas de Centro, debiendo justificarse la ausencia ante el delegado de curso.

-
- (1) Consejo de curso cerrado - (los consejeros)
" abierto - (todos los miembros con voz)
Asamblea de curso - (todos los miembros con voz y voto)

766

Parte 2ª, modo de elección.

Art. 13.- Para que el Consejo de Curso se considere reunido se considerará necesario un quorum de los 2/3 en primera convocatoria y de mayoría simple en segunda convocatoria. El Consejo adoptará sus acuerdos por mayoría simple respecto a la totalidad de sus componentes. En caso de empate el voto del delegado será decisorio.

Art. 14.- Si algún curso se halla dividido en grupos debido al elevado número de alumnos o al hecho de que el año de licenciatura esté fragmentado según la especialidad, se procederá a la composición del Consejo de Curso o grupo según prevea el Reglamento de Régimen Interior del Centro. En los cursos o grupos de matrícula inferior a 15 alumnos no será preceptiva la constitución del Consejo de curso pudiendo ejercer la Asamblea del curso todas las funciones de aquél, salvo que los Reglamentos de Régimen Interior del Centro dispongan otra cosa.

Art. 15.- Durante la primera mitad del primer trimestre se procederá a la elección de Consejeros de Curso pudiendo establecer los Reglamentos de Régimen Interior la posibilidad de celebrar unas nuevas elecciones en fecha posterior. A este objeto, anunciadas las elecciones cualquier alumno perteneciente a la Asamblea de Curso podrá presentar su candidatura debiendo hacerlo ante el Delegado de Centro.

El Delegado de Centro abrirá un plazo mínimo de 72 horas para la presentación de candidaturas cerrado el cual proclamará éstas en una lista que consigne por orden alfabético los nombres de los candidatos, señalando también el número de cargos de consejero a cubrir. Esta lista deberá ser hecha pública como mínimo 48 horas antes de las elecciones y en las condiciones que determinen los Reglamentos de Régimen Interior en cada uno de los centros.

Art. 16.- En la fecha y hora señalada, constituida la Mesa presidida por el Delegado de Centro y el Secretario o quien les sustituya, ante la Asamblea de curso, se procederá a las elecciones según las siguientes normas:

a) Tendrán derecho a emitir voz, previa presentación de credenciales, todos los alumnos pertenecientes a la Asamblea de Curso. Los estudiantes matriculados en más de un curso elegirán sus representantes en el curso en cuya Asamblea se hallaren inscritos; b) Para la validez de las elecciones se deberá reunir en 1ª convocatoria un quorum de la mitad más uno de los miembros de la Asamblea de curso. En 2ª convocatoria no se exigirá quorum; c) Cada estudiante consignará en una sola papeleta de votación hasta un máximo de nombres de entre los proclamados candidatos como cargos de consejero se deban cubrir; d) el voto será secreto; e) La mesa proveerá en todo momento al buen orden de las elecciones pudiendo expulsar inmediatamente a quien lo altere sin privarle del derecho a voto; f) Depositados los votos la Mesa procederá inmediatamente y públicamente a su recuento y escrutinio, declarando nulos los que contravengan siquiera parcialmente lo dispuesto en el presente capítulo; g) Realizado el escrutinio, la Mesa proclamará Consejeros de Curso a los candidatos que hayan obtenido mayor número de sufragios, levantándose acta de las elecciones que firmarán cuando menos el Presidente y el Secretario de la Mesa. Cualquier miembro de la Asamblea de curso que desee reservar el derecho de impugnar las elecciones deberá exigir que esa reserva conste en Acta, a lo que la Mesa accederá en cualquier caso.

Art. 17.- En el plazo de 48 horas contadas a partir de la proclamación de los Consejeros, cualquier miembro de la Asamblea de curso podrá impugnar las elecciones.

167
ciones ante la Comisión Permanente del Centro, siempre que en el Acta de las mismas conste que se ha reservado ese derecho. La Comisión Permanente, óida la Mesa, aprobará o rechazará la impugnación dentro de las 72 horas siguientes, decidiendo en su caso la convocatoria de nuevas elecciones. El que presentare la impugnación podrá apelar a la Asamblea de Centro si el fallo de la Comisión Permanente no es favorable a la impugnación.

Art. 18.- Con independencia de lo dispuesto en los artículos anteriores, si finalizado el plazo de admisión de candidaturas el número de candidatos a consejero de curso es inferior al número de vacantes a cubrir, el Delegado de Centro abrirá un nuevo plazo de cinco días para la presentación de otros candidatos. Si expirado este plazo el número de candidatos sigue siendo inferior al de vacantes, se celebrarán elecciones según lo anteriormente establecido.

Sección 3ª, del Delegado y Subdelegado de curso y de otros cargos a nivel de Curso

Art. 19.- El Delegado de Curso, Presidente del Consejo de Curso, es el encargado de promover y ejecutar las decisiones de éste, ostentando la representación de los estudiantes del curso siempre que sea necesario y ante la Comisión Permanente del Centro. Le incumben las funciones que resulten de estos Estatutos, las que conforme a ellos determinan los Reglamentos de Régimen Interior de los Centros y la de adoptar por sí mismo cuantas iniciativas sean necesarias dentro del marco de las atribuciones del Consejo de Curso cuando no sea posible su reunión, dándole cuenta posteriormente.

Art. 20.- El Subdelegado de Curso es el representante de los estudiantes encargado de suplir al Delegado en su ausencia o imposibilidad de cumplir sus funciones y en lo que le sea encomendado por éste. En los cursos de remoción del Delegado previstos por los Estatutos accede a este cargo a título provisional.

Art. 21.- El Delegado y Subdelegado de Curso serán elegidos por la Asamblea, curso o por el Consejo de curso según prescriban los Reglamentos de Régimen Interior de cada uno de los centros, entre los miembros del Consejo de curso y serán responsables ante ellos según lo dispuesto en los artículos 52 y 53.

Art. 22.- Con independencia de lo dispuesto en los artículos anteriores, los cursos divididos en grupos debido al elevado número de alumnos o al hecho de hallarse fragmentados en especialidades se regirán por las siguientes normas.

a) Los cursos divididos en grupos de especialidad, podrán organizarse para la elección de los representantes en la Asamblea y Comisión Permanente del Centro bien por cursos de licenciatura, bien por Rama de Especialidad que reúne a grupos de diferentes cursos de Licenciatura, quedando la determinación de este punto a lo que prescriban los Reglamentos de Régimen Interno, de los centros afectados.

b) Los Reglamentos de Régimen Interior de los Centros determinarán de conformidad con estos Estatutos las modalidades de elección de los representantes sindicales a que se alude en este artículo.

Art. 23.- El Secretario de Curso o Grupo será elegido por el Consejo de curso o grupo de entre sus miembros, correspondiéndole llevar constancia registral de la actuación del Consejo, notificar reuniones, efectuar los trámites oficiales que se requieran y tener el Libro de Actas a disposición de los alumnos.

Art. 24.- Los delegados para los departamentos de Información, Ayuda, etc. serán elegidos por el Consejo de curso o grupo entre sus miembros y asumirán la representación del curso o grupo entre sus miembros y asumirán la representa

ción del curso o grupo de que se trate ante el correspondiente Departamento a nivel de centro. 161

Sección 4ª, De la Asamblea, Comisión Permanente y Junta de Departamentos de los Centros (1).

Parte 1ª, De la Asamblea de Centro.

Art. 25.- Son miembros de la Asamblea de Centro cerrada teniendo igual derecho a voz y voto los consejeros de curso o, en su caso, los compromisarios elegidos al efecto según los arts. 10 y 22.

Art. 26.- Corresponden a la Asamblea de Centro las funciones siguientes:

- a) Elegir al Delegado, Subdelegado o Subdelegados y Jefes de Departamento del Centro según lo dispuesto en los arts. 40 y 44 respectivamente.
- b) Ejercer el control sobre la Comisión Permanente y los representantes elegidos por la Asamblea en la forma prevista en los arts. 55 y 57.
- c) Aprobar y modificar en su caso los Reglamentos de Régimen Interior del Centro y proponer la modificación de los Estatutos del Sindicato a la Asamblea de Distrito.
- d) Aprobar el presupuesto y controlar las cuentas del centro.
- e) Crear nuevos Departamentos o Servicios y constituir comisiones de encuesta, estudio y control.
- f) Delegar por períodos de tiempo determinados algunas de sus funciones a la Comisión Permanente si lo estima necesario.
- g) Deliberar y resolver los asuntos sindicales a nivel de centro y entender en cualesquiera otros que por su carácter social o cultural afecten a la vida universitaria.
- h) Formar parte de la Asamblea de Distrito extraordinaria.
- i) Cuantas otras resulten de lo dispuesto en estos Estatutos.

Art. 27.- La Asamblea de Centro podrá reunirse en forma cerrada o abierta. En este último caso podrán asistir a sus sesiones todos los miembros del Sindicato inscritos en el Centro, teniendo derecho a voz pero no a voto, siempre que lo autorice el Presidente de la Asamblea. La Asamblea de Centro se reunirá en forma abierta cuando menos una vez al trimestre al objeto de que todos los miembros del Sindicato inscritos en el Centro puedan recibir información sobre el estado de los asuntos sindicales, debiendo en estos casos figurar preceptivamente en el orden del día, que se comunicará con 24 horas de anticipación, un turno de ruegos y preguntas.

Art. 28.- La Asamblea se considerará reunida en sesión cerrada si en la 1ª convocatoria se alcanza un quorum del 60% de sus miembros y cualquiera en 2ª convocatoria. Se permitirá un voto delegado por consejero especificando la mate-

-
- (1) Asamblea de Centro cerrada {los consejeros}
" abierta {todos los miembros del Centro, con voz}

ria. El voto delegado no forma parte del quorum. Deberá constar por escrito y ser entregado previamente al Secretario del Centro.

Art. 29.- Corresponde a la Comisión Permanente del Centro elaborar el orden del día de la Asamblea, comunicarlo a los consejeros y anunciarla con 48 horas de antelación si la Asamblea es de carácter ordinario. El Delegado de Centro deberá presidir su Mesa y el Secretario de Centro levantar Acta de sus acuerdos.

Art. 30.- La Asamblea adoptará sus resoluciones y decisiones por mayoría simple salvo en los casos en que los presentes Estatutos disponen otra cosa o así deba ser por una resolución previa de la propia Asamblea.

Art. 31.- Los Reglamentos de Régimen Interior de los Centros determinarán las modalidades de convocatoria, presentación de mociones y forma de votación en lo no previsto por estos Estatutos. De no existir aquéllos, la Asamblea se atenderá a sus propias conclusiones.

Parte 2ª, De la Comisión Permanente del Centro.

Art. 32.- Componen la Comisión Permanente del Centro.

- a) El Delegado, Subdelegado o Subdelegados y el Secretario del Centro.
- b) Los Jefes de Departamento cuando sea necesario adoptar una decisión que les concierna. En este caso, cuando asistan, tendrán derecho a voto.
- c) Los delegados de curso o de Rama de Especialidad si existen en el Centro.

Art. 33.- Corresponden a la Comisión Permanente del Centro:

- 1ª. a) Representar al Centro en la Asamblea de Distrito.
  - b) Elaborar el orden del día de la Asamblea de Centro, decidir si sus sesiones serán abiertas o cerradas.
  - c) Activar y fiscalizar los planes departamentales.
  - d) Presentar el presupuesto a la Asamblea de Centro de acuerdo con la Comisión Económica.
  - e) Desempeñar en calidad de órgano delegado las funciones de la Asamblea de Centro que ésta le confía.
  - f) Proponer la creación de nuevos departamentos.
  - g) Actuar en nombre de la Asamblea en aquellos asuntos en que ésta no pueda intervenir por falta de tiempo para su reunión u otra causa justificada, dando cuenta de ello posteriormente.
- 2ª) Cualquier acuerdo de la Comisión Permanente podrá ser revocado cual así lo soliciten la mayoría simple de los miembros de la Asamblea. Los compromisos contraídos por la Comisión Permanente que deban ser ratificados por la Asamblea de Centro no serán vinculantes para el Centro de no producirse esta ratificación salvo en el caso de actuar delegadamente.

h) Confeccionar por sí u otro órgano y en su caso aprobar, los informes que hayan de ser sometidos a la Asamblea de Centro.

i) Crear comisiones técnicas de encuesta, estudio o gestión.

j) Cualquiera otras que resulten de estos estatutos o de los Reglamentos de Régimen Interior del Centro.

Art. 34.- Pueden convocar a la Comisión Permanente dos delegados de curso por lo menos, el Delegado de Centro la Asamblea de Centro. La Comisión se considerará reunida cuando, convocada, se hallaren presentes un número mínimo de delegados de curso determinado en el Reglamento de Régimen Interior y un representante de la Mesa. La Comisión adoptará sus decisiones por el voto mayoritario de los reunidos aunque el voto negativo de tres delegados de curso invalida cualquier decisión. En caso de empate, el voto del Delegado de Centro será decisivo.

Parte 3ª De La Junta de Departamentos del Centro.

Art. 35.- Componen la Junta de Departamentos

a) Delegado de Centro o Subdelegado o Subdelegados según prescriban los Reglamentos de Régimen Interior, con derecho a voto.

b) Los Jefes de los distintos departamentos del Centro.

Art. 36.- Corresponde a la Junta de Departamentos

a) Coordinar los planes departamentales.

b) Presentar de acuerdo con la Comisión Permanente y Económica, el presupuesto de cada Departamento a la Asamblea de Centro.

c) Crear las comisiones que estime oportuno previa la aprobación de la Comisión Permanente.

d) Realizar además de sus funciones propias las que le fueren confiadas por la Comisión Permanente o la Asamblea de Centro en calidad de órgano delegado.

Sección 5ª. De los cargos sindicales superiores a nivel de Centro.

Parte 1ª. Del Delegado y Subdelegado de Centro.

Art. 37.- Son funciones del delegado de centro.

a) Representar al Centro en la Junta de Delegados y ante cualquier organismo o entidad extrasindical.

b) Presidir la Mesa de la Asamblea y la Comisión Permanente del Centro, así como las Mesas y las elecciones para consejeros y delegados de curso. Presidir la Junta de Departamentos si así le corresponde según los Reglamentos de Régimen Interior.

c) Ejecutar los acuerdos y resoluciones tanto de la Asamblea y Comisión Permanente del Centro como de la Asamblea de Distrito y Junta de Delegados en lo que le corresponda.

- 127
DELS CAS
- d) Coordinar las actividades de los diversos órganos sindicales.
  - e) Proponer a la Asamblea de Centro las candidaturas para los órganos de Jefes de Departamento si así le corresponde según los Reglamentos de Régimen Interior del Centro en virtud del art. 44.
  - f) Asistir con voz, pero sin voto, a las reuniones de los Consejos o Asambleas de Curso cuando las circunstancias así lo aconsejen y estos lo aprueben o soliciten.
  - h) Cualesquiera otras funciones que resulten de lo dispuesto en estos Estatutos

Art. 38.- El Subdelegado de Centro es el representante de los estudiantes encargado de suplir al Delegado en ausencia o imposibilidad de cumplir sus funciones y en lo que le sea encomendado por esto. Si así lo disponen los Reglamentos de Régimen Interior los subdelegados de centro podrán ser dos estableciéndose entre ellos un turno de prioridad por elección.

Art. 39.- Si en caso de ausencia o imposibilidad de ejercicio de su función por parte del Delegado se diera también la ausencia o imposibilidad de ejercicio por parte del Subdelegado o Subdelegados, el resto de la Comisión Permanente asumirá sus funciones colegiadamente, a título provisional.

Art. 40.- El Delegado y Subdelegado de Centro, son elegidos por la Asamblea de Centro de entre sus miembros según las siguientes normas:

- a) Para ser candidato es condición imprescindible ostentar el vago de consejero de curso.
- b) La Asamblea se reunirá al objeto de celebrar elecciones dentro de un plazo de 15 días a partir de las convocadas para consejero de curso y admitirá la presentación de candidaturas. Las listas de candidatos deberá conocerse 24 horas antes, como mínimo.
- c) Si alguno de los componentes de la Mesa de la Asamblea es candidato a Delegado o Subdelegado de Centro, abandonará la Mesa inmediatamente.
- d) Se presentarán candidaturas conjuntas para delegado y Subdelegado o Subdelegados, salvo que los Reglamentos de Régimen Interior disponga otra cosa. En el caso que sean dos los subdelegados a elegir simultáneamente, se establecerá entre los candidatos un orden de prioridad.
- e) Presentadas las candidaturas la Mesa concederá a los candidatos a Delegados de Centro turno de voz.
- f) Los miembros de la Asamblea emitirán su voto, que será, obligatoriamente secreto. Las candidaturas se votarán individualmente salvo que los Reglamentos de Régimen Interior dispongan otra cosa.
- g) Finalizado el recuento y escrutinio de los votos, se proclamarán Delegado y Subdelegado o Subdelegados a los candidatos que obtengan mayor número de sufragios, siempre y cuando tengan un mínimo de votos a fijar por los Reglamentos de Régimen Interior del Centro.

Art. 41.- El ser elegido para los cargos de Delegado o Subdelegado de Centro entraña la remoción automática de cualquier otro cargo excluido el de consejero de curso.

Parte 2ª: Del Secretario de Centro y de los Jefes de Departamento

112

Art. 42.- El Secretario del Centro será elegido por la Asamblea entre sus miembros por votación mayoritarias. Le corresponde todo lo relativo a la constancia registral de los acuerdos, resoluciones y decisiones de la Asamblea y de la Comisión Permanente de Centro que quedarán a disposición de los alumnos y cuantas otras funciones resulten de lo dispuesto en estos Estatutos.

Art. 43.- Los jefes de los Departamentos del Centro son los encargados de dirigir el trabajo de cada uno de los departamentos. El jefe de la Comisión Económica ostentará el cargo de Tesorero de Centro.

Art. 44.- Los Jefes de Departamentos son responsables ante la Asamblea de Centro, siendo elegidos por ella ante sus miembros según las siguientes normas.

a) La Asamblea abrirá en su seno la admisión de candidaturas para los diversos cargos y, tras oír a los diversos candidatos, procederá a cubrir los cargos vacantes, nombrando Jefe de Departamentos a quien obtenga mayor número de sufragios.

b) Los Reglamentos de Régimen Interior podrán establecer el derecho del delegado a presentar a la Asamblea parcialmente o en su totalidad, según dispongan los mismos reglamentos, a los jefes de departamentos. La votación de la Asamblea podrá realizarse globalmente o individualmente. Si el Delegado no ejercita este derecho regirá el procedimiento normal establecido en

a) de este mismo artículo.

Art. 45.- El ser elegido para los cargos de Secretario o Jefe de Departamentos de Centro entraña la remoción automática de cualquier otro cargo, excluido el de consejero de curso.

Sección 6ª: De los Departamentos a nivel de Centro

Art. 46.- En todo Centro existirán necesariamente los Departamentos de Información Cultural, Ayuda, Deportes, Comisión Económica, Departamento de Estudios Universitarios, además de los que pueda crear a nivel de Centro su Asamblea.

Art. 47.- Integrarán el Departamento los consejeros elegidos al efecto por los consejos de curso o grupos y el correspondiente Jefe de Departamento elegido por la Asamblea de Centro. Los Departamentos son los órganos encargados de elaborar y ejecutar los correspondientes planes previa aprobación de los mismos por la Asamblea, así como de la realización de las funciones o gestiones que les sean asignadas por la Comisión Permanente y la Asamblea de Centro. Todos los miembros de cada departamento deberán asistir obligatoriamente a sus reuniones. La no asistencia deberá justificarse ante el Jefe de Departamento.

Art. 48.- Los electos podrán solicitar el concurso de asesores técnicos para mejor cumplimiento de sus funciones. Los asesores no precisan ser necesariamente consejeros de curso y por tanto carecerán de participación en la Asamblea cuando esta celebre sesión cerrada salvo que sean llamados a informar ante ella.

Art. 49.- La atribución de las distintas funciones entre los departamentos y la transferencia, desglose o ampliación de las mismas a tenor de las necesidades deberá hacerse de modo flexible entre los Departamentos que sean específicos de algún Centro, y en los comunes a todas las Asambleas de Centro se regirán por las normas que se adopten a nivel de distrito y en principio por la siguiente

173
distribución:

- a) Departamento de Información, Información y Prensa.
- b) Departamento de Cultura, Actividades culturales.
- c) Departamento de Ayuda, Seguros sociales, comedores, transportes, Bolsa y Servicio de trabajo, colegios mayores, viajes, albergues, becas y Cooperativas.
- d) Deportes, deportes y educación física.
- e) Comisión Económica, tesorería y tareas de gestión económica.
- f) Departamento de Estudios Universitarios.

Art. 50.- Los Reglamentos de Régimen Interior de los Centros determinarán específicamente las funciones de los distintos departamentos de cada uno de ellos.

Sección 7ª: Del Control de los Representantes de los Centros

Art. 51.- El procedimiento de control a nivel de Centro los constituyen las mociones de censura. El efecto de la moción de censura es la revocación del representante o de los representantes contra quienes se dirige.

Art. 52.- La moción de censura al Consejo de Curso o grupo, en pleno o alguno de sus miembros se regirá por las siguientes normas.

- a) Podrán presentarla un número de miembros de la Asamblea de Curso o grupo no inferior al 25% del total de esta, haciéndolo en escrito motivado dirigido al Delegado de Centro.
- b) El delegado de Centro convocará a la Asamblea de Curso o grupo a quien corresponde substanciar esta moción, dentro de las 72 horas siguientes, dando cuenta de la razón de la convocatoria.
- c) Sólo podrá substantiarse la moción de censura si la Asamblea de Curso o grupo alcanza un quorum del 60% exigiéndose para que prospere aquella el voto favorable de los dos tercios de los asistentes.

Art. 53.- La moción de censura al delegado de curso se regirá por las normas señaladas en el artículo anterior caso de ser presentada por la Asamblea de curso. Caso de que fuera el Consejo de Curso quien la presentara se regirá por las siguientes normas

- a) Se presentará ante el Delegado de Centro en pliego motivado firmado por la mitad más uno de los miembros del Consejo de Curso.
- b) Reunir el consejo de curso bajo la presidencia del delegado de Centro para discutir la moción de censura, ésta se presentará a la Asamblea de Curso para la ratificación si la mayoría de los miembros del Consejo la sigue manteniendo tras la discusión.

Art. 45.- Se entenderá substantiada la moción de censura si fuera ratificada por la Asamblea de Curso por mayoría simple debiendo alcanzarse un quorum del 60%.

174
Art. 55.- La moción de censura al Delegado de Centro se regirá por la siguientes normas.

- a) Podrán presentarla un número de miembros de la Asamblea de Centro no inferior al 25% haciéndolo en escrito motivado dirigido al Secretario de Centro.
- b) El Secretario convocará a la Asamblea de Centro, a la que corresponde substanciar la moción, dentro de las 72 horas siguientes, dando cuenta de la razón de la convocatoria.
- c) Sólo podrán substanciar esta moción de censura si la Asamblea de Centro alcanza un quorum del 75% exigiéndose para que prospere el voto favorable de los dos tercios de los asistentes.

Art. 56.- En los Centros en que existan Delegados de rama de especialidad o análogos la moción de censura contra ellos se substanciará en el cuerpo que los haya elegido, siguiendo los principios establecidos en el art. 55. Los compromisarios de que se habla en los art. 20 y 22 se regirán por lo dispuesto en el art. 52.

Art. 57.- Las mociones de censura al Subdelegado o Subdelegados, Secretario y Jefes de Departamentos de los Centros de substanciarán ante la Asamblea de Centro rigiéndose por las siguientes normas.

- a) Podrán proponerlas
  - 1) La comisión Permanente del Centro por decisión mayoritaria de sus miembros;
  - 2) Un número de miembros de la Asamblea de Centro no inferior al 25%.
- b) Convocada la Asamblea de Centro dándose razón de la convocatoria, podrá proceder a substanciar la moción si reunida alcanza un quorum del 75% existiendo el voto mayoritario de los miembros de esta Asamblea para que prospere la moción de censura.

Sección 8ª: De las Elecciones Complementarias

Art. 58.- Los Cargos del Sindicato son duraderos hasta la celebración de nuevas elecciones, salvo las circunstancias siguientes;

- a) Renuncia, que debe ser captada por el organismo o cuerpo que haya elegido el renunciante para que sea efectiva.
- b) Remoción automática prevista por los Estatutos.
- c) Moción de censura.

CAPITULO III LOS ORGANOS SINDICALES DE DISTRITO

Art. 60.- La Asamblea de Distrito es el organo supremo de 1 Sindicato de estudiantes a nivel de Distrito. Son miembros de ella todo los estudiantes con derecho a voz cuando celebra abiertas sus sesiones. Componen la Asamblea de Distrito corrada las comisiones permanentes del Centro, teniendo cada Centro un máximo de 10 votos, eligiendo la Asamblea de Centro compromisarios para o

125
ocupar las plazas vacantes que no ocupen la Comisión Permanente. Componen la Asamblea de Distrito extraordinaria la totalidad de miembros de las Asambleas corradas de Centro.

Art. 61.- Son funciones de la Asamblea de Distrito corrada.

- a) Entender en todas las cuestiones de interés sindical y en cualesquiera puras que por su carácter social o cultural afectan a la vida universitaria.
- b) Decidir la reforma o modificación de los Estatutos del Sindicato.
- c) Aprobar el presupuesto del Sindicato a nivel de Distrito.
- d) Ejercer el control sobre la Junta de Delegados en la forma prevista en el art. 81
- e) Crear nuevos departamentos de Distrito, modificar los existentes y ejercer sobre ellos su control (art. 81)
- f) Adoptar el reglamento de sus sesiones.
- g) Ratificar el nombramiento de los Secretarios de Departamentos.
- h) Cualesquiera otras que resulten de lo dispuesto en estos Estatutos

Art. 62.- La Asamblea de Distrito se reunirá estatutariamente una vez al trimestre, siendo abierta una de las sesiones del curso al objeto de que todos los miembros del Sindicato sean informados de la marcha de los asuntos sindicales. Para su solicitud de convocatoria se seguirán las siguientes normas

Terminología:

Asamblea de Distrito corrada (10 votos por Centro)

Asamblea de Distrito abierta (todos los estudiantes del sindicato sólo con voz)

ASAMBLEA DE DISTRITOS extraordinaria (todos los consejeros del distrito con voz y voto)

Art. 63.-

- a) Pueden solicitarla las Asambleas de los Centros. La Junta de Delegados estará obligada a efectuar la convocatoria si el número de Centros que se manifiestan en tal sentido alcanzan la mitad más uno de los radicados en el Distrito. Para que la sesión sea abierta o extraordinaria es preciso que así lo expresen las solicitudes de los Centros.
- b) Pueden convocarla la Junta de Delegados por acuerdo mayoritario de sus miembros. La convocatoria con carácter abierto o extraordinaria exigirá la resolución en tal sentido de la mitad más uno de los miembros de dicha Junta.

Art. 64.- La Junta de Delegados deberá comunicar, con la convocatoria y con 48 horas de antelación en las sesiones ordinarias, el orden del día de la sesión establecida por ella. Dicho Orden del día podrá ser enmendado por la Asamblea a la apertura de la sesión.

Art. 65.- Cuando la Asamblea de Distrito celebre sesión abierta todos los miembros asistentes podrán hacer uso de su derecho de voz previa autorización de la Mesa.

776
Art. 66.- Cuando la Asamblea de Distrito celebre sesión sólo se considerará reunida si, en la convocatoria hecha publica con 48 horas de antelación, alcanza un quorum del 60% de sus miembros, o en 2ª convocatoria hecha publica con 24 horas de antelación, alcanza un quorum de 40%.

Art. 67.- La Asamblea de Distrito adopta sus acuerdos, resoluciones y decisiones por mayoría simple, salvo que otra cosa dispongan estos Estatutos para cuestiones específicas o exista en tal sentido una decisión previa de la propia Asamblea.

Art. 68.- Al iniciar el periodo de sesiones la Asamblea adoptará su reglamento para las mismas elaborando la propuesta la Junta de Delegados.

Sección 2ª: De la Junta de Delegados

Art. 69.- La Junta de Delegados es el organo ejecutivo superior del Sindicato Democrático de estudiantes de la Universidad de Barcelona. Actúa como comisión Permanente de la Asamblea de Distrito ante la cual debe responder de su actuación ejecutiva.

Art. 70.- Son funciones suyas:

- a) Representar al Sindicato a nivel de Distrito ante las Autoridades, organismos y entidades extra-sindicales.
- b) Convocar la Asamblea de Distritos especificando su caracter, establecer el orden del día de la misma, constituir su Mesa y ejecutar sus acuerdos.
- c) Gestionar los asuntos sindicales en cuanto afectan a dos o más centros respondiendo ello ante la Asamblea de Distrito.
- d) Presentar a la Asamblea, previa su aprobación, el presupuesto elaborado por la Comisión Económica del Distrito.
- e) Confeccionar por si u otro órgano y en su caso, aprobar los informes que hayan de someterse a la Asamblea.
- f) Crear comisiones técnicas de encuesta, estudio y gestión a nivel de Distrito.
- g) Supervisar la labor de los Departamentos de Distrito.
- h) Cualesquiera otras que resulten de lo dispuesto en estos Estatutos.

Art. 71.- La Junta de Delegados se atenderá a las siguientes normas de funcionamiento :

- a) Se constituirá en su seno un Secretariado de tres miembros encargado de cursar sus propias convocatorias y llevar constancia registral de su actuación.
- b) La convocatoria de la Junta de Delegados se realizará por uno de los procedimientos siguientes:

- 1º) Por decisión del secretariado;
- 2º) Por decisión mayoritaria de sus miembros;

3º) Por uno de los miembros del secretariado en casos de extrema urgencia.

c) La Junta de Delegados se considerará reunida si, convocada, se alcanza un quorum de la mitad más uno de sus miembros, y adoptará sus acuerdos por simple mayoría salvo lo dispuesto en estos Estatutos.

Art. 72.- Permanentemente existirá una secretaría Técnica de la Junta de Delegados constituida por Ex-Delegados de Centro y cualquier otro asesor que la Junta de Delegados crea conveniente que ha de ser ratificada por la Asamblea de Distrito. La Secretaría Técnica desempeñará todas aquellas funciones que la Junta de Delegados le asigne.

Art. 73.- Permanentemente existirá una Comisión Técnica constituida por los Secretarios de Departamentos de Distrito y presidida por quien o quienes la Junta de Delegados crea conveniente, exigiéndose la ratificación de la Asamblea de Distrito.

Sección 3ª : De los Departamentos del Distrito

Art. 74.- Los Jefes de los Departamentos de Información, Cultura, Ayuda, Deportes y Comisión Económica de los Centros constituirán la correspondiente Junta Departamental del Distrito, encargadas de promover y gestionar las actividades de los Departamentos del Distrito y en lo que excedan del marco de los Centros.

Art. 75.- Los miembros de cada una de las Juntas Departamentales elegirán en su seno un Secretario del Departamento, nombramiento que deberá ser ratificado por la Junta de Delegados.

Art. 76.- Los Secretarios de Departamento deberán informar a la Junta de Delegados siempre que sean llamados por ésta y podrán hacerse oír de la misma solicitándolo a través del Secretariado.

Art. 77.- Las Juntas Departamentales se considerarán reunidas si, convocadas, alcanzan un quorum de la mitad más uno de sus miembros y adoptarán sus decisiones por mayoría simple.

Art. 78.- La capacidad para contratar de los Departamentos se regirá por los acuerdos de la Asamblea de Distrito y en todo caso con sujeción a los planes departamentales. Los Departamentos podrán crear comisiones de encuesta, estudio y gestión para las cuestiones de su propia esfera y recabar las prestaciones personales que sean necesarias.

Sección 4ª : Del Control de los órganos sindicales a nivel de Distrito.

Art. 79.- El control de los órganos sindicales a nivel de Distrito está en manos de la Asamblea y su instrumento es la solicitud de moción de censura. La solicitud de moción de censura es un instrumento excepcional extraordinario que viene a reforzar los mecanismos de control de que se dispone a nivel de Centro.

Art. 80.- La Solicitud de moción de censura, caso de prosperar, produce el efecto de que plantea automáticamente una moción de Censura respecto de los representantes contra quienes se dirige, moción que a su vez debe substantiarse en los correspondientes Centros por las entidades que los hayan elegido.

Art. 81.- La solicitud de moción de censura se regirá por las siguientes normas:

728
a) Puede dirigirse contra la Junta de Delogados o contra alguna de las Juntas Departamentales, en ambos casos colegiadamente.

b) Se propondrá en escrito motivado firmado por un número de miembros del Sindicato que tengan derecho de asistencia a las sesiones cerradas de la Asamblea de Distrito, no inferior al 35% del total de estos.

d) Para la sustanciación de una solicitud de moción de censura, la Asamblea reunida en sesión cerrada deberá alcanzar un quorum del 60% de sus miembros, prosperando la moción si se obtiene un voto favorable de un 75% de los asistentes y votantes.

e) La moción se presentará solicitando la inclusión de la lectura en el orden del día la Asamblea de Distrito cerrada que se celebre sustanciándose siempre en sesión distinta y extraordinaria cerrada al efecto

CAPITULO IV

DE LOS FONDOS DEL SINDICATO

Art. 82.- Los recursos económicos del Sindicato están constituidos por:

a) Las cuotas de sus afiliados

b) Las subvenciones y ayudas del Estado, organismos públicos y entidades privadas.

c) Los ingresos que pueden obtenerse de la prestación de sus propios servicios ingresos estos que, pueden ser objeto de afectación especial.

Art. 83.- Existirán, para cuanto se relacione con la Economía del Sindicato, una Caja de Distrito y las Cajas correspondientes a cada uno de los Centros.

Art. 84.- Se ingresaran en las Cajas de los Centros:

a) Las cuotas de los afiliados al Centro correspondiente

b) Las subvenciones y ayudas destinadas específicamente a los Centros, así como los ingresos propios de los servicios de estos, salvo que sean objeto de especial afectación.

Art. 85.- Se ingresan en la Caja de Distrito:

a) Las cuotas que cada uno de los Centros aporta para sufragar los gastos del Sindicato a nivel de Distrito.

b) Las subvenciones y ayudas de cualquier tipo que no hayan sido asignadas con especial destino.

c) Los servicios propios de los servicios del Distrito, salvo que sean objeto de especial afectación.

Art. 86.- Las autorizaciones para retirada de fondos en los Centros se efectuarán siempre de conformidad con el correspondiente presupuesto e irán firmadas por el Secretario de la Comisión Económica, en su calidad de tesorero y llevando siempre el Vº Bº de los miembros del Secretariado.

719
Art. 87.- Pueden aceptar fondos en nombre del Sindicato en los Centros o a nivel de Distrito los mismos representantes del sindicato que pueden autorizar su retirada.

Art. 88.- Las Comisiones Económicas de los Centros y del Distrito elaborarán los correspondientes presupuestos que, con las formalidades a que se alude en los art. 33 y 70, serán presentados a la aprobación de la correspondiente Asamblea. A la primera Asamblea de Distrito del curso corresponde, oída la Comisión Económica determinar las cuotas a aportar en un plazo máximo de 15 días por los Centros a la Caja del Distrito.

Art. 89.- Podrán indemnizarse los gastos efectuados por los representantes del Centro y de Distrito en las actividades de gestión sindical; las indemnizaciones por prestación personal serán examinadas, en los que corresponda, por la Asamblea.

CAPITULO V

DISPOSICIONES ESPECIALES

Sección 1ª De la Reforma de los Estatutos.

Art. 90.- La decisión de cualquier modificación de los presentes Estatutos corresponde a la Asamblea de Distrito y deberá ser hecha pública.

Art. 91.- Pueden presentar propuestas de modificación

- a) La Junta de Delegados por acuerdo suscrito por los $\frac{2}{3}$ de sus miembros
- b) La Asamblea de Distrito en solicitud firmada por un número de miembros con derecho de asistencia a las sesiones corraídas de la misma no inferior al 30%.
- c) Las Asambleas de Centro siempre que $\frac{2}{3}$ del número total de éstas apoyen una determinada enmienda.

Art. 92.- La aprobación de una enmienda a los estatutos exigirá el voto favorable de los $\frac{2}{3}$ de los miembros de la Asamblea de Distrito.

Sección 2ª ; De los Reglamentos de Régimen Interior

Art. 93.- Los Reglamentos de Régimen Interior de cada uno de los centros especificarán las normas del Sindicato a nivel de centro de acuerdo con lo previsto en estos Estatutos.

Art. 94.- A la Asamblea de Centro corresponde la adopción y modificación de los Reglamentos de Régimen Interior, que se aprobarán caso de obtener el voto favorable de $\frac{2}{3}$ de sus miembros elaborando las propuestas las respectivas comisiones Permanentes.

Sección 3ª De la relación con los organismos sindicales de otros distritos.

Art. 95.- El Sindicato Democrático de Estudiantes de la Universidad de Barcelona hace patente su voluntad de integrarse en un organismo análogo para todos los distritos según los principios aprobados en las 1ª y 2ª Reuniones Coordinadoras Nacionales y los que figuran en la Declaración de Principios adjunta a estos estatutos.

DISPOSICIONES FINALES

Hasta tanto no se celebren, elecciones de acuerdo con lo dispuesto en estos estatutos quedan prorrogados los mandatos de los actuales representantes elegidos por los estudiantes.

Se crearan inmediatamente dos comisiones de estudio encargadas de preparar el proyecto de reglamentación de las cuestiones relativas a la participación de los alumnos con matrícula no oficial y de la constitución de una Comisión de Disciplina con la correspondiente tipificación de faltas. Ambas anexos previa discusión y aprobación a Asambleas de Centro y de Distrito.

2

»DECLARACIÓ DE PRINCIPIS

»I. La Universitat com a institució

»A) Ha d'estar oberta i ser accessible a tots els individus capacitats. No podem acceptar les barreres clasistes avui existents.

»B) Quant a la seva funció, la Universitat ha d'estar al servei de la societat.

»1. Ha de proporcionar una formació científica i tècnica que respongui a les necessitats econòmiques i socials del món actual.

»2. Ha de proporcionar una formació intel·lectual àmplia que permeti que en l'exercici d'una professió puguin conjugarse les responsabilitats tècniques o científiques amb les responsabilitats socials.

»3. Ha de promoure en el seu si i en la vida científica espanyola una investigació independent, orientada únicament als interessos generals del nostre país. La Universitat ha de participar en forma activa en la programació de la política d'investigació.

»4. Ha de contribuir al desenvolupament d'una cultura rica i diversificada que reflecteixi la real problemàtica que, en cada moment, tingui plantejada la nostra societat.

»Ha de considerar-se oberta a tots els corrents de pensament independentment de les ideologies inherents als mateixos.

»Ha d'acollir les llengües i cultures nacionals i responsabilitzar-se de llur desenvolupament i consolidació.

»5. La Universitat ha de reconèixer com a consubstancial la lluita per la llibertat de la cultura.

»C) Quant a les seves relacions amb l'estat:

»1. L'estat ha de proporcionar a la Universitat l'ajut econòmic al qual és acreedora.

»2. La Universitat ha de ser autònoma i independent.

»L'administració ha de garantir la lliure discussió i circulació de les idees alhora que la seva independència ideològica i política, de forma que no es trobi supeditada als interessos d'una minoria.

»L'autonomia s'ha d'entendre com el dret dels distints estaments universitaris a elegir democràticament, amb total independència de l'estat i en igualtat de condicions amb ells, tots els càrrecs de direcció de la Universitat; així mateix, aquesta té dret a posseir un règim especial que garanteixi una capacitat pròpia de gestió.

»D) La Universitat no pot romandre aïllada dels problemes, les aspiracions i les actituds dels homes de la nostra societat. Afirmem com un deure inexcusable de la Universitat la defensa de la llibertat allà on estigui en perill, la lluita per aconseguir-la allà on no n'hi hagi.

»II. L'universitari

»Ha de ser considerat com un treballador intel·lectual; en aquest sentit, és subjecte d'uns deures i uns drets específics.

»Deures:

»1. Ha de ser responsable de la seva pròpia formació davant la societat.

»2. Ha de participar d'una forma o altra en la defensa de la llibertat i la dignitat dels homes.

»Drets:

»1. Exigir una formació i uns mitjans materials suficients per a la seva posterior integració com a professional en la societat.

»2. Reivindicar com a fonamentals:

la llibertat d'expressió del pensament;

la llibertat d'associació i reunió;

la llibertat d'investigació.

»3. Participar col·lectivament en el desenvolupament i perfeccionament de la Universitat.

»III. El Sindicat Democràtic dels Estudiants de la Universitat de Barcelona

»1. L'existència del nostre Sindicat Democràtic respon:

»Al dret que té l'estudiant d'associar-se lliurement.

»La necessitat de promoure la reivindicació dels seus drets i possibilitar el compliment dels seus deures.

»2. El Sindicat Democràtic ha d'assegurar la participació activa i responsable de l'estudiant en la Universitat, contribuir a la transformació progressiva de les estructures universitàries i socials, millorant així les condicions de treball i la formació intel·lectual de l'estudiant.

»3. El nostre Sindicat Democràtic ha de ser:

»Representatiu: que vol dir plena activitat en tots i cadascun dels seus nivells d'organització, així com un control efectiu dels seus representants per part del sindicat.

»Autònom; els estudiants, i només ells, poden estructurar i renovar en qualsevol moment el seu propi sindicat.

»Independent, tant econòmicament com políticament. El sindicat ha d'estar lliure de tota mediatització tant acadèmica com governamental. En cap cas la necessària subvenció estatal no ha de significar una dependència ideològica o política.

»4. Per a defensar de forma real els interessos de l'estudiant, el Sindicat afirma els següents drets:

»Participar en els òrgans rectors i consultius de la Universitat, així com en els organismes públics que estiguin relacionats d'alguna manera amb els estudiants.

172

- »Participar en les conferències i organitzacions internacionals dels estudiants.
- »Disposar dels mitjans adequats per a expressar-se lliurement.
- »Disposar del dret de vaga com a recurs extraordinari un cop esgotats els mitjans normals en l'exercici de la seva missió fonamental: la defensa dels interessos dels estudiants.

»5. Les estructures universitàries i polítiques que avui limiten els nostres drets, perjudiquen també amplis sectors de la nostra societat. En aquest sentit, el nostre sindicat se solidaritza amb tots els que lluiten per una real democratització del país.

»D'altra banda, només l'acció solidària de tots els estudiants espanyols permetrà una real transformació de les esmentades estructures. Afirmem la necessitat de celebrar un Congrés Nacional d'E estudiants, en el qual aquests decideixen lliurement la seva pròpia organització i el seu propi futur.»

3

PROGRAMA SINDICAL MINIMO

Cualquier organismo al llegar a un cierto estadio de su desarrollo debe reca
pacitar sobre si mismo y sobre su proyección en la sociedad en que se halla
inserto. Debe, sobre todo, señalarse unas metas y un camino para conseguir-
las. La plena incorporación de estos fines y estos medios señala el verdade
ro grado de madurez a que ha llegado.

Nuestro Sindicato ha llegado ya al momento definitivo de su institucionalización y consolidación. En nuestra Asamblea Constituyente que
dan claros por una parte, los principios básicos de nuestro Sindicato y su plasmación en los Estatutos; por otra parte, cual es la interpretación que el
sector intelectual mas consciente e interesado en los problemas univer-
sitarios da a la actual situación de la Universidad en España y el futuro positivo que puede tener la misma; finalmente, se ofrece a los demás distri
tos españoles una perspectiva de diálogo y actuación. Se trata ahora de con
pretar estos textos en un programa mínimo, de modo que todos ellos queden in
corporados a una línea clara de acción.

El Sindicato tiene dos líneas fundamentales de actuación, íntimamente interrelacionadas entre si, y casi inseparables como no sea con fi
nes de análisis. La primera consiste en la prestación de una serie de servi
cios, el desempeño de una serie de funciones en pro de todos los estudiantes
La segunda viene dada en cuanto es una organización inserta en un marco con
creto, en unas determinadas coordenadas temporales, sociales, políticas, eco
nómicas, históricas, e ideológicas; es la actuación del Sindicato cara a la sociedad. Estas dos líneas fundamentales de desarrollo paralelo, se refiere en último término y vienen posibilidades por una consolidación cada vez ma
yor de todos los órganos representativos.

A) Los servicios y funciones que debe prestar y desempeñar el Sindicato.

1) El Sindicato debe tender a favorecer la realización de la personalidad del estudiante. Por ello tiene una serie de funciones que, por su misma importancia, no pueden ni deben ser coartadas por ningún tipo de intervención ajena a intereses verdaderamente universitarios. Hemos de procurar que esta necesidad insobornable de llevar a cabo una serie de actividades sea comprendida a todos los niveles.

a) La labor informativa.

Es esencial para el desarrollo de toda actividad sindical. Únicamente a través de ella pueden todos los estudiantes conocer cual es la situación exacta que están atravesando; de ahí la necesidad de la misma. Esta labor puede realizarse de diversas formas.

- La información oral. Ha de tener lugar a todos los niveles. La información a nivel de curso, menospreciada ahora quizás, debe revitalizarse; a través de ella fundamentalmente, deben enterarse los estudiantes de la vida cotidiana del Sindicato. A nivel de Centro debe también tomarse conciencia de la importancia de actos generales informativos. En momentos graves especialmente, es obligada la convocatoria de Asambleas de carácter informativo, que posibiliten la plena realización de una Asamblea abierta de carácter decisorio.

- La información escrita.- Debe desarrollarse a ritmo creciente a través de la edición de boletines a tres niveles. El boletín de Distrito no ha de limitarse a la relación de las actividades realizadas en el mínimo de interés general, sino que ha de ser el medio de efectuar un análisis periódico y actual de los acontecimientos sindicales del Distrito, señalando sus características, causas, consecuencias, y evolución; tiene que ser el medio de una responsabilización colectiva en relación a los diferentes aspectos de cada situación concreta. El boletín de Centro ha de desempeñar una labor semejante al anterior respecto a los problemas específicos de aquel, cuidando en todo momento de englobarlos dentro de una perspectiva general de Distrito. Finalmente, el boletín de curso, teniendo el mismo carácter genérico de los anteriores, ha de procurar, ser, por otro lado, un fuerte lazo de unión entre el Consejo y la Asamblea de curso, reflejando en todo momento la vitalidad de éste.

- Otros medios.- Hay que aprovechar además unas posibilidades informativas prácticamente olvidadas: la utilización racional de los tablonas de anuncios. Estos pueden cumplir dos cometidos: en primer lugar, mantener constantemente a la vista las informaciones realizadas de las formas anteriores; en segundo, ser también un interesante medio de poner en contacto al estudiante con la realidad que lo envuelve.

Todas las posibilidades antes indicadas han de encuadrarse dentro de la lucha por una plena libertad de prensa estudiantil que permita la edición de toda una serie de publicaciones de carácter mas amplio y cuyo primer paso ha de ser el aprovechamiento de las posibilidades de creación de revistas de centro.

Es fundamental, como objeto a proponernos inmediatamente, el reconocimiento de todas estas necesidades mínimas de actuación de manera que ningún tipo de información, oral o escrita, sea entorpecida e incluso perseguida como hasta ahora.

b) La actividad cultural

Ha de tender fundamentalmente a la superación del aislamiento en que se halla sumida la Universidad española. A través de ella ha de plantearse el estudiante seriamente los problemas que le rodean. Su plasmación en actos concretos ha de estar íntimamente coordinada, de manera que no se entorpezcan unos a otros.

Un puente fundamental en la organización de actos culturales es la realización de todos aquellos que no solo sirvan para destruir las barreras que separan a la Universidad de la sociedad, sino también las que tienden a dividir a los universitarios entre sí. Por ello debe buscarse tanto la participación en los mismos de todos los estudiantes y profesores, como la de los sectores intelectuales y sociales verdaderamente preocupados por las cuestiones universitarias.

Al mismo fin ha de ir encaminada otro tipo de actividad como es la organización de ciclos de conferencias interfacultativos, de modo que supliendo la ausencia de los mismos de los actuales planes de estudio, se permita que el estudiante viva y desarrolle una conciencia auténticamente universitaria.

Simultáneamente a esta actividad de tipo masivo, ha de llevarse otra de carácter mas restringido, basada fundamentalmente en la organización de seminarios, que, a ser posible, tampoco estuvieran reducidos a alumnos de un determinado centro.

Al igual que sucedía con la labor informativa, la actividad sindical ha de enmarcarse dentro de busca de la consecución de una verdadera libertad cultural dentro de la Universidad. Por ello han de superarse en cada momento las dificultades que se opongan a la celebración de los diferentes actos concretos,

c) La actividad deportiva

Tampoco debe ser en ningún momento olvidada. Tiene que abarcar en lo posible todos los campos, de manera que ni uno solo de los intereses de los estudiantes quede sin satisfacer. Para ello, dos cosas son necesarias y fundamentales. En primer lugar, que puedan ser plenamente aprovechadas las instalaciones deportivas de la Universidad sin ningún tipo de trabas, ya que las universitarias van destinadas. En segundo, el reconocimiento a todos niveles de esta actividad deportiva, de manera que ningún estudiante tenga que desdoblar su interés en dos actividades, una tendente a satisfacer el mismo, y otra encaminada exclusivamente a la resolución de los problemas que en este aspecto, le plantean los actuales planes de estudios.

2.- El Sindicato, además de proporcionar los medios con los que el estudiante pueda desarrollar su personalidad, debe hacer que tengan acceso a ellos el mayor número de personas. A eso van encaminadas decididamente las actividades asistenciales, que, por otro lado, tendrán cada vez mayor importancia, mientras se siga manteniendo la actual estructura antidemocrática y clasista de la Universidad.

La política en este aspecto debe ir claramente encaminada a la consecución de logros concretos. En tanto el Sindicato no disponga de una dotación económica de importancia, es impensable que este lleve una amplia acción asistencial de sello propio. Mientras no se llegue a esta situación, el plano de actuación debe plantearse a un triple nivel: en primer lugar, el diálogo y relación con las entidades que pueden facilitar algún punto determinado (ej. pase, abono,); en segundo, la presión sobre instituciones ya constituidas, pero cuyo funcionamiento es precario e inadecuado, especialmente sobre las instituciones oficiales de carácter asistencial, para que su actividad tenga un carácter racional, justo y adecuado (ej. presión sobre comedores, becas, etc.); finalmente, la consecución de logros permanente sindicales (ej. cooperativa).

3.-Un Departamento de Estudios Universitarios y una Comisión Económica han de permitir el perfeccionamiento y desarrollo de todo el esquema funcional que acabamos de tratar. El primero, apoyándose en comisiones y trabajo y estudio, ha de aportar continuamente en cuenta en la realización de los diversos momentos del programa, así como ha de solucionar muchos de los problemas que se vayan suscitando a lo largo de nuestra actividad sindical.

La segunda ha de hacer un estudio real y científico de cuales son las necesidades económicas del Sindicato, permitiendo así la elaboración de una verdadera planificación financiera. Todos los servicios que ha de prestar el Sindicato han de quedar incluidos en su temática, de manera que se señale las necesidades en normas de todos los departamentos, y especialmente las del departamento de Ayuda, que es el que presenta mas dificultades a este respecto.

B) El Sindicato como organización inserta en una sociedad determinada.

Todos los universitarios estamos insertos en unas estructuras inadecuadas a la mente actual y claramente antidemocráticas. Por ello el Sindicato debe tener planteada también claramente una política tendente a la reforma de las mismas, reforma respecto a la cual colaborará con todas las organizaciones a ella encaminadas, especialmente a través de su incorporación a las organizaciones internacionales estudiantiles democráticas y de la relación con organismos sindicales afines al nuestro.

1.- El Congreso Nacional de Estudiantes.

Para que nuestro movimiento sindical pueda tener una eficacia plena y una operatividad total, es necesario que se constituya a nivel nacional. En este momento podremos hablar de organización sindical con verdaderas posibilidades de acción. El Congreso Nacional de Estudiantes es pues, la meta a que han de dirigirse nuestros esfuerzos; en él podrá realizarse una verdadera labor de discusión que permita la constitución del Sindicato a nivel nacional. Para llegar a él, es necesaria una intensa labor de dialogo a todos los niveles.

a) En primer lugar, es fundamental la consolidación en cada Distrito de un organismo dentro del cual pueda haber una relación fructífera entre todos los centros del mismo y en el que se integran todos los repre-

representantes estudiantiles del Distrito, sean de una organización sindical libre, sean de A.P.E.S. representativas, sean simplemente comisionados de curso allí donde no exista ninguna de las otras dos organizaciones.

Este será un paso fundamental. La existencia de un tipo a otro de Consejo de Distrito representativo y abierto, posibilita de una manera extraordinaria todo tipo de actuación. Prueba de ello son el Consejo de Distrito de Valencia y la Asamblea de Distrito de Barcelona.

b) Este diálogo debe ampliarse a las relaciones interdistritos. A tal fin, es fundamental la organización de reuniones consultivas nacionales en las que, asistiendo todos los distritos sin tener en cuenta que tipo de organización sindical tienen constituida, se pueda entablar una discusión fructuosa, manteniendo siempre unos puntos fundamentales en los que debe existir un acuerdo previo que posibilite todas las desavenencias posteriores, que se convertían ya, por tanto, en accidentales. Estos puntos han de ser:

- 1.- Representatividad a todos los niveles
- 2.- Independencia del Sindicato
- 3.- Existencia de un pacto de solidaridad redactado en términos muy amplios que resulte de la igual y crítica situación en que se hallan todos los universitarios españoles.

De estas R.C.N. tendría que surgir la creación de un organismo nacional permanente que permita la adopción de una política conjunta a nivel nacional y la convocatoria, en los momentos oportunos, de una nueva reunión.

A través de todos los pasos antedichos, especialmente de la adopción de una política conjunta mediante el organismo permanente de las R.C.N., se podría llegar a alcanzar un nivel sindical en los diferentes distritos lo suficientemente elevado como para permitir la celebración del Congreso Nacional.

2.- La Reforma Democrática de la Universidad. Esta es la labor fundamental en la que estamos embarcados todos aquellos a los que nos ha tocado formar parte del actual momento de nuestra primera institución docente. La Universidad española se presenta totalmente aislada y separada de la actual realidad social española. Ha llegado así a una situación insostenible y que lleva directamente a una reforma profunda. La Universidad Española ha de abandonar su carácter reducido y clasista así como todo intento de tecnocratización y burocratización de la misma. Ha de abandonar en suma, todo aquello que produzca una separación entre la sociedad y ella (carácter clasista) entre los diversos estudiantes (tecnocratización). La comunidad universitaria se ha de convertir en un verdadero diálogo entre todos los estudiantes, entre todos los estamentos universitarios, entre todos ellos y entre todos los sectores sociales.

De un punto fundamental se debe partir en esta reforma; la participación en ella de todos los estamentos universitarios. A tal fin debe intensificarse, en primer lugar, un diálogo a todos los niveles entre todos cuantos participan en la misma vida universitaria, para que, como resultado del mismo, se plantee una alternativa clara a toda la problemática que nos afecta.

Por ello, a nivel de Centro deben intensificarse todas las relaciones entre los estudiantes y los profesores. La existencia en cada centro del D.E.U. ha de permitir la creación de comisiones mixtas de trabajo y estu-

117

dio que, dentro de un plan general de Distrito, vayan aclarando los puntos cuestionables de nuestra actual Universidad. A ésta relación en grupos reducidos debe acompañar un diálogo mucho más amplio. Estudiantes, no numerarios y catedráticos han de tratar y resolver en común toda la problemática que le afecta, así como señalar la línea general que debe presidir la trayectoria de cada Centro. A ello va encaminada la organización de todo tipo de comisiones (bipartitas con no numerarios y catedráticos, así como reuniones tripartitas de todos los estamentos universitarios). Por otro lado es fundamental la reestructuración de la Junta de Facultad. Ha de tener un verdadero carácter democrático y ha de estar formada por todos los participantes en la vida de la Facultad. Ha de poseer una verdadera capacidad de gestión y un carácter propio, debiendo especialmente participar en la elección de todas las autoridades académicas.

A nivel de Distrito, es fundamental la creación de organismos permanentes que permitan que en cada momento pueda darse una política conjunta en pos de la R.D.U. La existencia de tales organismos en todos los Distritos y del diálogo básico en las Facultades ha de permitir que una vez todos los distritos hayan alcanzado un nivel organizativo notable, se plantea la posibilidad de un Congreso Nacional Universitario, que, de la misma manera que el C.N.E. marcará la línea sindical definitiva a nivel nacional, señale cual es la política conjunta que deben seguir todos los miembros de la Universidad española. La reforma democrática de la Universidad se habrá posibilitado con un paso decisivo.

4

LLAMAMIENTO A LOS ESTUDIANTES DE TODA ESPAÑA

A lo largo de la segunda mitad del curso pasado, el proceso de toma de conciencia de los universitarios desembocó en el desarrollo de una lucha abierta contra las instituciones que atacaban y ponían cerco a la Universidad. En el ánimo de todos estaba bien presente que el paso previo e imprescindible era, sin lugar a dudas la eliminación del S.E.U. El esfuerzo unido de todos lo pudo conseguir. Pero la tarea no había terminado; en nuestra Marcha hacia un Sindicato democrático e independiente se interpuso un nuevo obstáculo: el intento de imposición de las Asociaciones Profesionales de Estudiantes, hoy fracasado, a escala nacional. Desde entonces unos distritos han avanzado más que otros hacia la meta común y se hace necesario más que nunca, adoptar una estrategia que nos conduzca a dicho objetivo.

Por lo que se refiere a nuestro distrito la lucha pudo desarrollarse gracias a la existencia de una infraestructura sindical representativa, que formaba el tejido básico del organismo que ahora se constituye.

Sobre esta base se construyeron los organismos que, a nivel de distrito, han venido representando a los estudiantes, discutiendo y gestionando la solución de los problemas que nos afectaban.

La tarea de consolidación y desarrollo de estos organismos, en la que han sido factor destacado las elecciones libres y el fracaso de las oficiales en el primer trimestre de este curso, culmina ahora en la Asamblea Constituyente. En ella, nuestro sindicato, a la vez que adopta formas organizativas concretas, toma postura sobre la problemática, no ya estudiantil, sino universitaria en general.

La misma indole de las cuestiones que se nos plantean nos hace tener siempre muy presente que la labor no termina aquí, ya que nuestro sindicato no alcanza su verdadera significación ni puede llegar a cumplir su auténtico cometido, si no es formando parte de una organización más amplia, a nivel nacional, cuya necesidad, hoy se hace sentir vivamente en toda España.

En estas circunstancias, proponemos a todos los estudiantes españoles la perspectiva de un Congreso Nacional, convocado por nuestra propia iniciativa en el que sin trabas de ninguna clase constituyamos libremente el sindicato democrático e independiente que precisamos, a la vez que discutamos de manera global los problemas que nuestra Universidad tiene planteados, y cuya solución no puede demorarse ya por más tiempo.

Vemos el Congreso Nacional de Estudiantes como una meta a conseguir a través de la acción, consolidación y desarrollo de las organizaciones sindicales en cada distrito, sin cuya base el Congreso Nacional no puede alcanzar plenamente sus perspectivas, aunque constituirá también, sin duda, un estímulo y un impulso para los más rezagados. Es pues, el resultado de una labor preparatoria cuya dimensión depende principalmente de los esfuerzos que empeñemos en la misma, y de la que forma parte, obligadamente, el fortalecimiento de las relaciones entre todos los distritos, tendente a constituir a nivel nacional, un organismo de tipo coordinador.

Creemos que este es el único camino que pueda garantizar la independencia y democracia del sindicato que intentamos conseguir. Por nuestra parte, estamos convencidos que la propia Asamblea Constituyente pierde todo su sentido si no se la integra en esta perspectiva, si no se la ve a ella misma como un importante paso hacia el Congreso Nacional,

Por todo ello los estudiantes del D.U. de Barcelona, reunidos en la Asamblea Constituyente de nuestro sindicato democrático, hacemos un llamamiento a nuestros compañeros del resto de las Universidades de España para que con sus acciones acerquen en todo lo posible la celebración del Congreso Nacional de Estudiantes, contribuyendo así de manera decisiva a la realización de la gran tarea que hemos emprendido: la consecución de una Universidad democrática.

MANIFEST PER UNA UNIVERSITAT DEMOCRÀTICA

«Els que firmen aquest manifest, estudiants, professors, graduats universitaris, professionals de la ciència, la tècnica, la literatura i les arts, junt amb altres persones interessades per la Universitat, ens dirigim a l'opinió pública per a informar-la sobre l'estat de l'ensenyança superior a Espanya, proposar-li una perspectiva de renovació d'aquesta i demanar-li que prengui com a cosa pròpia una tasca, el compliment de la qual importa a tot el país: conseguir una Universitat capaç de dominar els problemes tècnics i socials de l'època, una Universitat democràtica.

»I. *Les causes de l'endarreriment universitari espanyol*

»1. Espanya presenta en tots els aspectes de la seva vida universitària un considerable endarreriment si se la compara amb altres països de la seva àrea geogràfica i històrica, o amb allò que ella mateixa havia estat en un passat no remot. Doncs la Universitat espanyola ha sofert en alguns aspectes durant els darrers decennis una involució. Algunes causes d'aquest retrocés rebassen l'àmbit universitari: es tracta, abans que res, de la degradació de la vida cultural espanyola com a conseqüència de l'emigració científica, artística, literària i universitària causada per la guerra civil i per la supressió de les llibertats polítiques i civils, mantinguda fins al nostre dies. El mateix endarreriment de la Universitat i la societat espanyoles reforça, per altra banda, aquesta tendència emigratòria, tal i com succeeix amb la població obrera i camperola, i avui l'emigració universitària és sobretot sensible en branques científiques de gran importància per a la cultura moderna, com la física teòrica, la investigació bàsica matemàtica, les ciències biològiques, la lingüística, etc.

»També de fora de la Universitat ha arribat a aquesta —així com a la resta de l'ensenyança i de la producció intel·lectual— la imposició de models culturals arcaics incompatibles amb la llibertat de la cultura, com són l'ordenació de l'ensenyança mitja el 1938, i de l'ensenyança universitària el 1943.

»Altres causes del nostre endarreriment universitari han de buscar-se en l'exacerbació durant aquests anys de defectes antics de la vida acadèmica, o en la perduració de drets d'aquesta els quals, justificables en la seva època d'origen, manquen avui d'adequació a la realitat. Tal és, per exemple, el burocratisme centralista de la política universitària en general, i, en particular, del sistema de provisió de càtedres el qual, mentre impedeix la formació d'escoles científiques i culturals, no compleix amb la funció d'evitar la tendenciositat. Ans al contrari, les oposicions a càtedres universitàries s'han convertit durant aquest període en un instrument de censura intel·lectual exercida per l'administració mateixa o bé a través de l'estratègia del domini dels tribunals

d'oposició per grups dominants políticament dins de l'estat. També es troben entre aquestes causes d'origen antic, la precarietat del professorat no-numerari i el predomini de formes d'ensenyança que avui ja no poden ésser sinó subsidiàries, com la lliçó de càtedra ineficaçment impartida a centenars d'alumnes a la vegada.

»En darrer lloc, hi ha un tercer grup de causes del nostre endarreriment universitari que són especialment lamentables: la destrucció inflexible dels pocs conats de renovació que va produir la Universitat espanyola en les primeres dècades del segle, exemplificables senyaladament per la Universitat Autònoma de Barcelona i per algunes iniciatives de la Universitat de Madrid que, per aquells mateixos anys, van deixar traça en la història de la cultura espanyola. Res semblant ha pogut renèixer darrera la façana d'algunes institucions burocràtiques que intenten endebades continuar per aquell camí sense l'esperit de llibertat que el va obrir.

»2. L'acumulació de tots aquests mals fa inviable la Universitat espanyola. Els mateixos causants de la seva crisi es troben avui davant la necessitat de superar la contradicció oberta entre aquesta Universitat, anacrònica a causa de la seva inicial inspiració política, i el desenrotllament de les forces econòmiques dins la societat espanyola com en tot el món.

»3. Ha estat la resolta actitud dels estudiants i dels professors més conscients allò que ha obligat a l'actual Administració a intentar sortir de l'immobilisme i de l'absència de concepcions positives que l'han caracteritzat durant tants d'anys. Les accions dels estudiants espanyols, especialment a partir dels esdeveniments de 1956 a Madrid i de 1957 a Barcelona, són el punt d'arrencada per a una renovació de la vida universitària espanyola. És necessari tindre-ho present per entendre que només l'esforç sense reserves, resolutament orientat a lluitar contra les causes de l'actual situació, pot obrir camí a solucions veritables.

»II. *L'actual política universitària de l'administració*

»1. La Universitat espanyola es troba avui en una cruïlla, davant dos possibles camins que emprendre per tal de donar resposta a la incitació que, en el seu endarreriment, rep de la vida real de la societat.

»Un és el camí que senyalen les recents disposicions administratives: Aquest camí vol portar a una institució de pur rendiment tècnic, indigne del nom d'universitat en perdre tot horitzó cultural, moral, ideal i polític. Es tracta d'una institució en la qual el professorat en general i l'autoritat acadèmica en particular —doncs les dignitats acadèmiques, consumant-se el procés ja en curs, quedarien definitivament rebaixades a la categoria d'autoritats—, en comptes de compondre amb els estudiants una Universitat, es converteixen en repressors d'aquests, per evitar que qualli dins la universitat la llavor de vida social que cada promoció d'estudiants duu amb ella a les aules. Les mesures actualment aplicades a la universitat tendeixen a fer d'ella una simple fàbrica d'especialistes que possibiliten mecànicament el funcionament de l'economia i la satisfacció de les necessitats tècniques-educatives i administratives que aquella suscita. Ja avui s'intenta extirpar de la universitat tot allò que, per l'esforç d'estudiants i professors li queda encara de formació oberta i desinteressada: s'intenta arrabassar als organismes estudiantívols llurs funcions culturals per tal de convertir-los en simples agències de negociació d'horaris, regulacions d'examen i altres qüestions tècniques; s'expulsa de la universitat, quan es pot, es persegueix i calumnia, en tot cas, els professors que no es resignen a aquesta burocràtica condició d'illibertat. I es completa l'enviliment de la universitat amb l'oferiment de millores econòmiques a aquells que acceptin aqueix estat de coses o aqueixa perspectiva. Però a aquestes millores hi té dret des de fa molts anys el professorat universitari, el treball del qual és pagat irrisòriament o no és pagat en absolut.

»2. Subjacent a la via tecnocràtica imposada a la universitat hi ha el principi de que és possible dirigir una societat moderna, o en vies d'ésser-ho, mitjançant un dispositiu de gestió tècnica dominat des de dalt sense

la intervenció del poble governat. Aquest principi orienta l'intent d'aconseguir que el procés tècnic —acceptada al cap de decennis d'anquilosat tradicionalisme la seva inevitabilitat—, no vagi acompanyat del corresponent progrés social. Aquest pla ha d'acabar en un fracàs, doncs les forces que mouen el progrés tècnic són, en última instància, forces socials, i només poden ser duraderament actives si compten amb les formes d'organització socials que els hi correspon. En aquesta consideració es basa l'altra perspectiva, el camí pel qual la Universitat espanyola pot superar la seva crisi.

»III. La perspectiva democràtica de la Universitat

»1. Aquest segon camí es el de la Reforma Democràtica de la Universitat i constitueix, en l'àmbit tècnic, l'única possibilitat de que el progrés tècnic sigui també progrés social, així com, a la llarga, l'única possibilitat del propi progrés tècnic.

»Cap reforma universitària pot realitzar-se amb eficàcia duradera si no intervenen decisivament en la seva elaboració els més directament afectats per ella, els estaments universitaris, i aquells que tenen que aportar els medis necessaris per a realitzar-la, és a dir, la societat en general. Ni els universitaris espanyols ni la societat espanyola han pogut intervenir adequadament en l'elaboració de les reformes decidides per l'administració actual, ja pel simple fet de que no existeix en el nostre país cap representació autèntica dels ciutadans.

»En aquesta circumstància es posa de manifest la vinculació dels problemes universitaris amb els de la societat en general. El moviment universitari democràtic no pot proposar-se abarcar íntegrament aquests darrers. Però pot senyalar quins són en el seu propi terreny els canvis necessaris perquè la Universitat pugui contribuir a la solució d'aquells problemes socials.

»2. És abans que res necessari un canvi en la concepció de l'ensenyança superior. Aquesta ha de deixar d'ésser un privilegi reservat a les classes econòmicament altes i damunt del qual es funda a més un segon privilegi: el de reservar als seus membres, únic sector de la població que consegueix normalment títols acadèmics, importants funcions de gestió social.

»La necessitat d'aquest canvi no obeeix solament a motius de justícia, els quals són evidents. Succeeix a més que en una societat moderna augmenta constantment el nombre de funcions per a l'acompliment de les quals és necessària una alta qualificació cultural de nombrosos individus. Aquesta necessitat no podrà satisfer-se amb l'actual concepció de la universitat a Espanya.

»Les primeres mesures que han de prendre's per tal de promoure aquest canvi són: un gran augment del nombre de places de l'ensenyança superior i la destrucció de les barreres classistes, manifestades ja en l'ensenyança mitja, que funcionen avui amb irracionals criteris de selecció de la joventut espanyola.

»3. Junt amb la concepció bàsica de l'ensenyança universitària, ha de canviar el seu contingut i l'organització d'aquest. La universitat ha d'abandonar l'estimació de les matèries per raó de llur dignitat tradicional i passar a valorar-les per la seva validesa per a dominar intel·lectualment la realitat. Al mateix temps ha d'admetre una àmplia varietat dels diversos centres d'ensenyança superior ja tocant a la seva organització.

»En aqueixa necessària varietat s'ha de respectar el pluralisme cultural i lingüístic del país. La societat espanyola és multinacional. La universitat espanyola ha de deixar d'ésser, com és avui, un instrument d'opressió de diverses cultures nacionals. Aquestes han de comptar amb les universitats com a centres de consolidació i desplegament de la seva peculiaritat. En aquest punt s'inclou també el problema de les relacions entre la investigació i l'ensenyament. La universitat no pot

desempenyar avui el seu paper si no intervé amb gran pes en la programació i l'execució d'una política coherent d'investigació pura i aplicada.

»4. El freqüent canvi en l'exercici de les funcions socials tècniques, començant pel treball de l'obrer industrial, és un tret típic del present. També ho és l'especialització dels coneixements. Tots dos junts formen una paradoxa que determinarà els problemes de l'ensenyança en un futur no llunyà. L'única resposta adequada a aquest problema resideix en aconseguir una formació intel·lectual molt ampla dels joves. El canvi aquí necessari consisteix en trencar amb la tradició d'una universitat limitada a facilitar títols d'especialització.

»En aquest punt es fa molt visible el caràcter nociu, agreujador de problemes, que té el model d'institució burocràtica subjacent a les actuals intervencions de l'administració a la universitat. L'administració està justament tendint a fraccionar la universitat en compartiments professionals, dividint els estudiants i enfrontant-los als professors. La comunicació més intensa possible entre els diversos sectors de la universitat és, tanmateix, la base perquè es desenrotlli una mentalitat àgil capaç de fer front a les exigències de la realitat moderna.

»La convivència universitària no ha de concebre's com una simple coincidència determinada per la necessitat d'obtenir títols d'especialista: l'universitari, estudiant o professor, no ha de veure's obligat a deixar part de la seva humanitat fora de les facultats. Per això també, i no solament per les raons abans esmentades, totes les implicacions culturals, socials, ideals i polítiques del saber i de l'educació són tan universitàries com els temaris d'examen.

»5. A la finalitat d'una vida universitària així concebuda, adequada a les necessitats avui reals i al respecte de l'individu, poden servir procediments didàctics com els cursos per a estudiants de totes les facultats, els instituts interdisciplinaris, etc. Però, tenint compte de les circumstàncies actuals, el camí comença per la supressió de la censura que pesa sobre les activitats culturals dels estudiants: conferències, cercles d'estudi, seminaris espontanis (no inclosos en els programes de cap assignatura), sessions i activitats artístiques, publicacions i, en general reunions de tracte lliure i democràtic. En el curs dels darrers anys, els estudiants espanyols han aconseguit crear nombroses formes d'autèntica vida universitària que avui es troben en perill, però que han de considerar-se com una prometedora base de partida per arribar a una universitat satisfactòria des del punt de vista de la formació multilateral dels universitaris.

»IV. *La llibertat universitària*

»1. La reforma democràtica de la universitat no imposa necessàriament una solució única al problema de les relacions entre aquesta institució i l'estat. Doncs no és obligat admetre que l'únic ens públic propietari d'universitats hagi d'ésser l'estat. Aquestes són les qüestions tècniques jurídiques, les diverses solucions de les quals poden ésser totes o algunes compatibles amb una universitat democràtica. Única exigència d'aquesta és que cap centre universitari sigui domini d'un grup polític, religiós o ideològic en general. Els centres culturals d'aquesta naturalesa poden ser convenientes per a una vida intel·lectual diversificada i rica, però no poden considerar-se institucions directament al servei de la societat com ha d'ésser-ho la universitat; aqueixos centres serveixen directament al centre que els posseeix o domina, i només a través d'ell poden servir a la societat.

»El problema de la llibertat universitària no es planteja essencialment entorn al tema de l'ensenyança privada o de grup. Plantejar-lo així es, sovint, un expedient per tal d'amagar el seu veritable contingut. Aquest consta de les següents reivindicacions:

»2. a) Caràcter democràtic i representatiu dels òrgans acadèmics.

»Totes les dignitats acadèmiques i tots els òrgans de govern de la universitat han de ser elegits pel professorat i els estudiants. La composició de l'electorat pot variar en cada cas. Per a càrrecs responsables de l'execució de la política universitària, com és, senyaladament, el de rector, ha de comptar-se amb un ampli cos electoral basat en el principi de la representació igual dels diversos estaments universitaris. Només així pot acabar-se definitivament amb l'actual situació antinatural d'uns rectors que regeixen contra els estudiants i gran part del professorat.

»Cap càrrec universitari ha d'ésser cobert per temps indeterminat. L'administració no ha de tenir cap facultat de veto sobre els elegits.

»Els òrgans col·lectius de gestió, com les juntes de facultat i el claustre general, han de disposar de facultats decisòries. Davant d'aquests organismes han d'ésser responsables els dignataris per ells elegits. La participació estudiantívol en tots aquests òrgans ha d'establir-se sempre sobre la base de la igualtat de representació amb els altres estaments universitaris.

»b) Llibertat d'ensenyança.

»Durant els darrers decennis la llibertat d'ensenyança ha estat coartada a la universitat espanyola mitjançant tres procediments; la implantació coactiva d'una ideologia oficial, el domini dels tribunals d'oposició a càtedres pel poder polític, i les mesures disciplinàries. El primer d'aqueixos tres procediments ha anat perdent la seva eficàcia. Els altres dos segueixen essent, en canvi, substancialment tan implacables com en el temps de la postguerra.

»La reforma democràtica de la universitat exigeix, doncs, la liquidació d'aquests instruments d'opressió de la llibertat d'ensenyament. La desaparició de la ideologia estatal i la supressió dels estatuts disciplinaris tirànics poden aconseguir-se per simples disposicions legals, doncs ni l'una ni els altres tenen arrels en els medis universitaris. Tocant a l'obstacle posat a la llibertat d'ensenyança per l'actual sistema de provisió de càtedres vitalícies, sembla que en aquest sentit urgeix eliminar la possibilitat de discriminació política i ideològica a l'accés a la docència. Entre les diverses mesures eficaces que per a això poden arbitrar-se, a títol provisional, es troben la descentralització de les oposicions, avui a càrrec de tribunals fàcilment manipulables i el recurs a mantenir allunyades d'aquelles a figures destacades de la vida científica i cultural actualment absents de la Universitat.

»c) Llibertat d'investigació.

»A causa de la caducitat de la ideologia oficial, la investigació és avui freqüentment lliure en la pràctica de la Universitat espanyola. No obstant, la reforma democràtica de la universitat exigeix la implantació explícita d'aquesta llibertat i l'eliminació de les barreres que s'oposen a ella, especialment a través de la concessió de fons i beques d'investigació.

»Els xocs, sempre possibles, entre l'exercici de la llibertat d'investigació i les necessitats de programar aquesta, han d'obviar-se o paliar-se a través de la parti-

144
cipació de la Universitat en l'elaboració de la política científica (teòrica i aplicada) nacional.

»d) Llibertat d'expressió.

»Les llibertats d'ensenyament i investigació son no més una part de la llibertat intel·lectual de la universitat. Aquesta inclou, a més, la llibertat de paraula dins el recinte acadèmic i la llibertat de la premsa universitària, estudiantívola o no, així com la llibertat en l'ús de qualsevol altre mitjà de comunicació, de les activitats culturals en general del professorat i dels estudiants.

»e) Llibertat d'associació.

»La llibertat d'associació és l'única garantia de l'exercici de les altres llibertats, i implica la de reunió. La llarga lluita dels estudiants per aconseguir-la, i els esforços de sectors del professorat en el mateix sentit, tenen que culminar en la seva completa implantació. A falta d'ella, qualsevol altra llibertat que es conseqüeixi quedarà sense consolidar, a mercè de les intervencions autoritàries de l'administració.

»V. Vers una universitat democràtica

»Gràcies al continuat esforç dels estudiants, la universitat espanyola es troba avui en una etapa de transició que conté germes de la futura institució democràtica. En aquesta fase transitòria, el moviment universitari democràtic es proposa com a finalitat principal la consolidació institucional dels organismes estudiantívol representatius, el seu ulterior desenvolupament i la integració dels altres estaments universitaris a la tasca de promoure una universitat democràtica. Mesures pràctiques a prendre per a aquest fi són:

»a) Crear i consolidar allà on ja existeixin organismes universitaris democràtics, i impedir que se'ls despulli de les funcions i prerrogatives que són de llur competència per la seva autèntica representativitat.

»b) Constituir comissions mixtes de professors i estudiants per a l'elaboració detallada de la reforma democràtica de la Universitat.

»c) Celebrar el congrés nacional d'estudiants al qual aspiren aquests des de fa anys.

»d) Programar un congrés nacional universitari, amb representants autèntics de tots els estaments de la universitat.

»Els principis continguts en aquest manifest no constitueixen més que la inspiració inicial d'una reforma democràtica de la universitat. No són en si mateixos solucions tècniques a problemes tècnics. Però l'autèntica resolució d'aquests en el marc d'una vida social adequada per a homes contemporanis no pot prescindir d'aquesta inspiració mínima. Amb ella la universitat espanyola ha d'evitar la seva conversió definitiva en un aparell oprimint que oprimeix a la vegada les consciències i emprendre el camí que li permeti arribar a ésser el més alt reflex d'un poble tan plural com és el nostre. La universitat ha de prendre en les seves mans la causa de la llibertat de la cultura i insertar-la en l'ample horitzó de la lluita per la llibertat dins la societat espanyola.

»Març 1966.»

PARA LOS MIEMBROS DE LA ASAMBLEA CONSTITUYENTE

11-3-65

Huelga general del día de ayer. - Por la mañana, en todos los centros del distrito se celebró la huelga general, organizada a partir de un comunicado que desfiló por los distintos centros. Es un hecho importantísimo el que haya seguido tan rotunda y rápidamente esta medida, decretada por la Asamblea, y llevada a cabo en ausencia de todos sus miembros. Viene a demostrar la real vinculación que existe entre representantes y representados. Ante la imposibilidad convocada la Asamblea abierta de Distrito, al no poder celebrarse debido al despliegue de la policía, los asistentes manifestaron su protesta por el asunto de "libertad"; se pudieron reunir en el P. Gracia unos 600 estudiantes que se han dirigido, interrumpiendo el tráfico, hasta la Basílica de San Francisco de Pompeya, en la Diagonal.

A las 11 horas varios grupos de estudiantes se dirigían hacia aquí, siendo dispersados repetidamente por la policía, a pie y a caballo; los manifestantes mostraban un alto grado de combatividad.

Por la tarde, algunos padres de los aquí reunidos, dejaron los coches en el parking de Pedralbes, y se reunieron con grupos de estudiantes que se dirigían a la manifestación hacia aquí. Caballería y dos filas de a pie los dispersaron. Según la HBC de Londres, se practicaron 7 detenciones y hubo 4 heridos. Radio París informó de que se había detenido a Jean Duval de RTF.

Por la tarde, la policía dispersó, cargando sobre ellas, a un grupo de estudiantes. De 8 a 9 de la tarde, se manifestaron un importante contingente de estudiantes en la Pl. de la Catedral, produciéndose choques violentos entre manifestantes y policías. A las 10 una caravana de coches de padres de los aquí reunidos se manifestaron haciendo sonar los claxons, al no serles permitido el acercarse a este recinto.

ANÁLISIS Y PERSPECTIVAS

La O. que realizamos, que realizamos anteayer, es de por sí, el triunfo más importante obtenido a lo largo de nuestra lucha por un Sindicato Democrático de Estudiantes, y es a la vez un paso fundamental hacia la Reforma Democrática de las estructuras universitarias.

En relación con este acto, la acción represiva de la policía; según nuestra más energética actitud, concretada: a) Decretar huelga general de todos los centros de todo el D.U. (huelga realizada en su totalidad). b) Decidir nuestra permanencia en este recinto, en tanto que no se tienen garantías de que, al menos al mismo, no se tomen nuevas medidas represivas, seguramente disuasorias.

En consecuencia cuenta además: a) La enérgica y unánime reacción de los universitarios, concretada no solo en la huelga general, sino en toda la serie de manifestaciones de solidaridad y de protesta realizadas en el día de ayer. b) El apoyo demostrado por intelectuales, profesores, ... en suma de personalidades de prestigio nacional e internacional. c) El apoyo efectivo de la Comuni-

(...), China, del Arzobispado, y otras instituciones de la sociedad barcelonesa en oposición con la política de represión. d) La presencia positiva de los representantes de la F.I.E. y de la U.S.N.S.A., la difusión de noticias referentes a nuestra situación, por parte de agencias y emisoras del extranjero... Estos factores hacen que la constitución de nuestro Sindicato, no se ha limitado a un aspecto meramente formal, con los acontecimientos de estos días el Sindicato Democrático ha tomado cuerpo, de forma real y efectiva dentro de las estructuras universitarias y dentro de nuestra sociedad. El asedio de hambre, es una medida represiva contra nuestro Sindicato; atenta a los fundamentales derechos de la persona. Nuestros compañeros nos piden que resistamos ellos que también afrontan la brutal acción de la policía.

Comisión de los Derechos del Hombre
Secretaría General de las Naciones Unidas
Nueva-York

Distinguidos Señores,

Los estudiantes del Distrito Universitario de Barcelona nos vemos en la obligación de poner en su conocimiento los siguientes hechos.

Habiéndose reunido los delegados electos de todas las Facultades y Escuelas del D.U. en Asamblea Constituyente para la constitución pública del Sindicato democrático o independiente de estudiantes, asistiendo a estos actos una destacada representación de las Artes y las Letras del país, así como numerosos profesores de la Universidad y delegados de la CIE, hacia las 6 de la tarde, aproximadamente una hora después de comenzado el acto, la policía cercó el recinto en donde se celebraba incomunicándolo del exterior y exigiendo para salir del mismo el documento de identidad.

Ante las posibles represalias que podían derivarse de dicha violencia, los estudiantes, del orden de 400, decidieron permanecer en el recinto hasta que estas medidas fueran derogadas, amparándose en el hecho de que por estar reunidos en un convento de la Orden de los Capuchinos y en virtud del concordato con la Sta. Sede, la policía no puede penetrar en el mismo sin permiso previo de la Autoridad Eclesiástica, permiso que le fue denegado. Las personalidades asistentes se solidarizaron con ellos.

A la mañana siguiente, los estudiantes de las distintas facultades y Escuelas se declararon unánimemente en huelga en apoyo de sus delegados e intentaron acercarse al convento siendo violentamente rechazados por la policía, que llegó a emplear la caballería contra los manifestantes.

Además, la policía impidió que se entrara comida para los universitarios encerrados, llegando incluso a prohibir la entrada de los alimentos normalmente destinados al sustento de la comunidad de monjes. Pese a ellos, los ~~representantes~~ representantes electos de los estudiantes continúan dentro del recinto al cabo de 36 horas de su incomunicación total con el exterior, ya que incluso se han cortado las líneas telefónicas.

Esta situación refleja una flagrante negación de los derechos fundamentales del hombre, por:

- 1.- La carencia en España de las condiciones necesarias para la libertad de asociación, como lo demuestra los impedimentos para reunirse y los intentos de imponer asociaciones controladas por la administración.
- 2.- La imposibilidad de disponer de local universitario para realizar con normalidad las reuniones estudiantiles.
- 3.- Los métodos utilizados para impedir la libre asociación. En este caso la represión policíaca contra los representantes sindicales, democráticamente elegidos, de los estudiantes de Barcelona, en el día de la constitución pública del Sindicato Democrático de Estudiantes.
- 4.- El hecho de intentar presionar a las Jerarquías Eclesiásticas para que permitieran invadir el local.
- 5.- El cerco efectuado al recinto para impedir la llegada de los recursos materiales necesarios para el mantenimiento de los estudiantes encerrados e incluso de los mismos padres capuchinos, los cuales asimismo sufren minuciosos registros a la salida y entrada del recinto. E incluso la comunicación con el exterior del recinto está normalmente impedida al estar cortada la línea telefónica.
- 6.- Y también por la utilización^{de} brutal represión a caballo con los manifestantes en el exterior del recinto.

Por todo lo cual, creemos merece la pública y universal repulsa de los organismos competentes y en especial por los que velan por el mantenimiento y promoción de los derechos fundamentales del hombre.

EXCMO. SR.

JUAN BOTAN CASALS, en religión SALVADOR DE LES BORGES, O.F.M. CAP., mayor de edad, documento nacional de identidad 38.337.747 expedido en Barcelona a 9 de febrero de 1961, con domicilio en calle Cardenal Vives y Tutó 2 a 16 de Barcelona, actuando en su calidad de Ministro Provincial de PP.MM. Capuchinos de Cataluña y Ordinario del Convento de PP. Capuchinos de Sarriá, ante V.B.

E X P O N E:

I. El día 11 del presente mes de marzo, a las doce horas de la mañana, agentes de la Autoridad gubernativa de esta provincia, penetraron en el edificio convento de la Comunidad de Padres Capuchinos de Sarriá, sin exhibir mandamiento judicial, ni orden ni autorización gubernativa alguna, ni autorización eclesiástica, ni mediando consentimiento del Ordinario del Convento que suscribe; inmediatamente de producida la entrada, los agentes de la Autoridad exigieron el desalojo de quienes se hallaban en el interior del convento acogidos a la hospitalidad de la Comunidad. En nota de este Gobierno civil publicada en la prensa vespertina del propio día 11 y en la matutina del día siguiente, se dió conocimiento público del hecho.

II. En la medida en que esta actuación de la Administración pública -por medio de la Autoridad gubernativa provincial de Barcelona- pudiera constituir actuación amparada en la vigente Ley de Orden Público de 30 de julio de 1959, se interpone contra tal acto el recurso de súplica que estatuye el artículo 21 de la referida Ley, recurso que tiene -por ministerio del propio precepto- también el carácter de recurso de alzada; a su vez, se interpone asimismo este recurso con el carácter de recurso de alzada que establece el art. 122 de la Ley de Procedimiento Administrativo. Este recurso se interpone sin perjuicio, y con reserva expresa, de ejercitar otras acciones de nulidad e indemnizatorias en relación a la actuación de la Administración pública que se impugna mediante este recurso.

III. Se funda el presente recurso en las siguientes

A L E G A C I O N E S

1a. Infracción del artículo XXII del Concordato con la Santa Sede.

La entrada de los agentes de la Autoridad en la casa religiosa de los Padres Capuchinos de Sarriá, se verificó violando los epígrafes 2 y 3 del artículo XXII del Concordato con la Santa Sede,

700
en cuanto el mismo reconoce "la inviolabilidad de los palacios y curias episcopales, de los seminarios, de las casas y despachos parroquiales y rectorales y de las casas religiosas canónicamente establecidas". No concurriendo la "grave necesidad pública" que contempla el apartado 4 de este artículo, ni el "previo acuerdo con el Ordinario competente" que en el mismo se establece, se infringió también -subsidiariamente- este epígrafe 4 del artículo XXII del Concordato.

2º Infracción del artículo 100 de la Ley de Procedimiento administrativo del 17 de julio de 1958.

La actuación material de entrada en el domicilio llevada a efecto por la Autoridad gubernativa, infringió el artículo 100 de la Ley de Procedimiento Administrativo que establece:

"La Administración pública no iniciará ninguna actuación material que limite derechos de los particulares sin que previamente haya sido adoptada la decisión que le sirva de fundamento jurídico".

Y la decisión que sirviere de fundamento a tal actuación material debía ser notificada, en acatamiento al artículo 79 de la propia Ley de Procedimiento Administrativo.

3º Infracción del art. 11 de la Ley de Orden Público.

La entrada en el domicilio de los Padres Capuchinos de Sarriá se llevó a término infringiendo el art. 11 de la referida Ley de Orden Público, por cuanto no existía, de hecho, ninguno de los cinco supuestos que este precepto contempla para permitir a la Autoridad gubernativa violar el domicilio. A mayor abundamiento, la entrada no fue cumplimentada levantando el acta y atestado que este precepto exige.

4º Infracción del art. 13 de la Ley de Orden Público.

La facultad que establece el epígrafe 2 del artículo 13 de la Ley de Orden Público, no se ejercitó concurriendo el presupuesto que este precepto determina, por cuanto no existían "grupos de personas que perturbaran el orden"; a mayor abundamiento, tratándose de un edificio ocupado por una Corporación pública (cual lo es un edificio de la Iglesia Católica, a la que el Concordato reconoce la condición de Corporación pública) era necesario -conforme al apartado 3- el previo consentimiento de la persona que lo tenía a su cargo, dada la evidente no concurrencia del supuesto de "notoria alteración del orden".

Y en su atención

A V. E. S U P L I C O : dé lugar al presente recurso de súplica y acuerde la nulidad del acto de entrada en el convento de los Padres Capuchinos de Sarriá llevado a cabo el día 11 de marzo de 1966;

7, subsidiariamente, se dé lugar a este recurso en su carácter de alzada ante el Excmo. Sr. Ministro de la Gobernación, y éste decreta la nulidad del referido acto de entrada en el convento de los Padres Capuchinos de Sarriá, llevado a cabo el día 11 de marzo de 1966.

Barcelona, 24 de marzo de 1966.

EXCMO. SR. GOBERNADOR CIVIL DE BARCELONA

Apèndix C. Poemes de la Caputxinada i també una obra de teatre

Són els poemes que hem trobat que tinguin relació amb la Caputxinada. N'hi ha quatre de signats: De Salvador Espriu, Joan Brossa, Antoni Font i Costa i José Corredor Matheos. Els altres dos són anònims, tot i que en un cas -el signat V***- el seu autor ja n'ha reconegut la paternitat: Francesc Vallverdú (1).

Pel que fa al poema d'Espriu no duu títol, però es tracta d'"Inici de càntic en el temple". En les diverses còpies a màquina que es guarden a l'APCC -s'ha "perdut" un original manuscrit- s'hi fa constar, a més del nom de l'autor, "10-III-1966. Sarrià", com si hagués estat escrit durant la tancada. Tot i això, sabem que la data autèntica és del 1965 (2). Poc després de la Caputxinada, el cantant Raimon el va interpretar a l'Olympia de París, tot dient que es tractava "d'un hommage aux Capucins ^{du couvent} de Sarrià" (3). El poema de Joan Brossa no fou publicat fins uns anys després de la mort del general Franco (4).

Quant als dos poemes anònims, el titulat "Figures de la Passió" fa referència al bisbe Modrego, retraient-li el seu silenci públic davant els fets. L'altre, l'original de Francesc Vallverdú, té l'interès addicional de reflectir amb poques paraules la importància històrica de la Caputxinada:

Un nou país germinava en els cants

...

"Són els hereus -recorden els diaris-
d'aquells qui fa trenta anys mataren frares"
(Passem per alt el greu embull històric
que aquests hereus són de bones famílies,
no dels vençuts, proscrius de l'alma mater,
i que tampoc -no hi ha res d'immutable!-
no són iguals, al cap dels anys, els frares;
posem, però, que per una vegada
el paper imprès hagi encertat diària:

ens en doldrem? Al contrari! Quin èxit
rodó del tot, perquè resultaria
no illús l'acord, no impossible l'entesa.)

El fet d'escriure que allò que la premsa oficial en deia "els hereus d'aquells qui fa trenta anys mataven freres" fossim precisament els hereus dels vencedors, reflectia un moment històric fonamental: s'havia acabat l'herència de la guerra civil; aquella generació n'era l'exponent més visible.

x x x

Com ja hem dit, ha estat gràcies a una conversa amb Xavier Folch que hem conegut l'existència d'una obra de teatre de Joan Oliver on s'hi fa esment de la Caputxinada. Es tracta de Vivalda i l'Àfrica ~~xxxxxxxx~~ tenebrosa, escrita el 1967, editada el 1970 dins el volum 4 comèdies en un acte (Editora Aymà) i estrenada a Terrassa el 20 de juny del mateix any per l'agrupació teatral Sis x Set (5). D'ella diria Xavier Fàbregas: "En aquesta comèdia Joan Oliver ironitza sobre el teatre de l'absurd, tot manllevant-li alguns procediments. Però l'emplaça en un context local i el fa incidir sobre la vida convencional de la llar burgesa. Joan Oliver canvia el mitjà ionèsquià i ens n'ensenya la part de dintre. (...) El vell iconoclasta llança la pedra i ensenya la mà, perquè en el fons la seva iconoclastia està carregada de fe i d'esperança")6). Cap referència concreta, doncs, a que hi hagi un fragment que parla de la Caputxinada.

[Inici de còntic en el temple]

Ara digueu: "La ginesta floreix.
 Arreu dels camps hi ha vermell de roselles;
 amb nova falç comencem a segar
 el blat madur i, amb ell, les males herbes".
 Ah, joves llavad~~es~~ descolosos després
 de la foscor, si sabieu com l'alba
 ens ha trigat, com és llarg d'esperar
 un alçament de llum en la tenebra!
 Però hem viscut per salvar-vos els mots,
 per retornar-vos el nom de cada cosa,
 perquè seguissiu el recte camí
 d'acòs al ple domini de la terra.
 Nos allunyàvem enllà del desert,
 devallàvem al fons dels nostres somnis.
 Cisternes seques esdevenen cims
 pujats per esglams de lentes hores.
 Ara digueu: "Nosaltres escoltem
 el pas del vent damunt la mar d'espigues".
 Ara digueu: "Ens mantindrem fidels
 per sempre més al servei d'aquest poble".

Salvador Espriu

I

MISSATGE

Ressorts per dins el forn de coure el pa
i caps tallats damunt un escenari.
Tot caminant qui para de filar?
Qui encara guarda imatges a l'armari?

Que la muntanya ocupi el lloc del pla;
pengem al monument el calendari.
La llibertat és com un so llunyà
que torna aquest corral més arbitrari.

Al pou dels pous expira el mar: un mar
que és bosc per on la vida encén la vida.
S'obre pel mig la roca de l'atzar.

La força catalana romp la brida,
i el ferro invulnerable al ple lunar
es tinta de vermell i fa florida.

II

MANIFESTACIÓ DAVANT EL CONVENT
DELS ASSETJATS

¿On és el bosc estès al bat del sol
que tomba l'aigua? ¿La flor de la sageta
i el pensament plegat a tot consol
a quin pou són?, pregunta la Pepeta.

Ningú en dies de vent no emprèn el vol
ni les lletres indiquen cap profeta;
sota la taula passa un corriol
i dins el sarrió no hi ha targeta.

Pedres i palles formen un tancat
—barraca de la nit, cova del dia.
Tapa el corrent el bou de més edat.

Però el riu baixa gros i la quantia
de la factura del bosc ha abrivat
la bruixeria de la policia.

III

LA POLICIA ASSALTA EL CONVENT

Si els frares abandonen el vaixell
—tot perquè Roma juga una altra carta—;
si els campanars han fet un capgirell
i la guineu, del llop, ja se n'aparta,

¿on ficarà les banyes el prelat
donat al joc del militar innoble?
L'eixam de llops viola el Concordat
i continua apedregant el poble.

Se'n va cap on l'estiren els enganys.
Cau a trossos la lletra de la llista,
la carta blanca de vint-i-set anys
de canyes llargues i de nit franquista.

¿Qui no el recorda allà l'any trenta-sis
matant amb els feixistes del país?

IV

MULTES A ASSISTENTS A L'ASSEMBLEA D'ESTUDIANTS LLIURES AL CONVENT DELS CAPUTXINS

Agustín García Calvo, 200.000 pesetas
Carlos Barral Agesta, 200.000 pesetas
Antonio Tapies Puig, 200.000 pesetas
Antonio Moragas Gallisá, 200.000 pesetas
Jorge Rubió Balaguer, 200.000 pesetas
José M.ª Martorell Codina, 200.000 pesetas
Juan Oliver Sallarés, 150.000 pesetas
Oriol Bohigas Guardiola, 100.000 pesetas
Etcètera

El dret de cuixa.

Joan Brusa

AMB VEU ENCARA DE MIG DOL

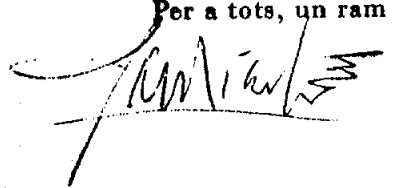
*Per a Mossèn Pedrals i
per a tots els germans.*

Fra Pere de Sabadell,¹
Fra Salvador de Sinera,²
Fra Francesc de Vallverdú³
i tots els altres germans:
Jordi, Joan d'Olot,⁴
Ricard,⁵
Antoni de Sant Gervasi,⁶
Fra Joaquim i Fra Isidre⁷
i tots els que no conec,
o que, miserable, ignoro:
Per a tots vosaltres, la sang del meu record,
el meu silenci de respecte
i el sentit plor dels meus ulls.
Ulls meus, urgents de futur digne,
no oblidéssiu Fra Ricard que, pel seu fur,
va conhortar-me,
un migdia de març
quan jo vagava pel carrer, perdut,
deserta, de tan plena, la meva ànima.

No us oblidéssiu mai els uns dels altres,
vells amics o novells,
i recordeu-vos alguna vegada, si és possible,
d'aquest inviable aprenent de poeta,
que ha gosat escriure els vostres noms
en les pàgines banals,
però penso que honestes, d'un llibret...

I el meu Homenatge als Hostalers
— vull dir els primers! —,
que us varen acollir.

Per a tots, un ram de roses roges de Sant Jordi!

ANTONI FONT I COSTA

Barcelona, 12 de març del 1966

- 1 Joan Oliver "Pere Quart"
- 2 Salvador Espriu
- 3 Francesc Vallverdú
- 4 Jordi Rubió i Joan?
- 5 Ricard Salvat
- 6 Antoni Tàpies
- 7 Joaquim i Isidre Molas

Hoy, por fin, hoy por fin,
el corazón se sube
a la garganta,
y canta, a gritos,
puestos los ojos
en esta herida abierta,
Hace muy pocas horas
han sacado a unos hombres
de una casa con árboles
y una cruz en la puerta;
les han puesto en la frente
una marca de fuego,
y le han roto la espalda
al hombre que miraba.
Las calles, ayer tarde,
se han visto florecidas
-día once de marzo-
con carreras y voces,
y una sola palabra.
La libertad está ahora
en el fuego que marca
los hombres^o inocentes
de hombres inocentes
y este grito apretado
que llena nuestras calles.
Barcelona, frontera
de una sola esperanza.

Cataluña, la tierra
donde crece la hierba.
Hoy, toda España toda
tiene puestos los ojos
en un palmo de tierra:
este palmo de tierra.
Después de treinta años
de guerra es ya hora
de que llegue una paz
sin armas en el vientre.
Hoy estamos reunidos
con las manos vacías,
y hay hombres con fusiles
en la acera de enfrente.
La paz es una piedra
que rompe los cristales
de la casa del odio.
La paz es una piedra
que rompe hasta los tímpanos
cuando se canta a gritos.
Nuestra única arma:
Nuestro único escudo.

12 marzo 1966

José Corredor Matheos

**GLOSES A
"I FIORETTI
DI SANTO FRANCESCO
E LE CONSIDERAZIONE
DELLE STIMMATE"**

I

"...si chiama il monte della Vernia, lo quale è molto solitario e selvatico, ed è troppo bene atto a chi volesse fare penitenza in luogo rimosso dalla gente..."

Stimmate, 1ª consid.

Fou un indret solitari i selvàtic
de Sarrià i encara avui recòndit.
Amb poc esforç que féssim hi veuriem
segurament una petita Vernia,
un lloc amic, en el qual la conversa
va esdevenir franca entre vells i joves,
freres i llocs, esperança i presència.

II

"...si mandò con loro bene da cinquanta uomini armati..."

Stimmate, 1ª consid.

Eren potser cinquanta, potser més.
Simples peons d'uns escacs monstruosos,
es van quedar dues nits, expectants,
a rumiar la jugada. S'alçaven,
ara i adés, sense fer cap avanç.
Fou sorprenent —van tardar tant a entrar!
Sempre han tingut el mànec de les tralles
del cantó d'ells: per tant, quina feblesa
féu trontollar una tal prepotència?
Quin va ser el preu de la indecisió?

III

"...e intendi che'l tuo cantare e'l nostro, che tu ci fai fare, s'ode da molti e dal palagio, e di fuori; imperocché questo palagio si guarda per te da molti uomini armati, i quali forse ne potrebbero avere malo esempio..."

Stimmate, 4ª consid.

Eren cançons totes noves al vent.
Quatre-cents dolls de vens joves rajant
sense grillons, reient la llibertat.
Un nou país germinava en els cants,
al nostre entorn: dominàvem els mots,
prenien cos els poemes d'Espriu
i Pere Quart, saltant per un moment
aquest dolor-que ens rosega de temps.
Temps de dolor que ens ha fet més desperts
per al combat costós de la cançó.
Ara hem sabut que som molts a lluitar
perquè mai més no pugui ser oïdada,
perquè mai més no ens negui l'arbitrari,
perquè mai més no ens prenguin les paraules.

IV

"...e nessuno che per malizia perseguiti l'Ordine tuo potrà lungamente vivere."

Stimate, 2ª consid.

Fóra bonic, en efecte, que un dia
per un atzar d'aquells que no té atura
—en altres mots: precisa conjuntura—
també es complís aquesta profecia.

V

"Ma quando il diavolo ti dice più: "Tu se' dannato", e tu gli rispondi: Apri la bocca che mo' vi ti caco"..."

Floretti, XXIX.

D'acord, és cert: hi ha vies que són mortes,
que no podem seguir de cap manera
si allò que ens cal és més que una revolta.
I, malgrat tot, ¿qui podrà presentar-se
tan temperat com perquè no li escapi,
en cap moment, quan un d'aquests diables
del segle XX ens malmena, de dir-li:
"Apri la bocca, che mo' vi ti caco"?

VI

"...io so bene che per la fame tu hai fatto ogni male."

Floretti, XXI.

"Són els hereus —recorden els diaris—
d'aquells qui fa trenta anys mataven freres."
(Passem per alt el greu embull històric
que aquests hereus són de bones famílies,
no dels vençuts, proscrius de l'alma mater,
i que tampoc —no hi ha res immutable!—
no són iguals, al cap dels anys, els freres;
posem, però, que per una vegada
el paper imprès hagi encertat diana:
ens en doidrem? Al contrari! Quin èxit
rodó del tot, perquè resultaria
no il·lús l'acord, no impossible l'entesa.)
Trenta anys, Senyor! Si el temps tot ens ho esborra,
¿on neix aquest record en què es rebotquen
incessantment? ¿Què nodreix aquest odi
sense consol, si els fills del Poverello
s'han adonat que la fam va fer el mal?

V * * *

Barcelona, 1966

Figures de la Passió

Salut, Caifàs

Salut. Perquè l'Història avara
no diu pas res d'un geni tan despert,
que al redós del seu palau s'ampara
i a fora diexa aquells que han sofert,

Salut, Caifàs, car mai en ta presència
serà atés un innocent o pur,
donos no et commou afany o impaciència
perquè has creat, en el teu cor, un mur.

Salut, Caifàs, que sols per tu és negada
la Veritat que il·lumina un món novell
i obstinat la vols aniquilada
per tal de conservar, en el teu dit l'anell.

Salut, Caifàs, per tu de l'invasor l'estrella
amb foc i sang ens omplirà d'esglai.
Per tu, no afluixarà i ens lligarà a la sella
perquè no ens en alliberem mai.

Si a dintre teu, per la temença empesa,
dels grans odors delira el pensament,
llençaràs, contra el just, calúnnia encesa,
i, corifeu innoble, diràs: "Ment!"

Príncep dels sacerdots que sols actues
esclau de l'invasor, submís i grat,
perquè el càrrec et ve, les coses crues,
de Valeri Gratus, president de l'Estat.

Tu saps servir a una causa injusta
amb paraules que cambien de sentit
i dius "La mort és la sentència justa
per aquell que defensa l'oprimit

i el poble crida, en contra nostre
i una esperança li renova el cor,
l'Imperi amb l'odi endurirà el seu rostre
i els soldats seus escamparan la mort?

"Val més de Pons Pilat la pau armada
i oblidem les presons que ell omplena,
La nostra ajuda no li serà negada
i ell ens treurà el ventre de cap pena"

Salut, Caifàs, Davant de l'Etern Pare
respondràs de les paraules d'ara?

x x x

Vivalda i l'Àfrica tenebrosa

de Joan Oliver

En aquesta obra teatral hi ha un personatge, anomenat Foraster, que és definit així: "65 anys. Barba blanca, bona persona. Bata grisa de mosso d'adroqueria, i boina. Mansuetud i murrieria freresques", la qual cosa ens recorda al mateix Joan Oliver.

El fragment que ens interessa és el següent:

FORASTER, *es quadra i adopta el posat d'un recitador sense pretensions. Com un captaire cec que conta les seves desgràcies en una cantonada, un dia de mercat, i a qui ningú no escolta.*
«Balada-reportatge.» (*Explicant.*) És una balada-reportatge.

(...)

FORASTER, *s'escura discretament el coll.* — «Jo era un sant baró. Vivia als afores de Laieburg, en una casa gran, sí, diguem que era una cabana espaiosa amb hort i jardí. I una petita cort amb tres porcells. Un dia comparegueren els meus quatre-cents seixanta amics i em demanaren alberg: "Passeu, sou a casa vostra." S'ho van creure, i era veritat. S'installaren al *living-comedor*, com diuen els comtes avantguardistes. Amenaçava pluja. Durant tres hores els meus hostes deliberaren sobre no sé quants paradigmes de no sé quants verbs sindicatius. A l'hora de plegar plovia. Plogué tres dies i tres nits. Alguns miràvem per la finestra, i l'horitzó grisejava...^{*} Els meus quatre-cents amics i escaig —barons i fembres— s'entaularen, presidits per mi. Menjaven, bevien. Endrapaven. Després cantaren i ballaren. A la nit tot els era jaç. L'endemà tornaren a mirar per la finestra, com Noè. "La grisor creix i es multiplica!" exclamaven els més eixerits. S'entaularen, menjaren. Eren molt persones, cal dir-ho. Departien, diserts, com potser hauria observat el cavaller Guerau. Minvava el pa i el vi i tot allò que entenem en nom de pa. A l'alba del tercer dia: "Benvolguts quatre-cents i escaig —els digué amb veu afligida l'intendent, que era jo mateix—: només em resten dues caputxes de lleties. Mataré els porcells." "No, això mai!" clamaren els més joves alegrement. "Germà porc", murmuraren potser amb ironia i una mica a repèl els vells.^{**} Sonà el migdia i encontinent una boira baixa envaí les estances. Era una boirassa densa, individuada, reglamentada i altiva: empenyia, desalbergava, grapejava, acomboiava i conduïa ordinàriament. (*Pausa.*) Impermeables són els designis de l'Altura!» Fi.

^{*} Gris, color de l'uniforme de la policia franquista.
^{**} Vegeu Apèndix D.

Notes

- (1) Publicat originalment a la revista comunista Nous Horitzons, Mèxic, núm. 11, de tercer trimestre de 1967, pp. 49-50. El 1971 fou inclòs en el seu llibre Somni, insomni (Edicions 62); la censura hi suprimí la sisena glosa. Una versió corregida la trobarem a Poesia 1956-1976 (Edicions 62).
- (2) Salvador Espriu, Les cançons d'Ariadna. Disposem de la quarta edició (Els llibres de l'Ossa Menor. Barcelona 1979). A les pp. 105-106 s'hi inclou el poema amb la data "B. 1965" i la dedicatòria: "A Raimon, amb el meu agraït aplaudiment. Homenatge a Salvat-Papasseit".
- (3) Segons Josep. M. Colomer, op. cit., volum I, p. 245, la cançó dedicada als caputxins fou "D'un temps, d'un país". El recital a l'Olympia tingué lloc el dia 7 de juny.
- (4) Joan Brossa, Antologia de poemes de revolta (1943-1978). Llibres de l'Escorpí, poesia. Barcelona 1979, pp. 84-86. A la p. 94 hi ha un altre poema titulat "SDEUB" datat del 1968.
- (5) Joan Oliver, Teatre original. Edicions Proa. Barcelona 1977, p. 752.
- (6) Idem., p. 25.

Apèndix D. Anecdolari de la Caputxinada

"Diàlegs aproximats -substancialment verídics- entre els freres i els policies, durant els setges.

A la porta del convent:

- Padre, qué lleva usted ahí, en esa cartera?
- Nada, documentos.
- Documentos? Abra la cartera!
- Tómela y ábrala usted.
- Ábrala usted, padre!
- No, si quiere saber lo que hay, ábrala usted.
- Le digo que la abra.

Per fi, el frare obre la cartera. El policia ràpidament la registra. Hi troba un solideu i una cartera de butxaca.

- Dónde están los documentos?... Es que quiere tomarnos el pelo?...
- No, inspector. Mire usted: en la carterita de bolsillo: Cédula misional y Documento nacional de identidad. Ya se lo dije: documentos...

x

A l'entrada de dos sacs de pa, únics queviures passats a través del cordó de policia.

- Espere, padre! Qué lleva usted ahí?
- Contrabando de cocaína, inspector.
- Padre! Ustedes están abusando de sus hábitos.
- Si me quito los hábitos, tengo tantos pimientos como usted, inspector.

x

A un frare que entrava i sortia contínuament, amb missatges amagats a la caputxa.

- Padre! Tanto ir y venir... Qué es lo que hace usted?
- Ministerio, inspector, ministerio.

- Ministerio? Y eso qué es?

- Pues como ustedes: donde nos llaman, vamos.

x

A un frare que sortia tranquil·lament.

- Eso es intolerable padre! Estos chicos haciendo el gandul ahí dentro y ustedes protegiéndoles... Intolerable!

- Ah, sí? Pues mire, entonces podrían cambiarse los oficios. De todas maneras no es cierto, inspector: estos chicos empiezan a arreglar España.

(Paroxisme policial.)

x

Per tal d'assabentar als barcelonins de la situació, els assetjats pensaren fer globus de paper amb inscripcions i engegar-los. La policia entrà quan ja n'hi havia un de completament enllestit. Llàstima, perquè la cosa tenia gràcia.

x

El setge resultà empipador també per als guàrdies de nit, encara que s'establiren tornos de relleu. El dia 10 es van veure obligats a encendre fogueres perquè s'estaven gelant. La illusió del setge medieval fou completa.

[A l'APCC hi ha un parell de fotos dels grisos escalfant-se en un foc.]

x

Quan va entrar la policia volia endur-se a uns quants novicis sense barba, pretextant que eren estudiants disfressats. Per tal de compensar el seu error, després van acusar de "freres disfressats d'estudiants" a uns quants nois que lluien una barba negra ben poblada...

x

Durant les manifestacions del dijous a la tarda, la policia va perdre els estreps. Una ràdio modulada [de l'advocat Salvador Casanovas] que captava l'emissora de la policia constatà l'estat de prefollia en què es trobava l'operador davant de l'anunci de sis o set [?] manifestacions simultànies. L'home no sabia on enviar els jeeps i els cavalls. Quan algunes unitats li van dir que no podien dirigir-se on els deia perquè l'embús circulatori els ho impedia, l'home estigué a punt de fer-se frare. Sort que els seus principis li ho impedien.

x

Una criaturada: quan van entrar a Prefectura els intel·lectuals i altres detinguts, els llums de "Via Laietana" es van apagar...

x

Les ordres rebudes pels policies de la porta del convent els prohibien tota entrada de queviures, àdhuc notícies de fora... Emperò, es veu que ningú no va ordenar-los la retenció de telegrams, i els confinats es van fer un tip de rebre'n [?]. Resulta curiós que les adhesions d'arreu de la Península es rebessin gràcies a la col·laboració dels funcionaris estatals de Telègrafs.

[Ja hem dit que el Govern Civil va retenir els telegrams vinguts de l'estranger.]

x

Quan la cartera d'un sacerdot estudiant detingut va ser escorcollada, s'hi trobaren uns papers ciclostilats, corresponents a unes pràctiques de fisiologia general. El policia que efectuava l'escorcoll s'hi llençà al damunt amb l'aire del qui ha obert i descobert un important testimoni. La decepció va quedar reblada sarcàsticament quan el sacerdot estudiant [mossèn Francesc Padrosa] preguntà al policia: - Oiga inspector. Qué estudios se les exigen a ustedes para entrar en el Cuerpo?

x

Un dels altres sacerdots detinguts [mossèn Ricard Pedrals], en entrar al bisbat acompanyat per dos inspectors, s'entretingué a presentar-los a tots els sacerdots i funcionaris allí existents, amb inqüestionable disgust per part dels presents..." (1).

x

Un acudit de l'època, feia: "Hay tres clases de comunistas: chinos, indochinos... y capuchinos".

x

Mariona Petit, delegada d'un grup de selectiu del primer de Ciències, recordaria que el primer l'endemà, en entrar a la cuina -de clausura- per a preparar l'esmorzar, "hi havia un frare vell que estava assegut al costat d'una cuina molt grossa, que, en veure'm, va dir: "Ai, Déu meu! Això és el dimoni; faldilles a la cuina!" (2).

x

Mar(C)ia Gràcia Bozzo i Robert Bargalló, dos dels tancats a la Caputxinada, es van casar l'onze de març de 1967, anant al convent a oferir el ram de núvia (3).

x

En entrar a Jefatura, el doctor Jordi Rubió va sorprendre els seus companys d'infortuni per la perfecta coneixença que tenia d'aquell sinistre edifici. Resulta que el doctor Rubió havia nascut precisament en aquella casa.

x

Com ja hem dit, el professor Xavier Llimona es va escapar de les multes perquè en el moment de sortir va donar el seu antic carnet d'estudiant. Es veu que En Llimona tenia tot un aspecte de noi jove.

x

L'humor de Joan Oliver. Xavier Folch ens ha explicat les següents anècdotes:

Un matí, mentre eren a l'hort del convent prenent el sol, Joan Oliver s'estava llegint la Bíblia. Amb això passà per allà Antoni Jutglar, persona de profundes creences religioses. Oliver li digué: "No es faci il·lusions, que això per a mi és literatura".

Una de les nits, als calabossos de Jefatura, quan un policia va dir, amb molts mormos "Silenci!", es va fer un silenci impressionant. Al cap d'una estona es va sentir un crit fortíssim de "Fill de p...!", seguit d'un silenci sepulcral.

Joan Oliver era pessimista quant al tractament de la premsa estrangera pel que fa a la Caputxinada: "El New-York Times dirà: Antoni Tàpies i 30 més, detinguts".

x

Un altre acudit de l'època: "Per dormir: noi, noia, caputxí" (4).

x

L'anada del bisbe de Colofón al convent. El pare Maties Solà, home ja molt gran, hi va anar a contracor. Mossèn Dalmau es va asseure al volant i el senyor bisbe al darrera. En dues ocasions, en sengles controls policials als voltants del convent, tot va anar bé gràcies a la sang freda de mossèn Dalmau qui deia: "El ^{bisbe} ~~pare~~ Maties Solà, caputxí, que ve a visitar el seu convent". I aleshores el bon home es treia el barret per a saludar, apareixent, és clar, el solideu vermell de bisbe. Van haver d'aparcar a una certa distància de l'entrada. Mossèn Dalmau va baixar i va obrir la porta com si es tractés del seu xòfer. Començaren a caminar fins que, de sobte, es va sentir la veu de Greix cridant: "Es Dalmau. Cogedle!". Apretaren el pas i entraren just tancant la porta literalment als nassos dels policies que els perseguien.

En el moment de ^{la invasió} ~~l'entrada~~ de la policia, mossèn Dalmau i el senyor bisbe encara eren a l'entrada. Creix, en veure'ls, va tornar a cridar "Cojan a éste!", tot assenyalant a mossèn Dalmau. Però aquest es va desfer dels policies que el van agafar dient: "Yo he venido acompañando al señor obispo y solamente voy donde él vaya". Creix exclamà: "Obispo? Dónde está el obispo?" A la qual cosa mossèn Dalmau respongué: "Es ese señor!" El bon home, molt espantat, es va treure el barret per a saludar-lo apareixent el solideu, cosa que va sorprendre a Creix. Aquest li va dir: "Sabe quien es ese sujeto? Sabe quien es?". Però el bisbe estava tan espantat pel batibull general que hi havia de policies cridant i estudiants corrent, que no va respondre. Aleshores, mossèn Dalmau, tement per la seva integritat, va fer: "Claro que me conoce! Somos parientes!". I el bisbe, tartamudejant, va confirmar: "So, somos parientes". I els van deixar tranquils.

Quan sortiren, a l'explanada de davant el convent hi havia tots els estudiants esperant el torn per a lliurar el carnet. Es veu que el bisbe continuava encoixat, ja que la seva reacció fou de beneir-los. Un cop dins el cotxe, el bon home anava repint "Jo he anat a visitar malalts i presos", temerós pel que li diria el bisbe Modrego quan el cridés (5).

x

Més records de Joan Oliver. Un frere alt com ell li va oferir un hàbit que li hagués permès d'anar-se'n a casa. "Com que sou barbut, com nosaltres...", li va dir.

Pere Quart recordaria: "Cas curiós, no vam practicar cap esport, ni jugàrem a cartes ni a escacs. Llegiem, conversàvem amb els monjos. Aquests, però sobretot els més vells, estaven neguitosos: com donarien de menjar a tanta gent? Potser esperaven un nou miracle dels pans i els peixos. Un dia vam descobrir al fons de l'hort una truja que havia porcellat. Ens miràrem els rosats porcells amb maligna cobejança: "Però no, ni pensar-hi", ens van dir. "Aquesta és una casa franciscana. Germà llop. Germanet porcell".

Pel que fa a l'entrada de la policia: "Els freres més joves i més polititzats s'en-caraven amb els policies, com en un tímid intent de deturar-los i els deien: "Deténganse, señores, deténganse. El derecho de asilo...". Però els altres avançaven pas a pas, enravenats, impertorbables. Semblava un ballet".

Un cop dins la camioneta cap a Jefatura: "Ja dins el vehicle em vaig veure contret a entrecuixar amb un gris jovenet que no sabia quina cara posar. I jo li dic amb naturalitat: "Un cigarret, si us plau?" "Qué d'ice usted?", em replicà. "Un pitillo, por favor". Es tornà vermell, dubtà uns segons, ficà la mà a la butxaca i m'allargà un cigarret (feia tres dies que no fumava, jo)".

I acabava: "Aquest episodi ha passat a la petita història. Admirables caputxins! De segur que tots els cleròfobs que ens trobàrem allí, pensavem: "Si els hisbes fossin d'aquesta fusta!" (6).

x

Notes

- (1) Del full que comença "A tall d'introducció...", datat d'abril 1966, a l'APCC.
- (2) De L'Avenç citat en el segon capítol.
- (3) Inscripció en una de les llistes d'estudiants assistents, a l'APCC.
- (4) Document a l'ARST.
- (5) De l'article de mossèn Dalmau a El Noticiero Universal del 22 de juliol de 1981.
- (6) De l'article de Joan Oliver a l'Avui del 12 de maig de 1976.

Apèndix E. Il·lustracions

De la Caputxinada disposem, també, d'un bon conjunt de fotografies fetes per un dels assistents: Guillem Martínez Molinos, delegat de primer curs de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials. Recentment, Martínez Molinos ha explicat la seva experiència (1). El seu equip estava constituït per una càmera Reflex, de pas universal, Contaflex II, objectius de 50 i 80, flash Icoblitz de bulb i cèl·lula fotoelèctrica Weston. El seu reportatge fotogràfic abasta des d'un bon començament, és a dir l'acte en si, fins a l'entrada de la policia. Deixem-li la paraula: "Tomo las primeras fotografías ayudándome del flash. Algunos ocultan su rostro con el dossier que contiene los documentos estatutarios que se acaban de repartir. Desean preservar el anonimato frente a la forzo~~sa~~a indiscreción del fotógrafo. La clau~~destinidad~~ aconseja prudencia". Però més endavant, un cop coneguda la presència policial que els assetjava, "asumimos las consecuencias y desaparece el nerviosismo. Puedo desarrollar mi labor sin inquietud. Sorprende la serenidad que muestran las escenas de la vida diaria: un grupo de gente que pasa las horas muertas tomando el tibio sol invernal, en tertulia, paseando por el hermoso jardín".

Aviat es va quedar sense pel·lícula. Aleshores, gràcies als pares caputxins van sortir els rotllos impressionats i en van entrar de nous, amagats a les màniques dels hàbits. S'acosta el desenllaç. En el moment d'entrar la policia, Martínez Molinos va pujar a l'escenari on tenia lloc la conferència sobre art i societat. "Los conferenciantes y estudiantes se alejan prudentemente de la puerta. Los guardias entran en tromba, gritando. Desde el escenario apunto y disparo, sin conectar el flash, hacia el tumulto, ya importante, formado en la platea, es la última foto del reportaje. La calidad de la imagen no es buena, hay poca luz en la sala y muchos nervios en el cuerpo. Pero me siento orgulloso de él".

Martínez Molinos va deixar amagada la càmera. Al cap d'uns dies l'anà a recollir i aprofità l'ocasió per a fotografiar la porta rebentada, així com les mantes eixu-

gant-se en el terrat. La Caputxinada ^{ona} ja història.

Nota. - A part d'una selecció de fotos d'en Martínez Molinos, hi ha d'haver d'altres il·lustracions.

- Les dues fotos que van servir per al recurs per l'entrada de la policia.
- Algun document insultant, com aquell tan "bonic", amb calavera i text, de després del bombasso.
- Foto de la medalla d'en Subirachs
- Foto del quadre regalat per en Tàpies
- D'alguna de les cartes d'adhesió
- De la portada del fulletó subhasta de París
- D'alguns dels objectes que guarda la senyoreta Anna Maria (paquet de tabac...)
- D'alguna octaveta d'aquells dies

Nota

(1) Article seu publicat al suplement de La Vanguardia del dia 9 de març de 1986.

L A C A P U T X I N A D A

Joan Crexell

Montaner 514

08022 Barna.

Tel 211-4273

versió revisada - setembre 86

Sumari

Pròleg, pel Pare Salvador de les Borges

- 6 Introducció
- 14 Abreviacions i Remarca lingüística
- 15 Capítol I. Culminació d'un llarg procés
  - 1939: imposició del SEU
  - 1957: cap a un Sindicat Democràtic d'Estudiants
- 36 Capítol II. La Caputxinada
  - Cercant un local
  - Crònica dels tres dies
- 72 Capítol III. Reaccions
  - Solidaritat popular
  - Campanya del Règim
- 101 Capítol IV. Conseqüències (I)
  - Creació de Taula Rodona
  - Recurs per l'entrada de la policia
  - Les multes
- 115 Capítol V. Conseqüències (i. II)
  - Creació del SAL
  - La primera Reunió d'abats i provincials
  - Creació del Grup Democràtic de Periodistes
- 124 Capítol VI. Adhesions i atacs
  - Cartes i telegrams a favor i en contra
  - Tractament de la premsa estrangera

140 Cloenda

152 Apèndix A. Estudiants assistents i membres de la comunitat

160 Apèndix B. Documents de la Caputxinada

198 Apèndix C. Poemes sobre la Caputxinada i una obra de teatre

206 Apèndix D. Les fotografies

A Joan Oliver-"Pere Quart", In memoriam

†

Manifest per una Universitat democràtica

(...) La Universitat ha de prendre en les seves mans la causa de la llibertat de la cultura inserint-la en l'ample horitzó de la lluita per la llibertat dins la societat espanyola.

Barcelona, 9 de març de 1966

Introducció

Al llarg de la dictadura del general Franco 1939-1975, tot i que hi va haver moltes actuacions d'oposició, són pocs els fets que van tenir un ressò i un abast veritablement populars. Un d'ells fou la Caputxinada (1), nom amb que es coneix l'Assemblea feta al convent dels caputxins de Sarrià, amb més de cinc-cents delegats estudiantils i una trenta de convidats -intellectuals i professors-, per a l'acte de constitució del Sindicat Democràtic d'Estudiants de la Universitat de Barcelona (SDEUB), que va tenir lloc el 9 de març de 1966. L'assemblea, convertida en tancada per l'acció policial, va acabar el dia 11 amb la ^{violenta} ~~brutal~~ entrada de les forces repressives. La intenció que movia els organitzadors es pot resumir així: "L'existència del SDEUB s'inclou en una problemàtica més general, universitària. Així s'ha concretat una aspiració dels estudiants -sentida també per amplis nuclis de professors- d'aconseguir una Universitat en la que tots els seus òrgans de govern siguin veritablement representatius del professorat (catedràtics i professors no numeraris) i dels estudiants. Una Universitat oberta social, cultural i tècnicament a les necessitats vitals [del país]. Per tot això és imprescindible la llibertat d'ensenyament, d'investigació, d'expressió i d'associació" (2).

La Caputxinada va ser important per ella mateixa, a nivell del moviment universitari català sota el franquisme, ja que es tractà de la culminació d'un llarg procés de lluites. Al mateix temps, el SDEUB era un cas únic, ja que era un organisme de masses, o sigui amb una audiència i una representativitat de gairebé el cent per cent dels universitaris del moment. Una prova d'això és que, malgrat de tenir la Junta de Delegats i la majoria de càrrecs assetjats al convent, la vaga general al Districte de Barceloneta fou unànime.

Però el SDEUB no era producte de l'espontaneisme. Un dels seus líders, Francisco Fernández Buey, ha dit: "tant els qui el defensaven com els qui l'atacaven s'han dedicat després a atribuir principalment al PSUC i a d'altres grups polítics la bri-

llant idea de fer el Sindicat Democràtic. Però, de fet, no va ser pas així. Primerament, perquè abans de la constitució del Sindicat el nombre d'estudiants políticament organitzats era baixíssim: el PSUC no devia tenir més d'una trentena de militants, i el conjunt dels grups que actuaven a la Universitat de Barcelona no crec que depassessin el centenar. En realitat, la necessitat de crear una organització estudiant de masses unitària, amb el nom que fos, era una cosa que surava a l'ambient. Allò que varem dir al jutge instructor [especial] de Múrcia que va venir a obrir-nos l'expedient acadèmic: que el Sindicat, l'havia creat "l'esperit del poble" era ben cert, perquè la mateixa decisió de crear-lo va venir de la base" (3). Aquesta opinió cal matisar-la. Si bé els estudiants del PSUC eren pocs, la seva àrea d'influència era força més important. En efecte, gràcies a la seva organització, coordinació i efectivitat, i també al fet de no instrumentalitzar partidísticament el moviment, durant aquells anys els estudiants comunistes van ser capaços d'integrar al seu redós tot un conjunt de gent la qual, tot i no tenir el carnet del Partit, participava al seu costat a l'hora de l'acció política. Amb això volem dir que aquest bloc d'universitaris al voltant del PSUC fou la força dinamitzadora principal d'aquell moviment universitari i del procés que, un cop madur a nivell de la base, va permetre la creació del SDEU. A tall d'exemple direm que dels sis membres de la Junta de Delegats que van prendre la paraula a l'acte de la Caputxinada, cinc eren del PSUC i el sisè actuava dins la seva òrbita, encara que la seva presència obeïa a ser representants elegits i no pas ^{com a} militants del PSUC. A tot això cal afegir-hi, a més, l'esperit radicalment democràtic que es vivia a nivell de la base. I, per acabar, cal recordar l'enorme capacitat política estudiant dels dirigents universitaris, en especial del PSUC, durant els cursos 1964-1965 i 1965-1966.

L'acte de la Caputxinada també fou important per d'altres raons. Una d'elles perquè aquest desafiament a la dictadura provenia d'estudiants pertanyents a les classes mitja i alta de la societat catalana. En efecte, en aquells moments la població universitària barcelonina era de només uns 15.000 estudiants; som lluny, per tant, de la massificació i d'un més sensible interclassisme d'anys posteriors. El fet que aquests fills de la burgesia s'enfrontessin a la dictadura ha estat expliat així:

"l'estament estudiantil és alhora dependent i autònom del medi social del qual prové. Per una banda pertany a una classe i comparteix la seva mentalitat i els seus inter-

ressos; per l'altra, té uns interessos Propis i específics, derivats del seu estatut com a aprenent intel·lectual. No és lícit, per tant, de reduir esquemàticament el seu paper polític al que podria correspondre a un sector qualsevol de la burgesia. Les seves ^{diverses} peculiaritats, aquí descrites, li proporcionen una missió i una responsabilitats polítiques d'avantguarda" (4). Avantguarda en aquells moments en la lluita per la democràcia aprofitant les escletxes del sistema, ja que després vindria una etapa d'estèril radicalisme revolucionari.

Els nois i noies que van possibilitar la creació del SDEUB tenien, a més, d'altres característiques molt concretes. Eren gent que no havien viscut ni la guerra civil ni la duríssima postguerra. Eren gent nascuda en plena dictadura (anys quaranta), al voltant dels vint anys, és a dir majoritàriament formada des de ben petita en l'escola franquista la qual, entre altres coses, era anti i acatalana del tot. Eren gent nova: producte del franquisme; eren els "hereus de la guerra civil" però sense que aquesta els motivés. Maria Aurèlia Capmany diria: "descobria una joventut que ja no estava dividida entre la por cerval i l'adhesió incondicional al règim. Una joventut que reclamava l'autogestió amb vocabulari adult i trobava un sentit de solidaritat que em recordava remotament els meus bells temps d'estudiant abans de la pau" (5).

D'altra banda, el 1966 és situat al mig de la dècada del seixanta, "el període de més ràpid creixement econòmic de la dictadura" (6), impulsat pels tecnòcrates de l'Opus Dei, un grup de pressió que va anar arrabassant els ministeris clau al ja tronat Movimiento Nacional. Aquest punt és molt important. Com molt bé escriuria el sociòleg Salvador Giner: "els canvis econòmics ~~van~~ consistien essencialment en un procés d'expansió restringida que posà la taxa de creixement industrial de l'Espanya dels anys seixanta immediatament darrera de la del Japó, col·locant-la per tant en el segon lloc mundial en aquest aspecte, al marge del fet que, qualitativament, el creixement espanyol fou ben diferent, doncs anava lligat a una intensa colonització del país pels capitals estrangers. Mentrestant, s'anava intensificant l'intens èxode migratori des del camp cap a les ciutats i enllà dels Pirineus, continuava la urbanització i l'aparició incipient d'una suposada "societat de consum" i el millorament desordenat però indubtable dels serveis públics. Aquesta expansió produí aviat efectes sobre el poder de compra de les classes mitges i baixes, que començaren ara a

enviar llurs fills a la Universitat" (7). I també: "totes les tendències de modernització del període -urbanització, neocapitalisme, turisme, disminució de l'analfabetisme, circulació de llibres "heterodoxos", viatges a l'estranger, i tants d'altres- produïren aviat efectes importants sobre la mentalitat de la joventut. El nombre d'estudiants que, malgrat l'educació rebuda, començaren a abandonar el catolicisme, anà creixent constantment. (El que resulta interessant en aquest context és que la nova actitud adoptada era més d'indiferència que no pas d'anticlericalisme tradicional. De la mateixa manera, molts dels que romangueren en el camp cristià o catòlic esdevingueren cristians "progressistes", això és, cristians compromesos i d'esquerra.) Les actituds seculars i hedonistes feren considerables progressos en la mentalitat dels estudiants. Significativament, augmentà el nombre d'estudiants que preferien una bona educació universitària a la simple possessió de la riquesa" (8).

La liberalització econòmica no va anar acompanyada de la corresponent liberalització política. Ara bé, aquests dos factors -entrada en escena de noves generacions no marcades per la guerra civil i el consegüent increment de la implantació de les organitzacions polítiques clandestines, i els efectes de la modernització econòmica- van produir a Catalunya una dinàmica de renovació en tots els aspectes: cultural, religiós, de costums, als moviments obrer, polític, estudiant, etc., tot aprofitant i eixamplant els petits racons d'apertura,

Un altre fet que va influir fortament fou el Concili Vaticà II i l'aggiornamento o posta al dia que va comportar per a l'Església. Bé podem dir que Catalunya fou la nació de l'Estat espanyol on més impacte va tenir aquesta renovació eclesial, en especial a nivell de clergat i dels moviments cristians laics. En aquest sentit, la Caputxinada va tenir lloc mentre s'estava començant a produir (des del 22 de febrer) la campanya popular contra el nomenament de l'espanyol Marcelo González com a bisbe coadjutor de Barcelona amb dret de successió (9). El lema "Volem bisbes catalans!" es va estendre per tot Catalunya, arribant també al Vaticà i a bona part d'Europa. Com que precisament el dia 12 de març el diari parisienç Le Monde va publicar l'article "Le Vatican et la Catalogne", del pare J. Montserrat Torrents, no ens ha d'estranyar que el tractament donat a la Caputxinada per la premsa estrangera fou el de lligar-lo poc o molt a l'agitació catalana per l'afar González Martín. Era mil vegades més important el plantejament de la qüestió del bisbe a l'Estat franquista

que es declarava confessional

ment catòlic, que no pas la tradicional protesta universitària. Per allò de les idees preconcebudes, també es va enfocar la Caputxinada com si es tractés d'un acte de caire catalanista.

La importància de la Caputxinada rau també en les conseqüències de tot ordre que va comportar. Per una banda tenim l'àmplia solidaritat popular que va provocar en tota mena d'ambients, fet que feia anys que no es produïa. Per una altra part, aquesta amb repercussions històriques, la Caputxinada va ser el detonant que va possibilitar el naixement de diverses coses. En primer lloc, és clar, de Taula Rodona, el primer organisme unitari veritablement representatiu de tota la Catalunya en lluita contra el franquisme. En efecte, per primer cop d'ençà del 1939 trobem asseguts al voltant d'una mateixa taula des dels demòcrata-cristians d'UDC fins als comunistes del PSUC, comptant, a més, amb la presència de gent del moviment obrer, dels col·legis professionals, d'entitats cíviques, de grups cristians, etc. Realment amb la Taula Rodona s'havien acabat a Catalunya les sequeles de la guerra civil entre les forces de l'oposició democràtica. Taula Rodona va permetre que més endavant es constituís la Comissió Coordinadora de Forces Polítiques i sobretot l'Assemblea de Catalunya. En resum, doncs, que la història de l'oposició democràtica al franquisme al nostre país té el seu punt d'inflexió a partir del 1966.

La Caputxinada també va provocar la creació del SAL (Secretariat d'Acció Laical), la primera Reunió d'abats i provincials de Catalunya, la creació poc després del Grup Democràtic de Periodistes i que certs intel·lectuals formessin part de Taula Rodona (10).

La Caputxinada va representar també el primer ^{exponent} ~~moment~~ de fer del català un instrument normal de comunicació a la Universitat, i això a nivell de masses i no ja de grups polititzats. En efecte, als Estatuts del SDEU s'havia ^{exponia} ~~hi havia~~ que català i espanyol eren idiomes oficials "amb igualtat de drets". Al mateix temps, gràcies a la Caputxinada hi va haver entre alguns estudiants un retrobament amb la cultura catalana, aleshores en situació precària per les traves del règim. Montserrat Roig diria: "Jordi Rubió, Salvador Espriu, Joan Oliver eren dels nostres, eren com nosaltres" (11).

Per acabar direm que la Caputxinada i per tant el naixement del SDEU responien a

una actitud molt i molt realista, d'acord amb la situació del moment i tenint en compte les aspiracions polítiques i materials que podíem mobilitzar realment els estudiants. Salvador Giner diria: "en aquestes coses, com en tantes d'altres, els disturbis i moviments dels estudiants espanyols es diferenciaven (alguns dirien que amb cert "retard") de les formes conflictives generacionals similars que aleshores començaven a produir-se a d'altres Universitats. Així, l'ambient prevalent en el campus de Berkeley abans i després del 1964 era totalment diferent de l'espanyol, on els estudiants havíem estat combatent des del 1955 al 1965 per una llibertat d'associació, una llibertat acadèmica i un progrés cultural d'unes característiques ben distintes de les del gauchisme estudiantil, mil·lenari i sovint violent, aleshores emergent a altres llocs. En contrast amb aquests moviments incipients -típics de les societats capitalistes més avançades- els estudiants espanyols havíem estat lluitant per objectius liberals "clàssics": sindicats lliures, un sistema educatiu modern, el desenvolupament de la ciència i de la investigació, i la lliure circulació de les idees" (12).

Resumint, doncs, la Caputxinada fou important en cinc fronts: per ella mateixa, com a acte de masses clandestí però lliure i sobirà en ^{el marc} d'un règim de dictadura. I per les conseqüències que va comportar: a nivell estudiant, com a fita d'un procés, com a instrument aglutinador de tots els universitaris durant un cert temps. Com a fet dinamitzador en el camp dels cristians progressistes. Per l'èmplia solidaritat popular que va desvetllar. I, finalment, però amb una importància extraordinària, perquè fou el desllorigador que va permetre a l'oposició democràtica catalana un primer acord sense exclusions, fet que no s'havia produït d'ençà del 1939: la Taula Rodona, punt de partida de la posterior acció política unitària al nostre país.

Agraiments

L'original d'aquest llibre ha estat llegit per un conjunt de persones les quals hi han fet esmenes, puntualitzacions i suggeriments. Els seus noms: Mariona Petit, Ramon Torrent, Joaquim Viaplana, Joaquim Boix, Josep M. Piñol, Jordi Porta i pare Salvador de les Borges. De tots ells em cal destacar l'interès manifestat per Quim Boi del qual n'he recollit bonapart dels seus suggeriments. Així mateix, em cal agrair les informacions sobre diversos punts fetes per Josep M. Piñol.

Notes

- (1) Segons el pare Salvador de les Borges, el mot Caputxinada fou encunyat per l'advocat Frederic Roda Pérez el qual, en assabentar-se dels fets, va dir: "Això és una Caputxinada!".
- A tall de curiositat, vegeu el que deia el pare Basili de Rubí del mot Caputxinada al suplement de La Vanguardia del dia 9 de març de 1986.
- (2) Del full "Carta Oberta a l'opinió pública", del 4 de maig de 1966, a l'APCC.
- (3) Arreu, núm. 23, de 28 de març de 1977, p. 44.
- (4) Universitat, òrgan dels estudiants del PSUC, d'abril de 1966, citat per Materiales, extraordinari núm. 1, "Documentos del movimiento universitario bajo el franquismo". Barcelona 1977, pp. 32-33.
- (5) Avui del primer d'octubre de 1978.
- (6) Manuel Ardid., Albert Balcells i Núria Sales, Història dels Països Catalans del 1714 al 1975. Edhasa, Barcelona 1980, p. 724.
- (7) Salvador Giner, article "Poder polític, Universitat i estudiants a l'Estat espanyol (1939-1974)", a Aïnes, Perpinyà, núm. 2, de desembre de 1975, pp. 66-101.
- (8) Idem.
- (9) vegeu el llibre [d'Albert Manent i Josep Rafel Carreras de Nadal] Le Vatican et la Catalogne. Edicions Catalanes de París 1971 (segona edició ampliada. La primera és del 1967 amb poca impremta a Ginebra.).
- (10) Pel febrer de 1966 hi va haver una reunió d'un centenar d'intel·lectuals catalans al local de Franciscàlia de Barcelona. L'acte havia estat una iniciativa d'Antoni Gutiérrez Díaz, aleshores responsable del front intel·lectual del PSUC. La intenció era de crear una Assemblea d'Intel·lectuals Demòcrates (opció PSUC i afins) o una Assemblea d'Intel·lectuals Socialistes (opció MSC i altres). En no arribar-se a cap acord, es va decidir de fer una nova reunió. Però poc després es produïren els fets de la Caputxinada, amb la presència d'intel·lectuals de tots dos parers. Com és de suposar, no va ser gens difícil la incorporació a Taula Rodona de gent procedent del camp intel·lectual. D'altra banda, no

fou fins el 1968 que es tornà a plantejar la qüestió de l'Assemblea d'Intel·lectuals, Professionals i Artistes de Catalunya, la qual, un cop constituïda, tindria en la tancada a Montserrat de desembre de 1970, quan el judici de Burgos, el seu acte més espectacular.

(11) Vegeu nota 24 de ls Cloenda.

(12) Vegeu nota 7. Punt també remarcats per Montserrat Roig: vegeu nota 24 de la Cloenda.

Abreviacions

De les sigles dels arxius consultats. Tot i que un mateix document es pot trobar a diversos arxius, sempre ens referirem al més important de tots ells: l'APCC.

APCC

Arxiu Provincial dels Caputxins de Catalunya. Pel que fa a la Caputxinada és, sens dubte, el més complet de tots, malgrat algunes llacunes i certes desaparicions.

CEHI

Centre d'Estudis Històrics Internacionals. Conté molta documentació sobre el moviment universitari català sota el franquisme.

ARSI

Arxiu Robert Surroca Tallaferro. Sobre la Caputxinada és bastant complet si el comparem amb l'APCC.

Remarca lingüística

En el cos del llibre reproduïm els textos d'època sempre en la seva llengua original, per fidelitat a la situació del moment: traduir-ho tot al català ens ha semblat que significaria falsejar la realitat. En canvi, les opinions dels actors principals fetes a la premsa sobre la Caputxinada, les hem traduïdes al català totes elles, quan calia, ja que la llengua usada pels diaris no sempre es correspon a la de l'entrevistat o a la de qui emet opinió.

Capítol I. Culminació d'un llarg procés

1939: imposició del SEU. 1957: cap a un Sindicat democràtic d'estudiants

L'ocupació espanyola del 1939 va significar, pel que fa a la Universitat de Barcelona, la fi del seu règim d'autonomia. Aquest era qualificat de "foco de infecció" que desparramava per totes les províncies catalanes el virus del separatisme y el tóxico de las teorías más disparatadas (...) y el más formidable baluarte de los enemigos de Dios y de España" (1). Es per això, que dos dies després de l'entrada de les tropes franquistes a la capital catalana, el 28 de gener, el Ministeri de Educación Nacional dictava una ordre en la qual s'hi deia entre altres coses: "Artículo 3. La Universidad de Barcelona cesará en el régimen establecido por el decreto de primero de junio de 1933 y se regirá en lo sucesivo por las disposiciones que regulan los demás centros universitarios de España" (2). Aquesta disposició ens recorda el decret de suspensió de l'Estatut d'autonomia, quan deia: "Pero la entrada de nuestras gloriosas armas en territorio catalán plantea el problema, estrictamente administrativo, de deducir las consecuencias prácticas de aquella abrogación. Importa, por consiguiente, establecer un régimen de derecho público que, de acuerdo con el principio de la unidad de la Patria, devuelva a aquellas provincias el honor de ser gobernadas en pie de igualdad con sus hermanas del resto de España" (3). La dictadura franquista significaria, si més no segons l'historiador Josep Benet, "un intent de genocidi cultural del nostre país" (4).

La desfeta del 1939 va comportar l'exili de part de l'estament docent català. Els qui van restar van haver de suportar una depuració de professors i estudiants. Paral·lelament, l'ensenyament era convertit en un apèndix del nou règim. Així, en la Ley de Ordenación Universitaria, hi llegim: "Artículo 3. La Universidad, inspirándose en el sentido católico, consubstancial a la tradición universitaria española, acomodará sus enseñanzas a las del dogma de la moral católica y a las normas del derecho canónico vigente. Artículo 4. La Universidad española, en armonía con los

ideales del Estado nacional-sindicalista, ajustará sus enseñanzas y sus tareas educativas a los puntos programáticos del Movimiento" (5). El Movimiento Nacional era el nom donat pels feixistes al seu alçament contra la legalitat republicana. Políticament, aquest Movimiento s'estructuraria en el partit únic Falange Española Tradicionalista y de las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalistas (FET y de las JONS), de clara filiació feixista.

Es van prohibir la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya (FNEC) i altres grups polítics universitaris i s'hi imposà el Sindicato Español Universitario (SEU), sindicat únic i obligatori. El SEU havia estat fundat el 1933 a Madrid i depenia del grup feixista Falange Española. En la reunió del Consejo Nacional del SEU de gener de 1940, s'hi va aprovar una resolució que deia: "El SEU proclama como dogma fundamental de la juventud el dominio del Estrecho, la hermandad con Portugal y la íntima unión espiritual, cultural, económica y de poder con Hispanoamérica y Filipinas. España afirma su personalidad irreductible a toda influencia exterior. El decrepito mundo europeo termina en los Pirineos" (6). I també: "El SEU reivindica con carácter urgente el derecho de velar por la pureza moral y política del profesorado y los claustros" (7).

A la Ley de Ordenación Universitaria, de juliol de 1943, l'article 34 deia: "Será órgano para el ejercicio de funciones universitarias, el SEU de FET y de las JONS, el cual se regirá por sus normas propias. Como órgano universitario será de su competencia:

- "a) Agrupar a todos los estudiantes universitarios.
- "b) Encuadrar a los estudiantes comprendidos en edad militar dentro de la Milicia Universitaria con arreglo a sus normas especiales (...).
- "c) ^{undir} ~~Infxxx~~ con sus actividades e instituciones el espíritu de la Falange en los estudiantes universitarios" (8).

x x x

Som en plena dictadura franquista. Per a trobar els antecedents més llunyans de la Caputxinada on es va constituir oficialment el Sindicat Democràtic d'Estudiants de la Universitat de Barcelona, ens farem ressò d'un esborrany de text escrit en aquella ocasió: "No podem copsar tota la significació d'aquest acte si no el veiem com la culminació d'un procés iniciat ja des de fa molt de temps. Partírem d'una si-

tuació en la que havien estat destruïts tots els intents de renovació universitària i totes les formes de representació, tant dels estudiants com dels professors. La falta d'adequació d'aquest estat de coses amb les verdaderes necessitats del país, es concreta l'any 1956 amb els aconteixements que tingueren lloc a la Universitat de Madrid, perllongats el curs següent en els que a Barcelona culminaren al Parainf de la nostra Universitat. Comença aleshores de forma decidida una llarga lluita per arribar a lograr un instrument que ens possibilités la intervenció activa per a la solució dels problemes universitaris: un sindicat democràtic i independent" (9).

El gener de 1957 s'havia produït a Barcelona la segona vaga de tramvies en protesta per un augment de les tarifes. El boicot popular no arribà a l'extensió i a l'alçada del de l'any 1951 (10), però fou molt important. Els estudiants hi van participar activament de la qual cosa en resultà el tancament de la Universitat, s'obrí expedients a quinze universitaris i s'amenaçà amb pèrdua de matrícula si hi havia nous incidents. El rector va dimitir, per la qual cosa el vice-rector García Valdecasas -nom a retenir- va convertir-se en la màxima autoritat acadèmica. En reanudar-se les classes al cap d'un mes, la situació era tensa: els estudiants havien d'ensenyar el carnet per entrar a l'edifici, la porta que separava les dues meitats de la Central estava tancada, a part d'haver-hi permanentment un retén de policia als porxos centrals de la Universitat. El dia 21 de febrer, mentre al rectorat hi havia una reunió entre el director general d'ensenyança universitària i el rector i els degans, al Parainf va tenir lloc una assemblea d'uns vuit-cents estudiants la qual fou declarada com a Primera Assemblea Lliure d'Estudiants de la Universitat de Barcelona. Entre les reivindicacions que s'hi van exposar, n'hi ha algunes que ens interessen: "5. Supresión definitiva del SEU por ser un sindicato no representativo y, además, político. 6. Celebración de un Congreso nacional de estudiantes para que se conozca libremente la opinión de los universitarios. 7. Constitución, a raíz de las bases acordadas en el Congreso, de una asociación libre de estudiantes" (11).

L'acte, ^{d'esperit democràtic però envoltat} d'una ambigüitat política evident (12), va acabar, després d'unes hores de tancada, amb la intervenció de la policia. Es van practicar algunes detencions i els reunits en sortir van haver de donar els carnets als degans i catedràtics. La repressió fou molt dura: pèrdua de matrícula, pèrdua de curs i pèrdua del dret de

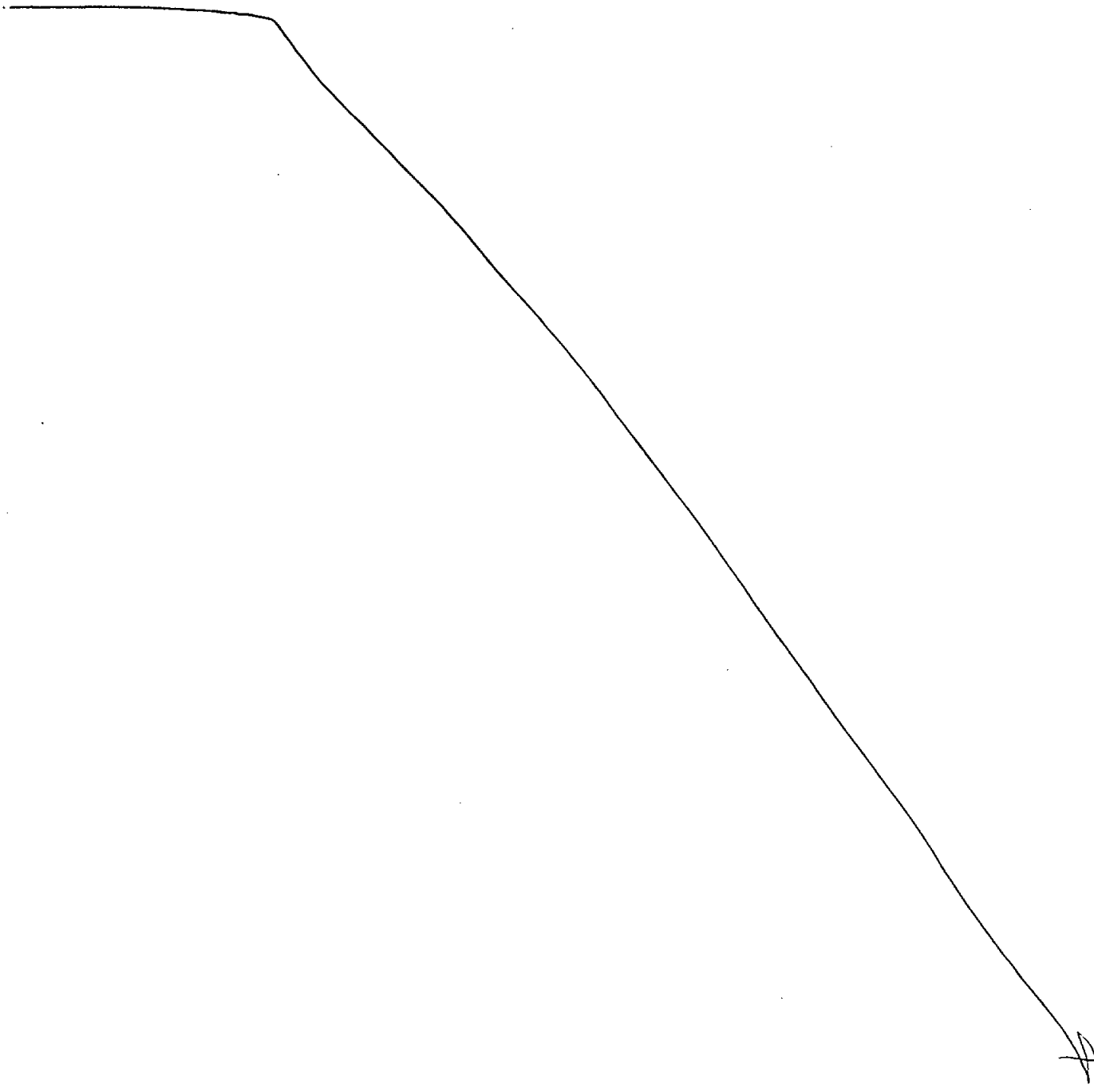
fer el servei militar a les Milícies Universitàries, passant a regiments de muntanya i de càstig. Als dies següents foren detinguts dinou estudiants i tres advocats acusats d'ésser els inductors del fet, els quals foren processats i posteriorment absolts.

Segons Josep M. Colomer, historiador del moviment universitari català sota el franquisme, "el curs 1956-1957 a Barcelona, com l'anterior a Madrid, significava un profund trencament del conformisme i frivolitat de la majoria dels estudiants universitaris, i l'inici d'un procés de conscienciació social i política que havia de portar a la configuració del moviment estudiantil com una de les forces -juntament amb el moviment obrer, que també renaixia per aquelles dates- de combat antifranquista més ferm i continuat. El període de les minories polititzades, bàsicament en un sentit nacionalista, que havien actuat en els anys quaranta encara amb uns plantejaments molt propers als d'abans del 1939 i aïllades del conjunt dels estudiants, i la quasi a cegues labor autodidacte dels grupets que anaven descobrint el món en els primers cinquanta, principalment a partir de motivacions culturals, religioses, [ideològiques], etc., deixaven pas al creixement i la implantació entre els universitaris de partits i organitzacions d'esquerra com a forma principal d'enquadrament de les minories més avançades, i al desenvolupament de tota una tàctica de lluita i d'organització de masses d'un moviment estudiantil que havia pres la paraula en el fòrum universitari i en el fòrum polític general del país" (13).

Un dels fets que influïren decisivament en el desvetllament de les noves generacions d'universitaris el constituí el paper jugat per certs catedràtics i professors: Vicens Vives, Latorre, Lasuén, Estapé, Valverde, Sacristán, Capella, Solé Tura, Enric Lluch i altres. Això és així, perquè "aquells illots de competència acadèmica i de responsabilitat intel·lectual destacaven amb força dins la mediocritat general, i obrien els ulls dels estudiants a una nova visió de la societat que necessàriament havia de tenir repercussions de compromís actiu amb una acció transformadora" (14). Parallelament, els grups polítics universitaris van experimentar una represa. Per l'octubre de 1956 s'havia celebrat a l'exili el primer Congrés del PSUC, en el qual s'adoptà la proposta de "reconciliació nacional". Aquesta proposta es pot resumir en les frases de Josep Moix: "Ha de començar una nova època de convivència civil que es recolzi en el restabliment de normes democràtiques i el respecte d'uns i al-

tres a la legalitat sorgida de la voluntat popular, expressada en una consulta electoral lliure i democràtica" (15). Dit en d'altres paraules, que es posava en primer pla la lluita per les llibertats democràtiques, amb un enfocament més realista d'acord amb la situació del moment. Aquests nous plantejaments possibilitaren una creixença quantitativa i qualitativa del PSUC a la Universitat. Aquest col·lectiu començà a publicar i difondre a partir del 1958 Universitat, que bé podem dir que ha estat l'única revista estudiant amb continuïtat al llarg de més de setze anys

seguits. Aquest punt per ell mateix ens parla tant de la força organitzativa dels estudiants comunistes com de la seva irradiació ideològica, cultural i d'acció. D'altra banda, aquesta organització va permetre que existís una continuïtat en la lluita universitària, amb una renovació periòdica de militants, solventant així el problema que suposa la desvinculació de la Universitat un cop acabada la carrera. D'altres grups presents foren els estudiants del Moviment Socialista de Catalunya, del Front Nacional de Catalunya (amb el nom de Bloc Escolar Nacionalista), d'Unió Democràtica de Catalunya, així com el nou grup Nova Esquerra Universitària, branca estudiant de l'Agrupació Democràtica Popular de Catalunya, filial catalana del Frente de Liberación Popular. Finalment hi havia els estudiants del grup CC (Crist Catalunya). De tots ells, és clar, cal destacar al PSUC.

Aquesta efervescència motivà la creació de plataformes unitàries. Així, en el curs 1957-1958 va reaparèixer la FNEC, sostinguda per FNC, UDC i momentàniament pel MSC. Al curs següent fou creat el Comitè de Coordinació Universitària (CCU), amb l'aportació fonamental dels estudiants del PSUC i també de la NEU i MSC i amb la presència esporàdica de gent del CC. Ni que fos a nivell estudiant, per primer cop d'ençà del 1939 el PSUC sortia del seu tradicional aïllament forçat. "El CCU es consolidà a mesura que fou capaç de trobar i d'impulsar una tàctica de moviment de masses que arribà realment a la majoria dels estudiants, i especialment amb l'acord de treballar conjuntament a l'interior del SEU per tal de crear les bases d'un sindicat democràtic il·legal" (16). Les successives campanyes (estrictament universitàries i contra la repressió, per la llibertat, afer Galinsoga, etc.), així com la dinamització cultural (conferències, lectures orals, revistes, homenatges, etc.) prestigiarren el CCU i es "crearen doncs les condicions per impulsar d'una manera generalitzada a totes les facultats i cursos la presentació de candidatures democràtiques a les eleccions del SEU" (17).

D'altres fets van ajudar a l'afermament d'aquesta tàctica. Així, per exemple, d'ençà de juliol de 1957 el SEU passava a ser de sindicat de FE y de las JONS a una de les entitats de la recentment creada Delegación Nacional de Asociaciones del Movimiento. Més endavant, mitjan octubre de 1958, el SEU fou reorganitzat "introduint la creació de consells de curs formats per deu estudiants (a diferència de la simple existència de delegat i sotsdelegat de l'anterior ordenament), i de consells de

facultat, compostos per tots els consellers de tots els cursos. El control de l'activitat de tots aquests -que era impossible que els escassos estudiants falangistes poguessin ni tan sols assolir des de la mateixa estructura electiva- era regulat pel delegat de facultat, que continuava essent nomenat a dit, i per les autoritats acadèmiques, que presidien reglamentàriament totes les reunions i activitats dels consells, normalment anomenats "cambres" (18). No cal dir que les possibilitats d'actuació legal que oferia la nova ordenació del SEU van ésser utilitzades pels estudiants. El capdavanter de l'ocupació democràtica del SEU fou, evidentment, el PSUC el qual ja feia temps que practicava una tàctica semblant: aprofitament dels enllaços sindicals al si de la CNS (Central Nacional-Sindicalista), sindicat vertical únic i obligatori del règim. Aviat, doncs, a diverses facultats hi hagué consellers del SEU antifranquistes els quals es van agrupar, durant el curs 1959-1960, en un organisme de coordinació, nomenat Interfacultats i popularment Inter.

La pressió dels representants democràtics dels estudiants, a Barcelona i a d'altres districtes de la resta de l'Estat, va portar com a conseqüència una nova reordenació del SEU. En efecte, "en un decret de 18 de setembre de 1961 en el qual s'acceptava l'elecció democràtica dels delegats de facultat (que a la pràctica ja s'havia fet, com a mínim, l'any anterior), es mantenia el nomenament a dit del cap de districte, i tot mantenint nominalment el control de la Secretaria General del Movimiento, es donaven més atribucions a les autoritats acadèmiques, especialment als degans, els quals podien exercir el veto sobre l'elecció de determinats estudiants, havien d'aprovar l'ordre del dia i presidir totes les reunions sindicals [de cambra] i podien destituir aquells representants que, en la seva opinió, s'extralimitessin en les seves funcions o no seguíssin les directrius superiors" (19). D'altra banda, s'especificava que la policia -la d'uniforme- només podria entrar a la Universitat a demanda del rector o dels degans. Aquest punt, serà aprofitat més endavant pels estudiants per a celebrar, amb una certa tranquil·litat, assemblees lliures massives a l'interior dels recintes universitaris, qüestió aquesta de primer ordre en el procés d'extensió i afermament del moviment estudiant. La reculada pel que fa al control ideològic i pràctic del SEU per part de l'aparell polític del règim, era evident.

No cal dir que la reordenació del SEU fou aprofitada per la coordinadora Inter per

a llençar-se a l'ocupació democràtica de totes les cambres de facultat del districte universitari de Barcelona, aconseguint-ho en set facultats i escoles superiors. Paral·lelament, el CCU va endegar, pel febrer de 1962, una gran campanya amb l'objectiu global de la incorporació activa i oberta de tots els universitaris a la lluita antifranquista. Amb motiu de la detenció i consegüent apallissament a Jefatura d'uns estudiants acusats de realitzar pintades a Medicina, el dia 27 es va celebrar

una assemblea de districte, la Segona Assemblea Lliure d'Estudiants, amb la presència de 1.300 universitaris. Durant l'acte s'exigí, entre altres coses, la total democratització del SEU.

"El topall en el procés de democratització del SEU (...) es produí el desembre de 1962 en un Consejo Nacional celebrat a ^{Cuenca.} ~~Sevilla~~ (...) Gràcies especialment a la pressió de representants electes de Sevilla i, en menor grau, d'alguns de Barcelona i de Bilbao, s'aconseguí l'aprovació d'uns acords en els quals es preveia la democratització total del SEU a llarg termini i, mentrestant, com a mesura immediata, la separació de les autoritats acadèmiques i l'elecció del cap de districte. Però el ministre secretari general del Movimiento les bloquejà totalment i impedí que fossin aprovades i ratificades pel Consell de ministres, raó per la qual quedaren congelades i sense entrar en vigor" (20).

Al mateix temps, la tasca d'Inter, d'orientació sindical de masses la qual cosa feu desaparèixer el CCU i la FNEE, arribà a les màximes quotes d'audiència ja que era present a tot el districte -excepció feta de Farmàcia- i també a ESADE, Belles Arts i Institut Químic de Sarrià.

Així, doncs, "el curs 1963-1964 marca una nova etapa en la lluita sindical i parteix d'aquest curs el plantejament actual de l'estratègia universitària", escriuen poc després els d'un grup universitari del moment (21). Per l'octubre, en una assemblea celebrada a Montserrat, Inter, a la vista de la no aplicació dels acords de Cuenca, es convertí en una plataforma estable d'oposició sindical prenent el nom d'Associació Democràtica d'Estudiants de Catalunya (ADEC) la qual, pel desembre, es coordinaria amb d'altres plataformes semblants de la resta de l'Estat, sota el nom de Confederación Universitaria Democrática Española (CUDE). En el primer Congrés de la CUDE celebrat el mes següent de forma clandestina a Calella, "s'acordà una plataforma conjunta que incloïa: la radical transformació democràtica de la Universitat, tant en continguts com en formes i mètodes; [la reivindicació] de les llibertats de reunió, expressió i associació; l'amnistia per a tots els presos polítics i les llibertats nacionals dels pobles de Catalunya, Euzkadi i Galícia. Així mateix es convocà per al mes següent, de manera coordinada a tots els districtes, la Primera Setmana de Renovació Universitària" (22). A Barcelona, aquesta Setmana, feta sense autorització, es va convertir en un clam unànime de llibertat sindical,

per la qual cosa les cambres de gairebé totes les facultats i escoles superiors del districte van decidir de no reconèixer les jerarquies no electes del SEU i funcionar coordinada i lliurement.

El curs següent, 1964-1965, "començà en unes condicions distintes a les de tots els cursos anteriors. La situació d'il·legalitat en què es trobava [el naixent] Sindicat d'estudiants no permetia sinó un tímid tempteig exterior que possibilités d'una forma altra la tàctica a seguir per a sortir de la confusa situació" (23).

A l'inici de curs, el Jefe Nacional del SEU, Regalado, va fer un discurs oportunista intentant recuperar el moviment universitari. En el seu parlament, a més, hi va deixar anar durs atacs contra el professorat, acusant-lo de ser el responsable de la situació: "no habrá Universidad sino cuando los docentes comprendan que su labor no es sólo cuestión de impartir conocimientos y técnicas. Porque del amor o la desidia del profesorado de nuestra Universidad saldrán de la misma promociones que amen su trabajo, su función" (24). A Barcelona, la protesta de catedràtics i degans fou immediata tot demanant la dimissió del Jefe del SEU, a part de prendre la decisió de desconèixer l'existència d'aquest sindicat. "Això va fer possible una convergència momentània dels estudiants i dels catedràtics en contra de les jerarquies seüistes, encara que per interessos diferents. Sota la pressió dels delegats estudiantils electes, els degans de facultats van prendre el compromís oficiós de no interferir les activitats dels estudiants si els representants d'aquests signaven la protesta per les declaracions de Regalado, cosa que van fer" (25).

En conseqüència, pel novembre van tenir lloc eleccions de consellers de curs i de delegats de facultat, totalment lliures. Com molt bé ha escrit Josep M. Colomer, d'"aquestes eleccions i de l'estructura democràtica a nivell de facultat i districte que s'hi constituí, en sortí l'empenta definitiva per trencar del tot amb les jerarquies del SEU, i per encaminar-se cap a la constitució de noves bases d'un sindicat d'estudiants independent" (26).

El primer graó fonamental en aquest sentit fou la celebració, el 12 de febrer de 1965, de la primera assemblea lliure del districte a la Facultat de Dret, amb la presència d'un miler d'estudiants. Durant l'acte "hi foren aprovats els principis d'autonomia universitària i d'organització sindical lliure per a l'ulterior elaboració de l'estatut del Sindicat Democràtic. Així mateix, es decidí l'autonomia de

25

l'assemblea quant a la seva programació i el seu funcionament i en la realització de totes les activitats culturals i vida sindical del districte, separadament del SEU i no acceptant cap ingerència de les autoritats acadèmiques, i quedà constituïda la Junta de Delegats, organisme que resultà decisiu per impulsar l'acció coordinada a totes les facultats i escoles" (427). Aquest acte significà, també, que l'ADEC, com a impulsora del procés sindical, quedava desbordada per la realitat dels fets: un moviment veritablement de masses (28).

Poc després tenia lloc la segona assemblea lliure de districte en solidaritat amb Madrid. En efecte, el dia 24 s'havia celebrat a la capital de l'Estat una assemblea lliure amb reivindicacions semblants a les de Barcelona i comptant amb la presència dels catedràtics Aranguren, Montero Díaz, García Calvo y García de Vercher, així com amb l'adhesió d'Aguilar Navarro. L'acte va acabar amb una manifestació i la consegüent intervenció de la policia la qual detingué els catedràtics i vint-i-cinc estudiants. Per la seva banda, el rector va obrir expedient contra Aguilar Navarro, Aranguren, Montero Díaz i García Calvo, prohibint-los l'entrada a la Universitat. A Barcelona es va convocar una vaga de tot el districte de quatre dies la qual va ser gairebé unànime. El dia 4 de març es va celebrar la tercera assemblea lliure de districte, la més important, amb tres mil estudiants presents i, això fou una fita decisiva, amb la presència d'alguns catedràtics i professors. Durant la mateixa es va presentar a l'aprovació de l'assemblea i a la posterior consideració de les assemblees de facultat un projecte de declaració de principis del futur Sindicat democràtic dels estudiants. Així mateix, proposaren un esquema de funcionament organitzatiu provisional basat en l'assemblea de districte i en la Junta de Delegats, organisme aquest format pels delegats de facultat i escola, que assumiria amb un caràcter "administratiu i gestor" les decisions entre assemblea i assemblea. Aquest pas -comenta Josep M. Colomer- significava crear ja una instància a nivell superior a les que fins aleshores havien estat heretades de l'estructura anterior del SEU, ja que aquest tenia una direcció unipersonal a nivell de districte i s'havia resistit extraordinàriament tant a la convocatòria d'organismes col·lectius a aquest nivell com a la democratització del càrrec de cap de districte" (428). Aquest pas endavant no significava, però, cap voluntat d'enfrontament amb les autoritats acadèmiques. Així, en la declaració de l'assemblea hi podem llegir: "Fem una crida al bon sentit

de les autoritats acadèmiques, ~~rector~~^{rector}, degans, directors i catedràtics en general perquè no interfereixin el normal desenvolupament de la vida sindical. La causa del SEU, a més a més de ser profundament injusta, és una causa perduda. Tractant de defensar i mantenir una institució que no es manté a si mateixa, l'únic que en pot treure l'autoritat acadèmica és tirar-se al damunt el desprestigi del SEU. I això no deixaria de ser lamentable" (30).

Al llarg de tot aquest mes de març es van multiplicar les vagues i les manifestacions fins que el rector va decidir d'avançar les vacances de Pasqua i tancar la Universitat. Durant el mes es van celebrar la quarta i s'intentà de fer la cinquena assemblees lliures de districte. També tingué lloc la Segona Setmana de Renovació Universitària i, a nivell d'Estat, un altre pas endavant força important: la Primera Reunión Nacional Coordinadora. "En aquesta reunió s'avançà cap a l'acció coordinada en els diversos districtes de l'Estat, tot superant les plataformes tipus CUDE d'un any abans i basant-se en moviment de masses que actuaven obertament a les diferents universitats i elegien ~~delegats~~^{delegats} realment i formalment representatius. S'hi aprovà un manifest i una declaració de principis per la qual s'assenyalava la perspectiva de creació d'un sindicat independent, autònom i "únic donades les circumstàncies actuals, però no obligatori", a través d'un Congrés Nacional d'Estudiants, i s'hi establien unes línies generals d'estructura organitzativa comunes a tots els districtes. Així mateix s'hi aprovà que no s'acceptaria cap nova estructuració sindical elaborada al marge dels estudiants i s'acordà un compromís de solidaritat mútua davant la repressió i la continuïtat de les reunions coordinadores de cara a anar cap a la plena autoorganització" (31).

La resposta del règim a aquesta efervescència estudiantil fou la creació de les Asociaciones Profesionales de Estudiantes (APE), a principis d'abril. En el seu article 1 s'establí la creació d'associacions de caràcter professional i corporatiu, d'afiliació obligatòria, i sotmesa al control de l'autoritat acadèmica. L'article 3, deia: "El conjunto de estas asociaciones integra el Sindicato Español Universitario, entidad corporativa por el Estado como cauce de promoción de los intereses profesionales de los estudiantes" (32). En definitiva, doncs, que s'intentava ^{d'omplir el buit deixat pel SEU, mort fins i tot per al règim,} ~~perpetuar el SEU amb una altra faceta,~~ a l'ensamblar que es volia reduir la vida estudiantil als aspectes merament acadèmics. Dues setmanes més tard, la Junta de De-

Legats del districte de Barcelona feia pública la seva posició de rebuig de les APE per antidemocràtiques, de forma i de contingut, i perquè "l'aparició del decret no suposa la normalització de la vida universitària, la qual depèn, fonamentalment, del reconeixement dels òrgans representatius dels estudiants (Junta de Delegats, assemblea de districte, etc.) i de la desaparició dels procediments repressius utilitzats per l'autoritat", a part de fer abinent la disposició dels estudiants al diàleg amb les autoritats acadèmiques "com a únic mitjà de solucionar els problemes universitaris" (33).

A principis de maig es feia la Segona Reunión Nacional Coordinadora, en la qual es van rebutjar les APE: "es imposible una evolución de un sindicato que está muerto" (34). Aquesta declaració fou sotmesa a la cinquena assemblea lliure de districte, celebrada una setmana després, on fou aprovada massivament.

Al més següent el govern publicava el reglament de les APE: "desapareixien les cambres de facultat i els consells de curs, i només s'establí el nombre de dos delegats per curs i una estructura unipersonal dels càrrecs que restringia enormement la vida associativa i pràcticament l'anullava als nivells superiors. Els candidats havien d'esser alumnes oficials que haguessin aprovat el curs complet l'any anterior, espanyols i sense sancions en llur expedient. El vot era obligatori, i els que no l'exercissin quedarien privats de llur condició d'alumnes oficials. Els degans i directors havien d'aprovar el lloc, hora i ordre del dia de totes les reunions, podien destituir els representants estudiantils dels seus càrrecs, i suspendre fins tres mesos l'activitat de l'associació corresponent. Les APE, que per definició ja negaven tota activitat que no fos merament acadèmica i corporativa, apareixien ara com una carcassa que volia ofegar tot tipus d'activitat estudiantil col·lectiva" (35). I així arribem a les vacances d'estiu del 1965.

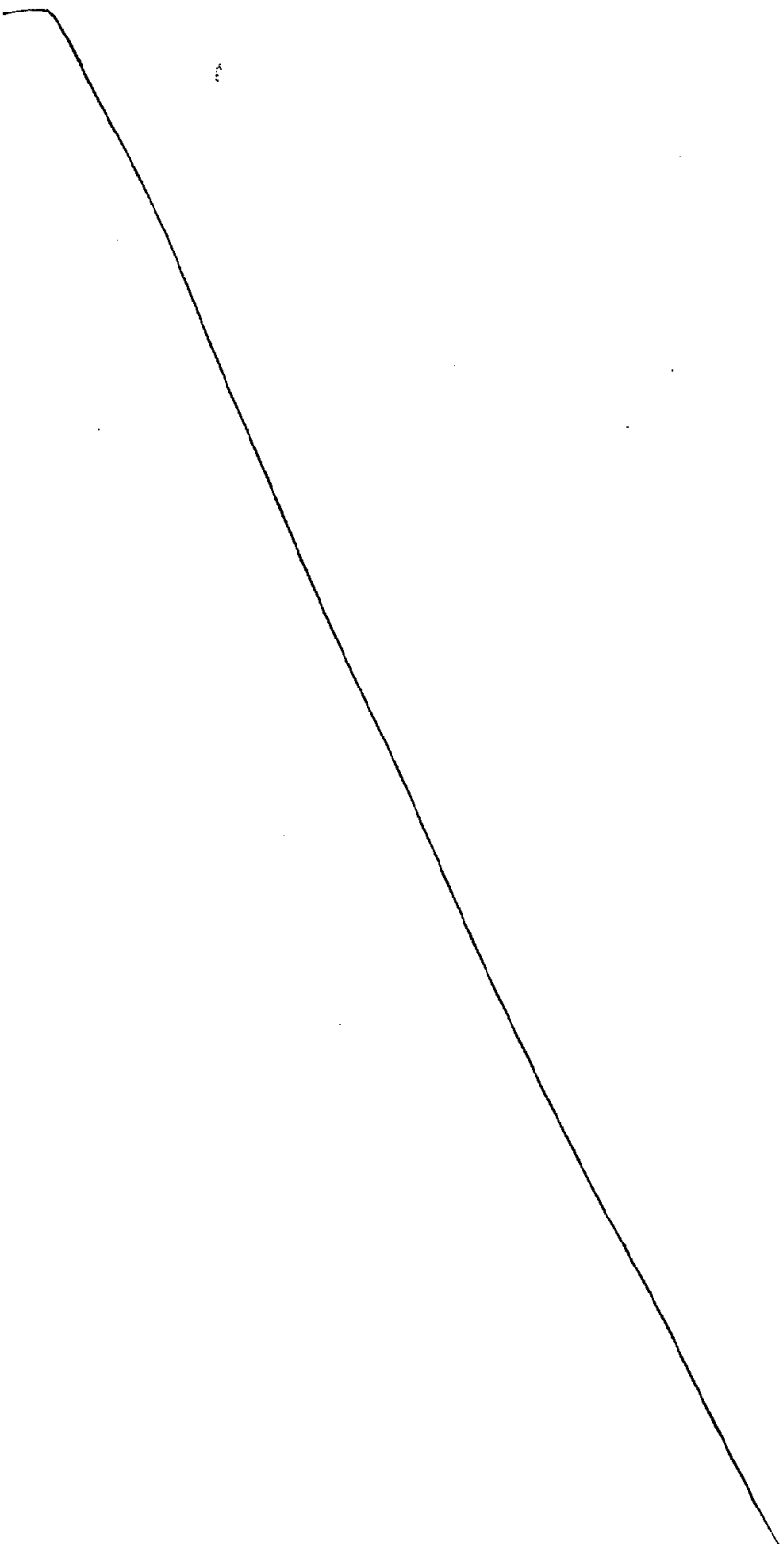
Durant els mesos estiuencs, el govern va aprofitar les aules buides per a dictar un seguit de mesures contra el moviment estudiant. Així, el 9 de juliol era nomenat rector de la Universitat de Barcelona, Francisco García Valdecasas, a qui ja hem vist actuant el 1957 en els fets del Paraninf. El 21 d'agost era resolt l'expedient dels catedràtics de Madrid de qui ja hem parlat: Aranguren, García Calvo i Tierno Galván -que s'havia afegit a una posterior assemblea lliure-, eren expulsats a perpetuïtat de la Universitat espanyola; Montero Díez i Aguilar Navarro eren, al seu torn, suspesos de feina i sou per dos anys. Aquesta disposició va motivar important

26
mostres de solidaritat entre catedràtics i intel·lectuals de l'Estat envers els represaliats, com la dimissió a Barcelona del catedràtic J. M. Valverde. Poc després, en senyals decrets, s'ampliaven les facultats repressives de les autoritats acadèmiques pel que fa als estudiants.

El començament del curs 1965-1966 a Barcelona era descrit així: "un nuevo curso, unos nuevos problemas y también unos nuevos instrumentos para resolverlos, los conseguidos el año pasado. Es pues, indispensable, a la vista de las actuales circunstancias y la experiencia recibida, una responsabilidad de todos frente a los problemas enunciados de manera que obtengamos una solución real y definitiva" (36). A mitjan octubre, la junta de professors d'Econòmiques va decidir de no encarregar la càtedra de Fonaments de Filosofia al doctor Manuel Sacristán, conegut per la seva ideologia marxista crítica i, com veurem, redactor del Manifest per una Universitat Democràtica. Malgrat les protestes ^{estudiants,} no es va aconseguir la seva reposició, encara que, això sí, es va acordar el boicot a qualsevol substitut.

Aquell mes d'octubre, en una nova assemblea lliure de districte es va ratificar el rebuig a les APE. A aquest acte, celebrat al Parahinf, hi va assistir el secretari general de les APE, Ortega Escós, el qual va haver de presenciar, impotent, com l'assemblea votava contra la seva organització. Aleshores es van convocar eleccions a totes les facultats i escoles al marge de l'ordenament oficial. Paco Fernández Buay ens recorda els problemes que va comportar decidir aquest important pas endavant: "després del decret de fundació de les APE hi havia tres possibilitats: primera, continuar la lluita interna a través de les APE, ocupant-hi llocs com s'havia fet al SEU, en un procés lent semblantment al que es va dur a terme, per exemple, a València; segona, boicotejar les eleccions de les APE i no fer res més, tal com es va fer a Madrid; i tercera, fer ebans unes eleccions lliures, crear l'organització dels estudiants i aleshores boicotejar les APE, que és el que varem fer a Barcelona. Però jo recordo que, quan aquesta possibilitat es va plantejar a la Junta de Delegats, pràcticament ningú no ho va veure clar. La decisió es va prendre quan es va comprovar que a les facultats la majoria dels estudiants estaven disposats a fer les eleccions lliures i que el clima general anava molt més enllà del que creïem en un primer moment" (37). Aquesta decisió seria valorada així pels estudiants comunistes: "el triomf a Barcelona d'aquesta última posició és una prova del nivell de com-

bativitat assolit en aquell moment. I és una prova també de que les majories, les masses, no s'inclinen sempre forçosament per les reivindicacions mínimes i les línies més possibilistes. Precisament aquella iniciativa política adoptada malgrat els pronosticadors del sempre re-

petit no hi ha condicions, fou el punt de partida de la unitat entre els diferents corrents existents en el si del moviment estudiantil i de la identificació entre la majoria de l'estudiantat i els seus representants elegits. I ho fou perquè: 1) clarificava rotundament la posició del moviment estudiantil respecte de la política educativa dels règim. 2) Responsabilitzava els estudiants mateixos en una alternativa (la construcció d'una organització pròpia amb uns objectius definits) que sentien col·lectivament com a quelcom seu, com una voluntat col·lectiva independent" (38).

L'èxit de la convocatòria va ser total, ja que hi va haver 600 candidats i un 80 per cent de participació a l'hora de votar. Al Boletín del Distrito es comentaria: "Después de este éxito se abre ya una nueva etapa para nuestro sindicato y principalmente para la vida universitaria. No nos encontramos ya ante la necesidad de una lucha lamentable y penosa, sino que una vez superada esta, nos podemos dedicar ya totalmente a las actividades propias de un sindicato, encaminadas a un mayor bienestar y a la resolución de los problemas que se plantean a sus asociados, en este caso los estudiantes" (39). Per la seva banda, Josep M. Colomer comentaria: "la celebració de les eleccions lliures, basades en el precedent curs anterior -fetes amb l'acord dels catedràtics i contra els jerarques del SEU- i en els principis d'un sindicat independent configurats en les assemblees de districte de febrer-març de 1965 donaren l'empenta al moviment estudiantil per afrontar des d'una posició de força la convocatòria de les eleccions oficials. Aquest pas no es produí en els altres districtes universitaris, fet que repercutí en els nivells de participació en les APE i en l'avantatge que els estudiants de Barcelona prengueren en el seu procés d'autòrganització que els havia de portar a la constitució del Sindicat Democràtic un any abans que a Madrid, Bilbao, etc." (40).

Pel novembre, davant les eleccions oficials a les APE, la Junta de Delegats va fer una proposta a les assemblees de centre, basada en set punts: "Dirigirnos al Ilmo. decano o director comunicándole la masiva participación de los estudiantes en las elecciones libres, prueba evidente de la auténtica representatividad de los consejeros y delegados y pedir por tanto el reconocimiento de aquellos. Manifestar la improcedencia de otras elecciones porque los estudiantes ya hemos elegido a nuestros representantes. En consecuencia, ignorar cualquier simulacro de votaciones que pretenda realizar el centro. Agradecer al sector más prestigioso del profesora-

do el reconocimiento prestado a nuestras elecciones libres. Haciéndonos eco del deseo de todos los estudiantes, seguir consolidándonos y perfeccionando el sindicato que propugnamos. Ratificar el compromiso de solidaridad propuesto por la VI asamblea de distrito. Reiterar nuestra disposición al diálogo" (44).

Però les eleccions oficials es van celebrar. En aquest cas podem parlar d'un fracàs total, ja que hi va haver dificultats per a trobar candidats, a part que el nivell de votació va ser baixíssim i gairebé sempre en blanc i om es va votar per por a les sancions també es pot dir que el noranta i tant per cent dels vots eren en blanc (42). La resposta del rectorat fou fulminant: exigí als qui no havien votat la presentació d'un justificant o, en cas contrari, hi hauria pèrdua del caràcter oficial de l'alumne. A continuació vindrien expedients a delegats i consellers electes per les lliures. La resposta estudiantil fou, primer, intentar el diàleg, i després la protesta mitjançant manifestacions i vagues. En efecte, hi va haver tres entrevistes amb García Valdecasas, en la segona dels quals se li va lliurar un exemplar de la Declaració de Principis del Sindicat Democràtic d'Estudiants. Però les entrevistes no van servir de res ja que van començar a ploure els expedients. Aleshores, es van recollir 4.000 signatures, d'estudiants i de professors, per adjuntar a una carta al rector en la qual se li demanava la fi de la repressió, l'anul·lació dels expedients, el lliure exercici de les funcions dels representants del sindicat i la presència en els organismes rectors de la Universitat de persones autènticament representatives de tots els sectors de la vida universitària (43). L'endemà, dia 2 de desembre, hi va haver una assemblea multitudinària a la Central, on es va aprovar la vaga general indefinida a tot el districte. A continuació pujaren al rectorat a lliurar-li la carta. Hi hagué agres discussions fins que el rector va cridar a la policia la qual va dissoldre contundement els estudiants. Feia més de tres anys que les forces policials no entraven a l'edifici. A partir d'aquí es van succeir les manifestacions i les protestes, fins que el dia 13, tot avançant les vacances, es va tancar la Universitat.

L'editorial d'un Boletín de Distrito s'expressava així: "Los acontecimientos de los últimos días han demostrado que en la actual situación universitaria la sanción no es el medio adecuado ni para resolver ni para ocultar los problemas que ahora tene-

29

mos planteados. Ha quedado perfectamente claro que quienes han puesto sanciones son los que han provocado el desorden; no nosotros que con serenidad hemos afrontado los problemas proponiendo soluciones e intentando el diálogo con el Rectorado. Ahora, sin embargo, ya no es posible contener la indignación de los estudiantes que se sienten profundamente decepcionados ante esta imposición violenta que pretende paralizar la vida universitaria" (44). I s'hi afegia: "En que se concreta la política del rector, señor García Valdecasas? En un intento de ocultar los problemas de la Universidad: se excluye de la misma a cualquier persona que pretenda esclarecerlo o resolverlos. La expulsión del doctor Sacristán, los expedientes a nuestros representantes, la prohibición de la conferencia del doctor Valverde y la instigación de la mentira reglamentada (léase justificantes...), son diferentes manifestaciones de una misma actitud. Queda pues claro que no sólo se pretende destruir nuestro sindicato sino es la Universidad toda la que està amenazada".

El gener de 1966, en començar el segon trimestre, hi va haver una entrevista entre la Junta de Delegats i el vice-rector, Martí de Riquer. S'aconseguí el sobresseïment de 21 dels 23 expedients oberts fins aleshores. Per la seva banda, el rector va fer públic que aquells estudiants que no haguessin presentat el justificant de no haver votat a les eleccions de les APE, perdien la seva condició d'alumnes oficials i serien considerats com a "lliures" (45). Pel que fa als estudiants, l'objectiu era clar: estructuració definitiva del Sindicat. En el Boletín Informativo del Distrito hi llegim: "en los comienzos de un nuevo trimestre creemos que es preciso hacer un análisis de nuestra situación y de nuestra postura. Creemos necesario que, a la vista de los hechos ocurridos y considerando las razones que nos han impulsado, seamos capaces de definir unos objetivos concretos y de trazar unos caminos que nos conduzcan a su realización. Los estudiantes hemos ido adquiriendo conciencia de una serie de problemas que nos afectan directamente y que se refieren tanto al aspecto académico como al humano, intelectual o social. De nuestra responsabilización frente a estos problemas surge la necesidad de intervenir activamente en la resolución de los mismos y, consecuentemente, la de la existencia de un Sindicato de Estudiantes, a través del cual podamos llevar a cabo nuestra acción que estamos seguros ha de ser beneficiosa no sólo para nuestra Universidad, sino para toda la sociedad de la que también formamos parte" (45).

Aquell mes de gener es va celebrar la VIII assemblea lliure de districte, en la

declaració final de la qual es posava l'accent en dues qüestions: Congrés Nacional d'Estudiants i Reforma Democràtica de la Universitat. Pel que fa al primer punt, s'hi deia: "Sabemos que el camino para llegar será difícil y tal vez largo, pero estamos seguros de que es un camino hacia un objetivo correcto. Barcelona, muy evolucionada en este sentido, celebrará a mediados de febrero: [sic] un Congreso [Constituent] a escala de distrito, en el que de forma solemne, se sentarán ^{unas} ~~las~~ bases claras y precisas del funcionamiento y principios de la Asamblea de Distrito, hasta tanto no se llegue al Congreso Nacional de Estudiantes" (47). Els estudiants, doncs, *Preuen novament la iniciativa.*

A finals de febrer, amb la celebració de la X assemblea lliure de districte "es donava una empenta definitiva al definitiu treball d'autoorganització estudiantil que havia de culminar amb la constitució del Sindicat Democràtic. Constituïts ja tots els consells de curs, còrpor de facultat, Junta de Delegats de facultat i districte, etc., s'estructuraren també a nivell de districte els diversos departaments: informació, ajunt, estudis universitaris, activitats culturals, etc." (48). Al mateix temps es van recollir totes les esmenes i suggeriments als documents bàsics del futur sindicat, *després d'un ampli i massiu debat a la base.* (Tot estava a punt per a l'acte de constitució oficial.

Pocs dies abans de la Caputxinada, en un esborrany de document elaborat per la Junta de Delegats es parlava així de la pròxima Assemblea Constituent: "Es a la vez una culminación y un punto de partida. En ella cristaliza el proceso de organización desde hace tiempo en marcha en nuestro distrito y que se ha intensificado últimamente, y se inicia de forma decidida la inauguración de un programa en el que, como punto central, figura la Reforma Democrática de la Universidad. Todo ello sin olvidar la repercusión ^{que} ~~xx~~ esta Asamblea puede y debe tener a nivel nacional, al servir a la vez de ejemplo y estímulo para todos los demás distritos, constituyendo un nuevo paso adelante en el camino hacia el Congreso Nacional de Estudiantes. Este aspecto de la Asamblea Constituyente deberá tener muy presente en cuanto representa a su propia preparación" (49).

Com a finalitats de l'acte a celebrar, s'hi remarcaven els següents punts: "A) Aprobación de unos Estatutos (declaración de principios y reglamento). B) Aprobación de los puntos básicos del programa del Sindicato a desarrollar posteriormente. C) Llamamiento a los demás distritos. D) Reconocimiento del Sindicato por parte de los

organismos y personalidades". L s'hi afegia: "no parece necesario insistir sobre la importancia del primer punto, a cuya preparación se ha reducido hasta ahora la de la Asamblea Constituyente. En cambio, no parece estar clara la de los demás". D continuava: "Nuestro sindicato no está encerrado en sí mismo; su existencia y sus problemas derivan precisamente de los condicionamientos del medio en que se desenvuelve. De esta consideración se deduce la importancia de los puntos B), C) y D). Por una parte, el sindicato no puede limitarse a aprobar unos principios y un reglamento, sino que tiene que aplicar estos principios a la realidad que le concierne y tomar una postura respecto a la misma, que debe concretarse en un programa en el que no sólo figuren las reivindicaciones más inmediatas que nos afectan a los estudiantes como tales, sino también las que se refieren al conjunto de la Universidad como institución que forma parte de una sociedad concreta. A este respecto se ha preparado un Manifiesto en el que figuran las bases de la Reforma Democrática de la Universidad que, una vez aprobado, se divulgará entre todos los sectores interesados, con objeto de hacerles conocer los problemas que la Universidad tiene planteados y de obtener, a la vez, su apoyo para la solución de los mismos".

En aquest document també es fa esment a la necessitat de la presència a l'acte de personalitats del món de la cultura i de representants d'organitzacions relacionades amb les tasques universitàries, ^{amb} clara al·lusió al professorat (50). També es parla de contactes amb col·legis professionals, representacions de d'altres districtes, organitzacions d'estudiants de l'estranger i organitzacions sindicals no estudiantils. Per acabar, s'hi deia: "De todo lo anterior creemos que se desprende con suficiente claridad que la Asamblea Constituyente no es una asamblea de distrito más, lo que debe reflejarse tanto en la preparación y asistencia a la misma (de ser posible deberían estar presentes todos los representantes electos del distrito), como en la información que sobre ellos se dé a los estudiantes, tanto escrita como oral. Igualmente suponemos que queda puesta suficientemente de relieve la complejidad y consiguiente dificultad de la preparación del acto, que exige dedicarle grandes esfuerzos, máxime teniendo en cuenta que está proyectada para el día 9 de marzo, ya muy próximo". Aquest document, extractat i amb el títol de "Asamblea Constituyente el día 9 de marzo", fou repartit poc després com a butlletí de districte (51). El dia 4 de març tingué lloc una nova assemblea lliure de districte, amb la presen-

cia de catedràtics i professors. La Junta de Delegats "presentó, para posterior votación en las asambleas de facultad, una declaración conjunta en la que se perfilaban las líneas que debían presidir la ordenación del nuevo sindicato, declaración que posteriormente fue presentada al rector" (52). Aquesta darrera frase ens indica la voluntat d'actuar obertament dels representants estudiantils, en el sentit de donar la cara dabant les màximes autoritats acadèmiques.

El 8, és a dir el dia abans de l'acte, el Boletín conjunto de las facultades y escuelas del distrito de Barcelona, deia: "No obstante, nuestra vuelta a clase, lo cual no implica la vuelta a la normalidad, manifiesta nuestro deseo y esperanza en el diálogo; pero hay que acudir a este con unas ciertas garantías de resolución partiendo de unas condiciones mínimas por nuestra parte. Quedamos, pues, a la expectativa del rápido reconocimiento de un sindicato democrático, y en ese caso, de que este reconocimiento no se haga efectivo, continuaríamos nuestra postura de fuerza, que ha demostrado ser el único medio, a la vez razonable y efectivo, para conseguir nuestros objetivos" (53).

Pel que fa als convidats, un dels dirigents, ^{el sots delegat d'Arquitectura,} (Albert Puigdomènech, recordaria: "L'acte mateix dels Caputxins ens va donar la possibilitat de connectar amb tota una sèrie de personalitats i de sectors ciutadans que comprenien la necessitat d'una organització democràtica dels estudiants i que feien creïble. Varen aconseguir la seva presència i la seva participació a l'acte perquè era una expressió del consens que volíem tenir fora de la Universitat. En aquest sentit, el reconeixement a l'àmbit ciutadà i social del Sindicat fou indiscutible" (54). Fernández Buoy afegiria: "Quer al professorat no numerari, cal tenir en compte que no eren professionals de l'ensenyament com ara, sinó persones que estaven a la Universitat entre moltes altres activitats, perquè com el PNN cobraven entres tres-cents i mil pessetes al mes. Vull dir que els PNN que varen assistir a l'acte dels Caputxins eren els més polititzats, però no es podia parlar encara d'un moviment del professorat no numerari" (55). Tenint en compte el prestigi assolit per la Junta de Delegats del curs 64-65, es va formar una secretaria tècnica per al muntatge de l'acte. També hi influí l'experiència demostrada durant el curs anterior. Enric Argullol, Albert Corominas, Joan Clavera i Joaquim Viaplana en foren els membres més destacats.

Notes

- (1) Josep M. Colomer, Els estudiants de Barcelona sota el franquisme. Curial Edicions, Barcelona 1978. Volum I, p. 14. Llibre fonamental.
- (2) Idem., volum I, pp. 14-15.
- (3) Josep Benet, Catalunya sota el règim franquista. Editorial Blume. Barcelona 1978, p. 175. Llibre fonamental *per als primers temps de la postguerra*.
- (4) Idem., p. 11.
- (5) Josep M. Colomer, op. cit., volum I, p. 27.
- (6) Anònim, Els moviments universitaris de la postguerra a Barcelona. Editat per Universitat Popular (branca universitària de Força Socialista Federal). Barcelona (clandestí), maig de 1965, p. 1. Al CEHI.
Aquest era el primer d'una sèrie de quatre fascicles dels quals només *n'hem vist* aquest.
- (7) Idem.
- (8) Idem.
- (9) Es tracta d'un esborrany, fet a mà, de la Introducció a l'acte de constitució del SDEUB; a l'APUC. Vegeu més endavant el Capítol II.
- (10) Vegeu Fèlix Fanés, La vaga de tramvies del 1951. Editorial Laia. Barcelona 1977.
- (11) Josep M. Colomer, op. cit., volum I, p. 127.
- (12) Idem., volum I, p. 126: "A la presidència foren col·locades dues pancartes amb els següents textos: Justicia y Libertad i Viva el Ejército! Així mateix, s'hi deixaren, clarament desplegades, dues banderes espanyoles. Tant les unes com les altres indicaven ben palesament el garbuix polític dels que hi participaven i els temors a adoptar actituds obertament identificades amb l'oposició antifranquista tradicional de la postguerra".
Per al grup impulsor dels fets del Paraninf, p. 116: "En formaven part estudiants de diverses procedències, que havien participat en general en activitats culturals i d'altre tipus els anys anteriors, però poc compromesos amb opcions polítiques definides, tot i que, si haguéssim de descriure el ventall ideològic que hi era present, hauríem de parlar de cristians liberals, catalanistes, socialistes, etc." Aquesta gent entrà en contacte amb persones de tendència monàrquica.

- (13) Josep M. Colomer, op. cit., volum I, pp. 132-133.
- (14) Idem., pp. 134-135. Per a més noms, vegeu nota 52 del Capítol III.
- (15) PSUC: per Catalunya, la Democràcia i el Socialisme, Editorial L'Avenç. Barcelona 1976, pp. 85-86.
- (16) Josep M. Colomer, op. cit., volum I, p. 150.
- (17) Idem., p. 157.
- (18) Idem., p. 156.
- (19) Idem., p. 167.
- (20) Idem., pp. 180-181.
- (21) Vegeu nota 6, p. 9.
- (22) Josep M. Colomer, op. cit., volum I, p. 184.
- (23) Vegeu nota 24.
- (24) Idem., pp. 10-11.
- (25) Josep M. Colomer, op. cit., volum I, p. 187.
- (26) Idem., pp. 187-188.
- (27) Idem., p. 190.
- (28) Vegeu nota 6, p. 12, on es parla de "desaparició definitiva". Josep M. Colomer op. cit., volum I, pp. 245-246, diu: "l'ADEC (...) s'anà esllanguint fins a final de curs (1965-1966) i l'any següent ja no existí".
- (29) Josep M. Colomer, op. cit., volum I, p. 190.
- (30) Idem., p. 194.
- (31) Idem., p. 199.
- (32) Idem., p. 202.
- (33) Idem., p. 203. El document és a l'APCC.
- (34) Idem.
- (35) Idem., p. 204.
- (36)
- (37) Arreu, núm. 23, de 28 de març de 1977. p. 44.
- (38) Universitat, revista universitària del PSUC, any 17, nova època, núm. 6, de desembre 1974 - gener 1975, p. 13. Número monogràfic "Moviment estudiantil".
- (39) Boletín de Distrito, sense data, a l'APCC. Amb dades dels resultats electorals
- (40) Josep M. Colomer, op. cit., volum I, p. 207.
- (41) (A mà): "Proposta de la J. de Del. a les Assemblees de centre, novembre 1965", a l'APCC. Acaba, escrit a mà: "no és procedent llegir-la en públic".

- (41) Josep M. Colomer, op. cit., volum I, p. 208.
- (42) Idem., p. 211.
- (43) Boletín informativo de Distrito, 6-XII-1965, a l'APCC.
- (44) Josep M. Colomer, op. cit., volum I, p. 213.
- (45) Boletín informativo del Distrito de Barcelona, gener 1966 (a mà), p. 4, a l'APCC.
- (46) [Boletín de Distrito] titulat "Asamblea Constituyente, el día 9 de Marzo", a l'APCC
- (47) Josep M. Colomer, op. cit., volum I, p. 214.
- (48) Document "La Asamblea Constituyente", de març 1966 (a mà), a l'APCC.
- (49) Vegeu més endavant, nota 52 del Capítol III.
- (50) Vegeu nota 47.
- (51) Boletín conjunto de las facultades y escuelas del Distrito de Barcelona, de 8 de març, a l'APCC.
- (52) Idem.
- (53) Vegeu nota 37.
- (54) Idem.

Capítol II. La Caputxinada

Cercant un local. Crònica dels tres dies.

Després d'haver sondejat sense èxit alguns degans favorables als estudiants a fi de trobar un local universitari per a la celebració de l'Assemblea Constituent (1), es va encarregar a Joaquim Viaplana de trobar-ne un. Viaplana, delegat de Lletres del curs anterior, va fer una llista de possibles locals de caire religiós. Sense fer gestions els va descartar tots llevat del dels caputxins de Sarrià. Viaplana era col·laborador de Franciscàlia, una institució franciscana cultural creada el 1949 pel pare caputxí Basili de Rubí, on s'hi realitzaven cercles d'estudis, conferències, jornades de reflexió, exposicions del llibre i l'art franciscà, premis literaris, etc. (2). Aquesta entitat "havia iniciat una nova etapa amb l'adveniment del Pontificat de Joan XXIII i la celebració del Concili Vaticà que es reflectí en les anomenades "Diades de Vallvidrera" i es va caracteritzar pel seu inseriment creixent en el moviment cristià progressista, per un engatjament radical per tal que el renovellament conciliar no fos lletra morta per a la nostra comunitat cristiana i per un diàleg amb els sectors més inquiets de la nostra societat. Així mateix, cedia el seu local a grups de caire social, universitari, cultural, polític i sindical, des de la seva perspectiva evangèlica, en un moment en què només els vicaris de suburbis i alguns col·lectius cristians i congregacions religioses ho feien" (3).

Aconsellat pel pare Jordi Llimona, Viaplana demanà una entrevista amb el pare Basili. El pare Llimona també li havia aconsellat de no dir la veritat sobre el motiu de la reunió. Era el dimarts, dia 8, a mig matí. Segons deixà escrit el Pare Basili, "Viaplana demanà la sala per a tenir-hi una reunió d'universitaris el dimecres a les 4 de la tarda: havien de tenir-hi unes eleccions i confiaven que en tres quarts d'hora estarien llestos. Creient que es tractava de la sala [de Franciscàlia] de la Riera de Sant Miquel, com sigui que m'indicà que serien uns cinc-cents, vaig

indicar-li que no hi cabriem.

"- Es que estarem drets i traurem de la sala totes les cadires.

"M'indicà que el Pare Llimona era un dels invitats a la reunió i llavors li digué que ja en parlaria amb ell.

"En dir-me que volien muntar una presidència a l'escenari, vaig comprendre que no es tractava de la sala de Franciscàlia, sinó de la del convent i llavors vaig indicar-li que en parlaria amb l'encarregat de la sala i que, tractant-se d'un dimecres a les 4 de la tarda, no creia hi tingués cap inconvenient. Altres vegades i en la mateixa sala s'havien tingut reunions similars.

"Llavors li preguntí perquè m'havia demanat a mi i no al pare Llimona o a l'encarregat de la sala del convent.

"- Però no és vostè el guardià ^{porter} ~~superior~~ del convent?

"Vaig dir-li que ja en parlaria a uns i altres i em donà un telèfon per a contestar-li, car volia seguretat que els deixavem la sala.

"Al migdia, a l'hora de dinar, quan els pares Jordi Llimona i Ferran Aguiló tornaren del Liceu Francès, diguí al pare Jordi ço que m'havia indicat Viaplana. Em contestà que no en sabia res d'aquesta reunió.

"- Però no sou vos un dels convidats?

"- Sí, però no m'han dit encara on es farà.

"- Doncs ja us ho dic jo- i vaig donar-li el telèfon que m'havia donat Viaplana i em digué que ja es posarien d'acord.

"Amb aquestes vingué el pare Ferran, qui solament posà dificultats en deixar-los l'escenari lliure no sé per quins motius [perquè a les vuit del vespre hi havia previst un torneig de ping-pong entre la quinxalla del barri].

"Vaig dir-li que Viaplana vindria abans de la reunió i que ja es posarien d'acord respecte a l'escenari i eliminació de cadires de la sala.

"Estaven a la taula, durant les converses, el pare Provincial i Guardià i ignoro fins a quin punt s'enteraren d'allò que es parlava. [No coneixien l'abast de la reunió.]

"En aixecar la taula, vaig indicar-li al pare Llimona que es cuidés ell de comunicar-ho al pare Guardià. Em digué que ho faria i després afegí:

"- Ja ho veurem. Potser encara es complicaria" (4).

Aquell mateix dia, Mariona Petit i Montserrat Obiols hi van anar per tal de prendre mesures per a un mínim de decoració. Al vespre, durant una reunió de la Junta de Delegats, es van assabentar que ja s'havia rebut el permís per a celebrar-hi la reunió.

L'endemà, dia 9, ^{Charera,} ~~displava,~~ Petit i Obiols van tornar al convent per a preparar el local: enretirar cadires, muntar la presidència i posar-hi unes cortines llogades.

x x x

Dia 9

Els diaris d'aquell matí duïen la següent nota del Rectorat:

«Ante la insistente propaganda sobre convocatoria de reuniones y asambleas, que se viene distribuyendo dentro de los estudiantes de este Distrito Universitario, este rectorado en evitación de malos entendidos hace saber:

Primero. — Que está prohibido por las disposiciones vigentes, dentro de los edificios universitarios, toda reunión no autorizada por los decanos o directores de los centros respectivos.

Segundo. — Que, de acuerdo con lo que dispone el actual reglamento de disciplina académica y el decreto complementario de 13 de enero de 1956, artículo 2, las faltas colectivas de desobediencia, tendrán, en todo caso, la consideración de faltas graves de los escolares, siéndoles de aplicación el apartado ~~cas~~ del artículo seis del reglamento anteriormente citado.

Tercero. — Que el referido apartado ~~cas~~ (3) artículo seis, dice lo siguiente:

Las correcciones aplicables a las faltas graves de los escolares, serán:

1. Inhabilitación temporal o perpetua para cursar estudios en todos los centros docentes.
2. Expulsión temporal o perpetua de los centros comprendidos en el Distrito Universitario.
3. Expulsión temporal o perpetua del centro.
4. Que el decreto del 13 de enero de 1956 y su complementario de 5 de septiembre de 1958 establece que las faltas colectivas de desobediencia serán sancionadas de oficio por el Ministerio con pérdida de matrícula.
5. Que el decreto últimamente citado dice que si las autoridades académicas hicieran pública su amonestación y apercibimiento a los estudiantes y éstos realizaran o continuaran realizando la falta colectiva, incurrirían, además, en desobediencia expresa a la autoridad académica y los alumnos incurso en ella podrán ser sancionados con pérdida de una de las convocatorias de examen o pérdida de curso.
6. Que a estos efectos se hace pública amonestación y apercibimiento para que no se celebren reuniones o asambleas no autorizadas por los decanos de las facultades o directores de centros correspondientes.

Todo lo cual hace público este Rectorado para el más amplio conocimiento de los estudiantes y con el único deseo de evitar perjuicios a los mismos, y de que no se altere la normalidad académica» (5).

El rector García Valdecasas sabia que els estudiants estaven preparant l'Assemblea Constituent del Sindicat perquè ja des del mes de febrer "varen aparèixer per les Facultats i Escoles de Barcelona cartells realitzats pels estudiants de Belles Arts ^{i altres} en els quals s'anunciava la pròxima celebració de l'Assemblea, ^{amb el dia} però sense dir-ne el lloc" (6). A més, com ja hem dit, el rector sabia que aquell dia tenia lloc l'acte de constitució del SDEU perquè s'havia repartit un butlletí de Districte dient-ho sense embuts.

Per raons de seguretat, al matí d'aquell dia, només 10 persones sabien l'indret on se celebraria la reunió (7). "A partir de les dues de la tarda, els qui havien d'assistir-hi es van anar assabentant del pla previst, i a partir de les quatre varem començar a entrar a la sala d'actes annexa al convent els aproximadament quatre-cents cinquanta consellers i delegats de curs que havien estat elegits l'octubre anterior, així com observadors dels cursos preuniversitaris d'alguns instituts i escoles i alguns periodistes" (8), detall aquest últim que ens parla de la voluntat de defugir la clandestinitat tant com es pogués. També hi havia delegats de València, Madrid i Sevilla (9). A l'Apèndix A hem intentat de reconstruir la llista dels estudiants presents.

Pel que fa als intel·lectuals convidats eren reunits, acompanyats d'alguns delegats, en un pis proper propietat d'un germà de Maurici Serrahima. Aquest últim no hi era present, tot i que els va fer arribar la seva solidaritat (10). Només hi faltaven Salvador Espriu, Jordi Rubió i Antoni Tàpies, el primer delicat de salut i el segon ja gran, de 79 anys, els quals calia anar a cercar a casa seva. Els estudiants Broggi i Viaplana anaren a cercar al professor Xavier Folch -contacte amb Tàpies- i tots tres s'adreçaren a casa del pintor. Amb el "Mercedes" d'aquest últim anaren a recollir a Espriu i Rubió (11). L'entrada dels intel·lectuals al saló d'actes dels caputxins va motivar una gran aclamació i aplaudiments. Tàpies recordaria: "era la primera vegada que jo tenia un cert protagonisme en un acte multitudinari i tot allò em va commoure força" (12). Per la seva banda, l'ex-professor madrileny García Calvo saludaria emocionat "ese gran país hermano que es Cataluña" (13).

Mentrestant, el delegat de Dret del curs anterior, Enric Argullol, continuava els darrers esforços perquè d'altres catedràtics i professors se sumessin a l'acte. "Però no obtingué resultats positius. Unicament un petit grup de numeraris (Teixi-

dó, Vaquer, de Ciències; Estapé, Trias Fargas, d'Econòmiques; Sureda, Latorre, Jiménez de Parga, Díez de Velasco, de Dret ; i Comas, de Lletres), signaren un ambigu missatge "a nuestros queridos alumnos y amigos" en el qual prometien "meditar con toda atención sus puntos de vista" i es manifestaven d'acord en continuar el diàleg (14). Argullol i Broggi no pogueren entrar, perquè en arribar ja hi havia la policia.

Tenim, doncs, que a més dels representants estudiants, hi foren presents els següents intellectuals:

Jordi Rubió i Balaguer, president de l'Institut d'Estudis Catalans i ex-professor de la Universitat Autònoma de Barcelona. Salvador Espriu, escriptor. Joan Oliver "Pere Quart", escriptor. Antoni Tàpies, pintor. Albert Ràfols Casanada, pintor. Francesc Vallverdú, escriptor. Antoni de Moragas Gallissà, degà del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya i Balears. Josep M. Martorell, arquitecte. Oriol Bohigas, arquitecte i professor d'Arquitectura. Maria-Aurèlia Capmany, escriptora. Ricard Salvat, autor teatral. Joaquim Molas, escriptor. Carles Barral, escriptor. José Agustín Goytisolo, escriptor.

Pel que fa a l'estament docent, hi assistiren:

Manuel Sacristán, ex-professor adjunt d'Econòmiques. Antoni Jutglar, professor adjunt de Filosofia. Jordi Solé Tura, professor adjunt de Dret. Josep Cano Templeque, professor ajudant de Dret. José M. Vidal Villa, professor ajudant d'Econòmiques. Xavier Folch, professor ajudant d'Econòmiques. Joan Albert Assens, professor de Químiques. Lluís Carreño, professor d'Arquitectura. Lluís Daufí, professor de Medicina. Lluís Domènech, professor ajudant d'Arquitectura. Lluís A. Cornet i Aguilera, professor de Dret. Miquel Izard, professor adjunt d'Econòmiques. Joaquim Marco, professor adjunt de Filosofia. Enric Lluch, professor adjunt de Filosofia. Carles Martí, professor de Medicina. Ricard Martín, professor adjunt de Filosofia. Jordi Molina, professor de l'IQS. Josep M. (Raimon) Obiols, professor adjunt de Ciències. Gabriel Oliver, professor adjunt de Filosofia. Enric Vilardell, professor de Filosofia. Xavier Llimona, professor de Biologia (15).

També hi era present l'ex-professor Agustín García Calvo. I en un altre ordre de coses, anem la presència de mossèn Ricard Pedrals, consiliari de l'escoltisme catòlic. I dos delegats estrangers: Wilfred Rutz, secretari de l'organització dels estudiants occidentals CIE (Conferència Internacional d'Estudiants), de nacionali-

tat suïssa, i el nordamericà Frederic Berger, de la USNSA (Associació Nacional d'Estudiants dels EUA). Amb el temps se sabia que el segon era un agent de la CIA (16).

Els set periodistes eren: Roger Giménez, de l'agència Europa Press, Joan Pedret Muntañola, de La Vanguardia española, Pere Pascual Piqué i Lluís Permanyer de El Correo Catalán, Josep M. Cadena del Diario de Barcelona i agència Efe, i Antonio Figueruelo i Agustí Pons de El Noticiero Universal. El contacte estudiants periodistes s'havia fet a través de Josep M. Cadena.

Roger Giménez recordaria: "cadascun de nosaltres va rebre un abultat dossier contint la Declaració de Principis del Sindicat i el Projecte d'Estatuts, així com divers material sobre la Universitat en el món democràtic, papers que ens serien incautats per la policia hores més tard. A continuació, els responsables d'organització (...) ens van assignar un lloc destacat a la sala i ens van donar instruccions precises pel que fa a la nostra conducta: no intervenció en l'acte, no formular preguntes i impossibilitat d'abandonar l'indret fins a la finalització de la reunió i això tot adoptant unes determinades precaucions, observació aquesta última que ens vam veure impossibilitats de complir per raons òbvies" (17).

Cap a dos quarts de cinc es va constituir la presidència, formada per: Jordi Rubió (president) i per Salvador Espriu, Joan Oliver, Manuel Sacristán, Agustín García Calvo i la Junta de Delegats: Joaquim Boix (Enginyers), Francisco Fernández Buey (Lletres), Evarist Manzano (Arquitectura), Josep M. Maymó (Ciències), Albert Ortega (sotsdelegat d'Econòmiques, per absència del delegat Alfred Pastor), Robert Rodríguez (Medicina), Ramon Torrent (Dret), Ignasi Pons (ESADE), Joaquim Benet (IQS), Joaquim de la Gándara (Belles Arts), Manuel Rodríguez Cuadras (Pèrits) i Tomàs Salamí (Enginyers Tèxtils de Terrassa) (18).

A continuació, Ramon Torrent, delegat de Dret, va fer la següent introducció:

"La Junta de Delegats de Facultats i Escoles, davant tots els representants dels estudiants de Barcelona, declara oberta l'Assemblea Constituent del Sindicat Democràtic dels Estudiants de la Universitat de Barcelona:

"La constitució d'un sindicat democràtic d'estudiants és fruit d'unes circumstàncies històriques clarament determinades. Al [llarg del] període 1931-1936, la par-

participació d'estudiants i professors a la vida universitària fou intensa i arribà a resultats positius que es concretaren especialment en la creació de la Universitat Autònoma de Barcelona. Tot aquest procés de renovació i actualització fou, però, tallat d'arrel.

"Es produí aleshores un veritable esfondrament de la vida universitària espanyola. El procés de ressorgiment havia d'ésser llarg i difícil. La progressiva presa de consciència envers la crítica situació que atravesava la nostra primera institució docent no es manifestà en una acció clara fins els anys 1956 i 1957.

"Es començà aleshores de manera decidida una etapa de lluita i treball constant. Es tractava d'arribar a la consecució d'un instrument que ens possibilités la intervenció activa en la resolució dels nostres problemes i, en definitiva, de la consecució d'un sindicat democràtic i autònom.

"Primer s'aconseguí l'electivitat dels càrrecs sindicals a nivell de curs; després, a nivell de centre. Un cop efectuat el trencament dels representants electes amb les jerarquies imposades [del SEU], la nostra activitat desembocà l'any passat en la independització absoluta respecte l'estructura sindical que ens volien fer admetre i, cosa molt més important, en la creació d'organismes plenament representatius de gestió a nivell de Districte.

"Tota Espanya participà en aquesta acció. A tots llocs s'enderrocà l'edifici del SEU. El moviment sindical prenia, per altra banda, una significació plenament universitària i social. Així ho indicava l'apoi que li oferien tots els sectors socials més conscients i interessats pels problemes universitaris i, d'una manera més especial, la part més prestigiosa del professorat, apoi que no era comprès en la seva veritable dimensió sinó que volia ésser tallat amb una incomprensible i injustificable repressió, com succeí amb l'expulsió de les seves càtedres dels doctors Aranguren, Tierno Galván, Aguilar Navarro, Montero Díaz i García Calvo.

"Aquest any dues coses han quedat clares: el fracàs de l'intent d'imposició d'un organisme sindical antidemocràtic i la impossibilitat de destruir mitjançant la violència tot el que els estudiants havíem creat i estavem consolidant en un procés continu que ens porta a la celebració d'aquesta Assemblea Constituent.

"Durant tot aquest temps, la discussió a tots nivells, i especialment a les assem-

bles de Centre i de Districte, anava permetent l'elaboració de tots els punts que componen avui l'ordre del dia de l'acte que estem celebrant: la declaració de principis, els estatuts, un programa sindical. Permetia sobretot una creixent presa de consciència de tota la problemàtica universitària, presa de consciència que culmina en aquest manifest que, sobre l'actualitat i l'esdevenidor de la nostra Universitat, llencem avui.

"Hem vist com el moviment ^{estudiantil} ~~estudiantil~~ democràtic no ha volgut mai quedar-se tancat en ell mateix. Ha anat sempre presidit per una línia d'actuació essencialment universitària i social. Per això, aquest acte no hauria pres la seva veritable dimensió si no hagués estat per l'assistència d'estudiants dels demás districtes i de representants de les unions nacionals estrangeres, dels intellectuals, escriptors i artistes, dels professors no numeraris de la nostra Universitat, especialment del Dr Sacristán, i sobretot del Dr Rubió que, expulsat d'una institució que ell havai impulsat amb el seu alè, ha conservat sempre i en tot moment el seu esperit d'universitari autèntic.

"Podem passar ara a la consideració dels diferents punts de l'ordre del dia:

1er.- Declaració de principis, per J. M. Maymó, de Ciències

2on.- Estatuts, per Joaquim Boix, d'Enginyers

3er.- Programa sindical, per Ignasi Pons, d'ESADE

4rt.- Crida als demás Districtes, per Evarist Manzano, d'Arquitectura

5è.- Manifest, per Francisco Fernández Buey, de Filosofia

6è.- Adhesions, per Robert Rodríguez, de Medicina

7è.- Torn d'intervencions." (19)

Tot i això, el primer punt fou la lectura dels Estatuts, el document més treballat de tots ells pels mateixos estudiant^s, ^{Amb la decisiva aportació del professor Joan Ramon Capella.} ~~una~~ una extensió de quinze folis, amb 95 articles en cinc capítols, no hi ha cap dubte que els Estatuts (Apèndix B-1) revelen seriositat i rigorositat en el treball fet. Aquest, a més, deixa entreveure una voluntat clara de deixar la illegalitat per a entrar a la legalitat. Així, per exemple, en l'apartat del finançament del Sindicat s'hi diu que a part de les quotes dels afiliats i dels ingressos per prestació de serveis, també es comptava amb les subvencions i ajuts de l'Estat, organismes públics i entitats privades. El Sindicat era un ens democràtic de baix a dalt a tots els nivells, és a dir que fomentava la par-

ticipació dels estudiants. També era independent, tant de l'Estat com dels partits polítics. Era un Sindicat únic però no obligatori i s'hi establí l'oficialitat, en igualtat de drets, de l'espanyol i del català. Pel que fa a la seva estructura, reproduïa fil per randa la realitat de facto dels darrers temps: una assemblea de curs que elegia deu consellers, els quals elegien el delegat i subdelegat de curs. L'assemblea de centre era composta per tots els ~~delegats~~ ^{consellers} de curs. L'assemblea de Districte, òrgan suprem del Sindicat, era formada per les comissions permanents de centre amb un màxim de deu vots, havent-hi assemblees obertes, tancades i extraordinàries. La Junta de Delegats era l'òrgan executori superior del Sindicat. S'hi acceptava la moció de censura per a revocar el o els interessats del seu càrrec/s. A cada centre s'hi establíen els departaments d'informació, cultura, ajut, esports, comissió econòmica, departament d'estudis universitaris i altres que es poguessin crear els quals, juntament amb els departaments similars d'altres centres, es coordinaven en les Juntes Departamentals de Districte. En resum, doncs, un sindicat lliure, obert i ben estructurat. Els Estatuts foren aprovats per aclamació.

Tot seguit es féu un resum de la Declaració de Principis (Apèndix B-2), basada en tres apartats: la Universitat, l'universitari i el Sindicat. Els punts a destacar foren: modernització i adequació de la Universitat per a convertir-la en un focus de progrés cultural i científic, tot obrint-la als diversos corrents de pensament i a les diverses classes socials, i que fos autònoma i independent de l'Estat i al servei de la societat en la qual era immersa i per tant decididament a favor de la lluita per la llibertat.

El tercer document, Programa sindical mínim (Apèndix B-3), desenvolupava els dos ~~ex~~ fonamentals del Sindicat: "prestación de servicios, desempeño de una serie de funciones en pro de todos los estudiantes; y la función que le viene dada en cuanto es una organización inserta en un marco concreto, en unas determinadas coordenadas temporales, sociales, políticas, económicas, históricas e ideológicas: es la actuación del Sindicato de cara a la sociedad". Com estem veient, els continguts dels diferents documents són a la vegada interrelacionats i complementaris i també, és clar, repetitius,

A continuació es va llegir la Crida als estudiants de la resta de l'Estat (Apèndix

B-4), en considerar "que nuestro sindicato no alcanza su verdadera significación ni puede llegar a cumplir su auténtico cometido, si no es formando parte de una organización más amplia, a nivel nacional, cuya necesidad hoy se hace sentir vivamente en toda España". En aquest sentit es feia una crida ~~gap~~ al Congreso Nacional de Estudiantes per tal de crear a nivell estatal un organisme coordinador de tots els distrcites universitaris.

El document de més relleu, contingut i transcendència, el text més conegut del Sindicat ja que circularia profusament després de la Caputxinada, fou el Manifest per una Universitat Democràtica (Apèndix B-5), el qual seria passat a signar tant per estudiants i catedràtics com per tothom que estigués interessat en la problemàtica universitària. En aquest Manifest, redactat pel Dr Manuel Sacristán (20), s'hi analitzaven de forma crítica les causes de l'endarreriment universitari espanyol: la massiva exiliada de professors i intel·lectuals el 1939, els "models culturals arcaics" imposats pel règim, les tares tradicionals de la Universitat espanyola, la destrucció feta el 1939 dels intents de renovació com fou el cas de la Universitat Autònoma de Barcelona, i altres. El segon punt era una crítica de la política universitària del franquisme: el que l'Administració volia era una simple fàbrica d'especialistes al servei de la societat tecnocràtica i al marge del poble. Com a camí superador de la crisi es proposava la Reforma Democràtica de la Universitat. En aquest sentit es feia imprescindible la intervenció dels més directament afectats: els estaments estudiant i docent i la societat en general. Com a canvis imprescindibles s'hi esmenten: canvi en la concepció de l'ensenyança superior en tots els aspectes, respecte al pluralisme cultural i lingüístic de l'Estat, apertura a totes les classes socials, etc. Es per això que es reivindicaven un conjunt de llibertats: caràcter democràtic i representatiu dels òrgans acadèmics, llibertat d'ensenyament, llibertat d'investigació, llibertat d'expressió i llibertat d'associació. D'aquesta última s'hi deia: "és l'única garantia de l'exercici de les altres llibertats i implica la de reunió (...). A falta d'ella qualsevol altra llibertat que s'aconsegueixi quedarà sense consolidar, a mercè de les intervencions autoritàries de l'Administració". A l'igual que els altres documents, aquest també fou aprovat.

Tot seguit van fer ús de la paraula els dos delegats estrangers els quals van fer avinent el suport de la CIE i de la USNSA al nou sindicat estudiant. En acabar, es va passar a les intervencions dels intellectuals convidats. El primer a parlar fou Agustín García Calvo, el qual va dir:

«No podía menos que saludar esta Asamblea constituyente vuestra que se reúne oportunamente con los primeros soplos de la primavera, y que nos trae a todos las alegrías de ésta y tal vez de otras primaveras pasadas que nos trajeron alegrías que todos querríamos un día que volvieran a producirse.

Pero aunque reconozco el significado de esta alegría, vuestra y mía, por haber conseguido formar el sindicato que puede presentarse a la luz pública, en esta asamblea constituyente, realmente os confieso que no habría probablemente venido hasta aquí, no habría querido molestar con mi presencia si no hubiera creído que tenía que decir alguna cosa más en que pudiera seros útil hasta cierto punto.

Quiero decir que en lo que pienso poderos ser útil es tratando de haceros reflexionar un poco sobre este triunfo, sobre este logro que hoy festejáis. Me hago bien cargo que estas palabras tal vez pueden ser un poco inoportunas en una sesión que esencialmente está consagrada a la celebración y a la fiesta, pero realmente no disponemos de muchas oportunidades y me parece que cualquiera puede ser aprovechada y que vosotros agradeceréis cualquier cosa que se os diga que puede ser útil, aunque sea en momentos tan poco propicios para ello...

... El peligro de que os hablo es el de que, justamente, cualquier movimiento como éste vuestro, venga a injertarse en esta tendencia que es simplemente la tendencia de la inercia. No se os oculta, asimismo, que la reacción nunca es estática, nunca ha sido estática, y que en nuestra época la reacción tiene un carácter más dinámico que jamás. No tenéis más que ver el dinamismo que reina en países que, por otra parte uno no diría —ni mucho menos— que son libres, bajo ningún respecto, pero dinámicos, evolutivos, cambiantes, cada año, cada hora, cada minuto, eso sí...

Habido pues que el sentido de la reacción es esencialmente evolutivo y dinámico, convendría que vosotros fuérais conscientes de esto y conscientes de hasta qué punto es imposible que si pretendéis que lo vuestro sea una verdadera acción contra la corriente de los tiempos, tenga un carácter no reaccionario, se injerte en este movimiento. No se os oculta que las características sociales especiales, es decir, la estructura de la industria y del capital, justamente en esta región, no puede menos de tener alguna relación con la aspereza que el movimiento estudiantil ha tomado en ésta con respecto a las demás regiones.

... Si os hablo así es porque, naturalmente, mi visión de vuestro movimiento es en el sentido de que aquí no se está jugando algo estrictamente universitario. Ya algunas de las intervenciones anteriores han subrayado debidamente la inevitable inserción del universitario en lo social, en general. Si os dejáis arrastrar a un tipo de movimiento meramente sindicalista, es decir, en que solamente se trate de arreglar como buenos administradores los problemas dentro de casa, corréis el gran peligro —y que no se cumplan tan malos agüeros— de encontraros al cabo de los años teniendo una democracia sindical perfectamente organizada, como la que hay en otros países, para estudiantes, para obreros y demás, y que contribuye simplemente al sostenimiento de lo mismo.

... Una asamblea vuestra, un organismo vuestro, tiene que tener esencialmente una función crítica. Es decir, tiene que ser lo que la Universidad sería si la Universidad existiera. Tiene que ser un elemento de pensamiento, de reflexión, un elemento crítico, en primer

lugar frente a la propia Universidad inexistente, pero que presenta todas las apariencias del ser.

Por eso me permito, con el hecho de mi inoportunidad en estos momentos, deciros un poco con el ejemplo lo que yo querría que fueran todas vuestras reuniones. Es decir, que no se limitaran a ese aspecto administrativo, a ese aspecto burocrático que sobre todo desde el momento en que os constituyséis, consentidamente, corre peligro de ahogaros para todo lo demás.

... Me disculpo, una vez más, porque todas estas deshilvanadas y pesadas reflexiones puedan contribuir, aparentemente, a quitar la alegría que por vuestro triunfo tenéis. No. Esta alegría participo yo en ella, junto con vosotros, y como veis sólo me preocupa que por la alegría venga el engaño. Sé que es un poco pronto, que ese triunfo apenas está logrado; sé que es la primera vez que esto aparece a la luz pública por este medio consentimiento que de tanto temor me llena. Sé que es un poco demasiado pronto, pero para empezar a tomar medidas respecto a los peligros de la evolución, respecto a los peligros de la inserción en lo mismo, en la permanencia de lo mismo a través del cambio aparente, me parece que nunca es pronto, sobre todo teniendo en cuenta que vuestra misión esencial es la de la conciencia, la de la reflexión y la de la crítica respecto a la sociedad en la que vivís.

Con estas observaciones —y algunas más, que si nos es permitido podrán seguirse cruzando entre vosotros y nosotros— es con lo que quiero contribuir a la celebración de este triunfo vuestro de cuya alegría participo» (24).

Seguidament ho féu Jordi Rubió amb aquestes paraules:

«Amics: Jo no sé pas per què he de tenir l'honor d'adreçar-vos la paraula, hi d'ocupar el lloc que he ocupat en aquesta assemblea, però he vingut obeint un imperatiu superior a la meua voluntat, i penso que tots nosaltres fem igual. Tots obeïm un instint, un impuls envers una associació, envers una organització que ens porta una llibertat universitària i d'estudi. I de la mateixa manera que jo aquest lloc ocupat l'hauria d'haver cedit si hagués sabut a qui s'havia de cedir, a les persones que ens han pensat, que ens han escrit, que ens han orientat tan meravellosament aquest manifest que acaba de ser llegit, i que quan el vaig conèixer em va omplir d'admiració i de sorpresa, de la mateixa manera que jo hauria hagut de cedir el meu lloc a aquestes persones, a aquests amics desconeguts que ens han portat aquí, jo també em sento, igual que ells, ocupant un lloc que dec a vosaltres i amb l'únic desig i l'única necessitat de servir-vos en allò que pugui ser útil.

Mireu, heu començat un moviment que a mi m'ha fet impressió des que he traspassat aquella porta, un moviment que a un li recorda aquelles dates que s'han quedat vinculades a la història del món, en les quals els homes, convergint des de camins diferents, sembla que porten una marxa que ningú no pot deturar, que ells mateixos no saben per quines etapes ni per quines dificultats hauran de caminar, però que hi ha una força interior que els empeny. Què és el que l'ha produïda, aquesta força? No és pas cap acte individual, és una actuació, és un conjunt de forces, que tots vosaltres heu anat sentint individualment i que s'han conjuminat en aquest dia meravellós del 9 de març de 1966.

Tingueu fe, tingueu confiança, com els vells com jo la tenim, amb la illusió més gran que, encara que les dificultats i els camins siguin llargs, això que avui heu començat a planejar vencerà, triomfarà, per molts que siguin els obstacles i les lluites que haureu de vencer.

Amb aquesta confiança us dic gràcies, i endavant sempre! » (22).

I a continuació Manuel Sacristán, qui digué:

« Efectivamente no creo que sea cosa de perder la alegría, como decía el doctor García Calvo al terminar.

En primer lugar, porque las situaciones de peligro de ser absorbido, a las que él se refería, no son exclusivas de ninguna ocasión. En ninguna situación está garantizado el no ser absorbido, pues también el eterno protestatario crítico resulta tan absorbible que hasta a veces le dan cargos...

Por otra parte, tampoco hay que creer en la gran novedad de esto, como en algunas de las intervenciones de Uds., se ha visto; es claro que esto que ocurre hoy tiene al menos diez años de edad. No con las mismas personas, pero sí a lo largo de una continuidad que ofrece por lo menos la gran garantía de que aquí no hay veleidades.

Yo me he resistido bastante, como habrán observado, a intervenir, un poco porque me siento entre dos sillas: hay momentos en los que no sé si estoy en la Universidad o estoy más bien ya fuera hace mucho tiempo y debo verlo como lo pueden ver otros sentados aquí. De todos modos, realmente hay que alegrarse, porque las dos sillas parecen muy robustas. La de madera fresca de Uds. y la impresionante sede, que no silla, de lo que es el Dr. Rubió y de lo que representa activamente.

Gracias por su invitación y hasta alguna próxima vez» (23).

Eren les sis toques de la tarda (24). Encara faltava la intervenció dels altres convidats i la lectura de les adhesions rebudes (25). La policia va arribar mentre estava parlant García Calvo. Comunicada la notícia al pare Salvador de les Borges, aquest va encarregar al pare Lluís de Reus, secretari provincial, que entrés en contacte amb el cap de les forces policials. El missatge era: "que els caputxins no havien organitzat aquella assemblea i que no hi tenien res a veure, però que, en tot cas, farien els possibles, com a mitjancers, per arreglar la situació". El comissari Vicente Juan Creix va rebre el pare Lluís amb gest tens. Per ràdio va comunicar amb els seus superiors, tot contestant: "Que esto acabe inmediatamente y que se suspenda la asamblea y que todo el mundo salga". El pare Lluís ho comunicà al pare Salvador el qual el pregà que, al seu torn, anés a l'assemblea i els ho digués com així va fer. A continuació tornà a sortir per a fer saber al comissari Creix que l'ordre estava donada. Aleshores Creix li preguntà si el teatre formava o no part del convent, rebent una resposta afirmativa. Les forces policials havien rodejat el convent per tres costats: l'entrada, la part que dona al carrer Cardenal Vives i Tutó i la part del darrera, on hi ha el col·legi del Sagrat Cor. En canvi, van deixar lliure el costat colindant amb el Liceu Francès, per tractar-se d'un territori adscrit a la jurisdicció francesa.

La presidència va donar per constituït el Sindicat Democràtic tot afegint: "Cal tenir en compte que el temor del doctor García Calvo que ^{oxy}esta assemblea estigués permesa d'una o altra forma, no s'ha confirmat i no està permesa, i per tant es demana que se surti ordenadament i amb la mateixa maduresa de sempre" (26). Però les dues primeres noies en sortir foren escorcollades i van haver de deixar el carnet d'identitat a la policia. Per la seva banda, els perbdistes presents "vam deliberar i decidirem sortir després de considerar que els nostres compromisos personals no havien d'entorpir la nostra tasca p(ero)fessional. El comissari Creix va dictar les nostres dades personals a un subaltern apoiat en el capó d'un cotxe patrulla i, després de tornar-nos la documentació i quedar-se el material clandestí, ens va acomiadar amb algun sarcasme" (27).

Què havia passat? Pel que hem vist, la policia sabia perfectament que el dia 9 se celebraria l'Assemblea Constituent del Sindicat (28). Per la seva banda, els socials havien seguit ^{el dia 8} a Joaquim Viaplana i disposaven d'una foto de la seva moto aparcada davant el convent dels caputxins (29). Coneixien, doncs, el dia; no estaven segurs del lloc i desconeixien l'hora. Segons la nostra opinió, hi va haver dos factors que van ser decisius a l'hora de "descobrir el pastís". En primer lloc, que la policia havia seguit al catedràtic García Calvo des de la seva arribada a l'aeroport de Barcelona (30). L'altra pista fou el "Mercedes" d'Antoni Tàpies aparcats davant el convent (31). Aleshores deuriem lligar caps i discutir què calia fer, tenint en compte que es tractava d'un edifici religiós, és a dir protegit pel Concordat amb la Santa Seu i per tant inviolable sense el permís de l'Ordinari corresponent. Les consultes es deuriem fer, si més no, amb el governador civil i potser fins i tot amb Madrid. Aquestes deliberacions explicarien el per què la policia va arribar als caputxins un cop començat l'acte.

Reprenquem el fil de la història. La situació era tensa. A iniciativa del pare Salvador, el pare Lluís sortí a l'exterior a demanar al comissari Creix de tenir una entrevista. Creix s'hi resistí amb molta insistència, exigint que fossin els de dins els qui sortissin a parlamentar. Finalment acceptà d'entrar. Aleshores es va formar una comissió de gent significativa per a parlar amb la policia. En formaven part: Salvador Espriu, Jordi Rubió, Antoni de Moragas i Antoni Tàpies. Aquest últim ho recordaria així: "ens trobarem a l'entrada. Per als de la Social, de "notables"

no sembla que em tinguéssim res, perquè amb molta brúsquetat, primer de tot anarem demanant a cada un de nosaltres que ens identifiquessin. Una vegada realitzat això, el doctor Rubió els ^{va} demanar que deixessin sortir a tothom en ordre, puix que l'acte ja estava llest i no s'havia de témer que passés res. I tots intercedírem pel mateix. Ens contestaren que nosaltres, si volíem, podíem sortir de seguida sense més, però que els estudiants, se'ls havia d'identificar d'un amb l'entrega del carnet. Ens hi negàrem. O sortíem tots normalment o no sortia ningú. Era evident que nosaltres feiem nosa als policies i insistiren perquè marxéssim, però finalment pogué més l'afany que tenien de caçar estudiants responsables i es mostraren intransigents. S'acabaren les parlamentacions. Jo estava convegut que Creix ens diria: "Quedan detenidos", i encara vaig tenir temps d'anar al telèfon per avisar la Teresa. Però no. Ens deixà tornar a la sala d'actes i es retiraren, potser volent demostrar que, de moment, respectaven els drets d'asil del convent, però sense abandonar el setge" (32).

Es veu que els crits d'indignació i de ràbia del comissari Creix retrunyien la saleta que hi ha al costat de l'entrada. Però la posició ferma del doctor Rubió va ser decisiva. Poc després ho recordaria així: "teniem dret nosaltres en escudar-nos darrera la protecció vostra per a persistir en els punts de vista que vaig defensar a la primera conversa que, amb altres companys, potser decantats algun moment cap a la transacció, tinguérem amb els caps de la força? Us asseguro que no em va moure cap impuls personal, ni de por, ni de tossuderia, ni d'amor propi. Prou que ho veia que ens caldria capitular, però vaig pensar, com d'altres amics, que convenia fer-ho en els moments més oportuns i amb el menor perill d'estralls per a alguns dels allà presents. De tota manera, avui penso que vaig faltar en no demanar consell a vós [pare Salvador], que ereu el responsable de la casa i que resultaveu el més perjudicat" (33). En sortir de la trobada amb la policia, el degà del Col·legi d'Arquitectes digué al pare Salvador: "Pare, no hi ha res a fer. Dignament no podem sortir". A la qual cosa el provincial els respongué: "Doncs des d'aquest moment són hostes d'aquesta casa" (34). Com molt bé ens ha dit el pare Salvador, és a partir d'aquest instant que va començar realment la Caputxinada. Deurien ser les 7 del vespre, tocades. Poc després, la policia va tallar el telèfon.

Al cap de poca estona el pare Salvador va indicar al pare Lluís d'anar a veure novament el comissari Creix per a dir-li que no s'estranyés si fins a mitjanit entraven

i sortien freres, ja que eren hores de ministeri: reunions d'equips de matrimoni, etc. Fou aleshores que el comissari Creix va dir:

"- ¡Cómo me gustaría que todo esto ardiera y todos ustedes dentro!

"-Lo dirá usted en broma, supongo"- li fespongué el pare Lluís.

"- Pues, padre, se lo digo en serio-. I continuà: "- Ustedes son los responsables y los culpables de todo lo que pueda suceder en España con actos como éstos".

La impotència de la policia era evident.

Mentrestant, els estudiants en edat militar havien aprofitat l'ocasió per a fer-se escàpols saltant la tàpia que dona al Liceu Francés. D'altres vint-i-un universitaris van abandonar el convent per diverses raons, lliurant tots el carnet d'identita (35). Una part d'aquests ho féu, és clar, per a informar l'exterior -familiars en especial- i també per a organitzar els estudiants. En aquest sentit, duien una carta en la qual s'hi especificaven quatre punts: "1º. Permanencia en el recinto hasta el cese del asedio policial. 2º. Interpretando la intervención de la policía como un atentado directo contra el Sindicato de los Estudiantes, la Asamblea declara 24 horas de huelga en todo el Distrito Universitario de Barcelona. 3º. Hacer constar ante la opinión pública del país la firme actitud y la enérgica condena de los intelectuales y estudiantes allí reunidos ante la coacción de las autoridades. 4º. Ratificar nuestra confianza en todos los estudiantes del Distrito y en el Sindicato Democrático que hoy hemos instituido" (36).

Pel que fa als assetjats, es van començar a organitzar rudimentàriament. Així es va crear les següents comissions: "horaris i normes de distribució dels queviures, servei mèdic i normes bàsiques de sanitat i higiene, organització del descans nocturn, actes culturals i altres activitats destinades a una "ocupació constructiva del temps", discussions i projectes sobre l'organització sindical i universitària, contactes amb l'exterior i vigilància de l'edifici" (37). Durant els tres dies que va durar el setge, "les dones van assumir la responsabilitat de les cuines, a l'hora de dormir ho preparavem tot... Més que res perquè la nostra consciència feminista estava molt poc elaborada", recorda anys després una d'elles (38).

Per començar, "s'organitzà una mena de vetllada literàrio-musical. Gràcies a un parell de guitarres elèctriques i a una bateria que hi havia a l'escenari, s'improvitzà un conjunt musical amb la gent que sabia tocar aquests instruments: els ma-

teixos es varen batejar amb el nom de "Los constituyentes", essent Jaume Josa el vocalista. Alternant amb les seves interpretacions, l'assemblea cantava tota mena de cançons modernes i tradicionals i els poetes -Espriu, ~~Pere~~ Quatt i Goytisolo- recitaven poesies. En Pere Riera i un grup de teatre de la Facultat de Filosofia també col·laboraven activament" (39).

Sabem que passades les nou, en vista que la situació continuava en punt mort, "el governador civil va trucar novament al senyor arquebisbe per a informar-lo de la situació tot demanant la seva intervenció, o, si més no, perquè digués si l'indret en qüestió podia ser considerat com a recinte religiós" (40). I que el doctor Modrego "va contestar a tot el que se li demanava de forma ambigua, arribant per fi a concretar que ell no tenia cap jurisdicció sobre l'Orde i que creia que tot l'edifici calia considerar-lo com a recinte religiós". Com veurem, l'arquebisbe es mantindria en aquesta posició, negant-se a donar permís a la policia per a envair el local.

A quarts d'onze, mossèn Pedrals va celebrar missa a la qual hi assistiren estudiants i alguns dels convidats. En acabat va venir la qüestió del menjar. Al respecte cal recordar que al convent hi vivien una seixantena de freres, entre estudiants i ja ordenats, els quals ja havien sopat. A partir de les onze "s'improvisà un austeríssim sopar [el qual no va arribar a tothom per manca d'organització i d'existències] a base d'un plat de tapioca i un got de llet condensada, la qual cosa -vist que el sopar se serví al refectori-, suposà la lleva de la clausura, lleva que més tard es faria extensiva a totes les dependències del convent" (41). A continuació va venir l'hora de dormir, encabint-se tothom en cadires, recons, taules, etc. i tapats amb paper de diaris i com van poder. Salvador Espriu, Jordi Rubió i Antoni Tàpies van ser instal·lats en colles gentilement cedides pels freres. Aquella nit fou especialment dura (42), per la tensió de sentir-se assetjats. Aquesta tensió s'incrementaria quan arribaven alguns pares a reclamar amb violència els seus fills. Bé es pot dir, doncs, que aquella nit no es va dormir.

Dia 10

A dos quarts de vuit del matí es va celebrar l'habitual missa conventual, amb l'assistència d'estudiants i convidats que ompliren el temple (43). A dos quarts de nou començà l'esmorzar "amb torns establerts per facultats. Nois i noies treballaven a

la cuina i menjador, cuinant, distribuint i fregant plats. (...) L'esmorzar va consistir en un parell de llesques minúscules de pa sucat amb oli, un trosset petit d'embotit i una tassa de cafè amb llet" (44). Segons la crònica feta pels mateixos caputxins, a les nou del matí "la policia començà a obstaculitzar l'entrada de queviures, fins a tallar tot subministrament, tant per als hostes com per a la comunitat" (45). En aquest sentit, l'estudiant Joan Busquet ^{havia} ~~va~~ sortit disfressat de frare a cercar un centenar de iogurts de fruita -mostres, car eren els primer a l'època- que tenia en una camioneta aparcada als voltants, ja que a hores treballava per a la Danone. En tornar, els policies li van demanar "Què lleva ahí?", a la qual cosa contestà "Iogurts". "¿Y para quién son?". "Para la comunidad". "En este caso, pase" (46). En canvi, poc després hi hagué un intent del pare Basili d'entrar trenta pans grossos de barra i trenta capses de formatge "El Caserío", intent avortat per la policia la qual tenia ja "ordres de no deixar entrar res d'aliment" (47). Poc abans també havia intentat d'entrar queviures el pare Salvador i un col·laborador seu durant una de les seves sortides.

A les 9 els reunits decidiren de continuar el tancament, convençuts que així el ressò ^{de l'Assemblea} ~~a la premsa i~~ a nivell de carrer augmentaria. Paral·lelament, a partir de la mateixa hora se celebraren reunions a les distintes facultats i escoles superiors, per a continuació celebrar assemblees on es va llegir la carta dels assetjats. Es va declarar la vaga general a tot el Districte, seguida per tothom a excepció de Farmàcia i Pèrits. També es va convocar a les 12 a una assemblea informativa a Ciències. En un altre ordre de coses, i degut a la importància dels fets, diverses persones dels més variats horitzons ideològics es reunien per a organitzar l'ajut als assetjats. Era allò que se'n diria Taula Rodona, de la qual en parlem més extensament en el Capítol IV.

Al llarg del matí també hi va haver pares que van anar al convent a buscar els seus fills, fent-ho en alguns casos de forma violenta (48), mentre que en d'altres eren els nois els qui protestaven per considerar aquesta actitud una traïció (49). Per tal de fer més passador el confinament, "va ser organitzada una taula rodona sobre el problema de la cultura humanística davant la cultura científica, animada per alguns dels professors assistents i presidida pel ~~to~~ Manuel Sacristán i Agustín García Calvo. Els qui no van assistir a la taula, es van dedicar a passejar pel jardí o a

parlar en qualsevol recó del claustre" (50).

Per la seva banda, "el pare Salvador de les Borges, ministre provincial dels caputxins de Catalunya i, segons dret, Ordinari del convent, celebrà aquest matí una entrevista amb el senyor arquebisbe i després una altra amb el senyor governador civil. El senyor arquebisbe li comunicà que ell no havia donat el seu ^mconsentiment per a l'entrada al recinte de la força pública, i es mostrà comprensiu envers la situació creada dins el convent. El senyor governador es limità a insistir en el manament donat als hostes de sortir immediatament del convent" (51). L'entrevista amb el governador civil fou molt tibant. En efecte, el pare Salvador fou rebut d'entrada amb un "La responsabilidad es suya. Y como ustedes no entran ni salen en este asunto..., desde este momento si usted no echa a la calle a toda esa gente o no llama a la fuerza pública, ustedes son responsables". A la qual cosa li contestà "que mi responsabilidad no es exactamente como la suya. Usted es un alto funcionario y cumple órdenes. Yo tengo mi propia causa, moral". Amb un "tengo la impresión de que si usted quiere, puede", el governador s'aixecà d'una revolada donant per finalitzada l'entrevista.

Per la seva part, els freres podien entrar i sortir lliurement del convent, aprofitant l'ocasió per a treure i entrar missatges de tota mena. La proximitat del domicili del president de Franciscàlia el convertí en un punt de recollida d'informació per als familiars dels assetjats i per a la premsa estrangera. Els freres buidaven la caputxa i l'omplien tranquil·lament amb missatges, tabac, etc.

A les 12, a la facultat de Ciències era tandada. Es per això, que els 600 estudiants presents organitzaren una manifestació a la cruïlla de Passeig de Gràcia i Gran Via en direcció cap a la Diagonal, als crits de "Llibertat sindical!" i "Libertad para los reunidos!" i d'altres semblants. El grup continuà fins a Diagonal-Balme, punt on es van asseure a terra tallant el tràfic, fins que foren dissolts per la policia (52).

Mentre, a l'interior del convent, vers mig matí "la policia va proposar al pintor Antoni Tàpies la sortida lliure, però ell s'hi negà rodonament. Evidentment no interessava que un home tan conegut romangués allí" (53).

I així arribem a l'hora de dinar, el qual "va ser més aviat curt: plat ple d'arròs bullit, patates fregides amb una sardina de llauna i una mica de tomàquet. Pa ni parlar-ne" (54). En havent dinat, "els escriptors units acordaren d'enviar una

carta al COMES i al Pen Club, notificant a aquestes associacions europees de literats la situació. Semblantment, els catòlics allí reunits adreçarem una lletra al bisbe de Barcelona" (55). Igualment, es va acordar d'enviar una carta a la Comissió de Drets Humans de les Nacions Unides. Per la seva banda, el delegat nordamericà va escriure al cònsul del seu país, demanant-li que enviés telegrams sol·licitant la solidaritat internacional dels estudiants" (56). El delegat de la CIE va fer el mateix. El pare Ferran Aguiló fou qui, amb la seva moto, portà els missatges als consultats respectius.

Vers quarts de quatre, unes dues-centes persones, entre familiars i estudiants, es van manifestar, impulsats per Taula Rodona, a la plaça de la Creu de Pedralbes. La manifestació, de forma ordenada, va arribar fins a la part posterior del convent, al carrer Capitàn Martí Busútil [Bosch i Gimpera], on fou aturada per un oficial de la policia, "que tras unas breves palabras con los familiares que encabezaban la manifestación, dijo que esperasen hasta la llegada del "inspector". Acto seguido sonó un silbato y salió la caballería que hasta aquel momento no se había hecho visible. La gente se había ido sentando en el suelo y ante la presión de la caballería y de los números, procedió a levantarse retirándose despacio y ordenadamente. Algunas personas continuaron sentadas, entre ellas el catedrático de Instituto Fernández de la Reguera, que fue obligado a levantarse y al que le fue exigido el carnet de identidad, sin que lo llegasen a detener. Se produjeron algunas interpelaciones entre manifestantes y policía, hasta que súbitamente iniciaron una carga los números y la caballería. Reconstituyose el orden de la manifestación que, lentamente y con signos evidentes de protesta, regresó al punto de partida presionada constantemente por la caballería y por pequeñas cargas de la policía de a pie, pero siempre continuó lentamente hasta el punto de partida. Allí se disolvió palmosamente" (57). La manifestació fou filmada per un equip de la RTV francesa enviat per Taula Rodona, aprofitant la seva estada a Barcelona per a fer un reportatge sobre el cantant Raimon. El director de l'equip, Jean Vidal, fou detingut, a l'igual que els seus tres col·laboradors i expulsats del país (58). A més, la policia va destruir part dels parells de filmació i va velar les cintes (59).

A la mateixa hora es va celebrar una reunió de la Comissió gestora de l'Assemblea de Districte, emetent el següent comunicat per als assetjats: "La Comisión gestora

(...) os comunica su constitución en órgano representativo y rector de la situación general creada posteriormente a la celebración de la Asamblea Constituyente y está llevando a cabo desde este momento la realización de cuantas medidas sean necesarias para difundir vuestra actual situación y al mismo tiempo continuar la lucha emprendida por la constitución de nuestro Sindicato. En este sentido, la primera medida ha sido que se ha tomado ampliar esta comisión a nivel de catedráticos, profesores no numerarios e intelectuales, así como manifestar ante las autoridades y la opinión pública nuestros derechos y reivindicaciones. Dos muestras significativas de la disciplina y solidaridad de vuestros compañeros han sido el cumplimiento exacto y unánime de la huelga de 24 horas ampliable y la manifestación llevada a cabo esta mañana por más de mil estudiantes en el centro de la ciudad. Finalmente hacemos patente nuestra solidaridad y esperamos de vuestra firmeza la persistencia total en la actitud seguida hasta ahora" (60).

Aquell matí, els assetjats van rebre la visita del vice-rector Martí de Riquer. Maria Aurèlia Capmany, testimoni dels fets ens ho explica: "M'agradaria recordar a la gent de poca memòria que els més franquistes, o tebis franquistes, o vergonyosament franquistes, no van aixecar ni un dit per fer res a favor dels assetjats. L'arribada del doctor Riquer, que havia trencat el setge gràcies a la decisió i a l'ús del cotxe del rectorat, va produir a tothom una gran impressió. Recordo que mentre buscaven el doctor Rubió, Martí de Riquer em va veure i em va dir entre rialles i sorpresa "I què hi fas tu, aquí?". No vaig tenir temps de contestar-li perquè el Dr Rubió ja era amb nosaltres. El Dr Riquer se li va adreçar, si no amb aquestes paraules, sí amb el que volen dir: "Dr Rubió sóc aquí per oferir-me en tot el que vostè pugui necessitar". El Dr Rubió, amb el seu aspecte de bona salut i bon humor Va contestar-li més o menys que no necessitava res i que agraïa, naturalment, la bona intenció del Dr Riquer. Recordo que el Dr Riquer va afegir si algú de nosaltres (molta gent ens havíem aglomerat a l'entorn de l'entrevista) necessitàvem alguna cosa. Llavors jo vaig reclamar: "Sí, tabac". Això vol dir que ja havíem esgotat totes les nostres provisions, i fins i tot Joaquim Molas, que solia oferir-me generosament un cigarret recargolat amb la seva habilitat manual, n'havia acabat les existències. El Dr Riquer, que com és sabut de tots fuma amb pipa, ens va oferir la seva tabaquera. Em sembla recordar que era de pell girada amb una cremallera. A mi em va saber greu

quedar-me-la. Van intercanviar uns mots de gentilesa: "Ja te la pots quedar...", "de cap manera..., no caldria més...", quan algú va tenir la idea genial de vessar el contingut de la tabaquera en un sobre, que va quedar a la custòdia de Joaquim Molas, segurament en aquell instant més important com a tècnic en l'art de fer cigarrets que no pas pels seus títols universitaris". (61).

A la tarda hi va haver d'altres visites. Així, "els catedràtics Ribas Piera, Latorre, Jiménez de Parga i Sureda es van presentar a la porta del convent, però foren rebutjats per la policia. També ho foren els advocats Montserrat Avilés, Pere Garcés, Francesc Serra i Albert Fina" (62). Els primers hi van anar amb la intenció de sumar-se als assetjats i els segons amb l'excusa que havien de tractar assumptes amb alguns dels tancats.

Una altra visita fou la del pare Rafel Bassols, caputxí, qui, en nom del bisbe de Colofón, intentà entrar al convent. Però la policia li ho privà. Com veurem, l'endemà hi aniria el bisbe en persona.

Tenint en compte la penúria d'aliments, el pare Lluís Sans, caputxí de Pompeia, va tenir la idea d'entrevistar-se amb mossèn Muñoz Alarcón, secretari del bisbe Modrego. La intenció era de proposar-li que el bisbat, d'acord amb Càritas Diocesana, es responsabilitzés de la tramesa d'un camió de queviures o almenys amb barres de pa per als assetjats. L'entrevista entre el pare Sans, Josep M. Piñol i Oriol Panyella -de l'equip responsable de Franciscàlia- i mossèn Muñoz fou llarga i a voltes tensa. Fou un autèntic diàleg de sords. "Tots els arguments de tipus evangèlic, franciscà i humanitari, i a favor del ressò positiu que tindria aquell gest simbòlic del bisbe de Barcelona, s'estavellaren davant aquella rècula de tòpics "puristes" i "apolítics" proclamats durant vint-i-cinc anys per tants bisbes i massa clergues que havien ofert, per activa i per passiva, el seu suport polític al règim franquista" (63).

Malgrat això, va continuar la pluja d'entrepans, paquets de tabac i missatges d'encoratjament des del Liceu Francès, fins que la policia va ocupar aquest edifici. Però el director del centre, d'acord amb el cònsul, els va fer fora.

Una de les altres persones que aconseguí d'entrar fou l'advocat Salvador Casanovas, de l'aula Rodona, portant un missatge d'encoratjament d'aquest organisme, així com un document resum de la solidaritat. També els parlà de les gestions fetes per a llogar un helicòpter amb aliments, punt que no es va materialitzar.

Aviat la policia va començar a registrar els frares que contínuament entraven i sortien amb missatges i un d'ells amb rotllos verges de foto els quals van permetre l'existència d'un reportatge fotogràfic de la tancada (vegeu Apèndix D).

A mitja tarda "i vistes les inquestionables despeses, molèsties de tot ordre i responsabilitats que els caputxins estaven assumint, l'assemblea acordà fer arribar oficialment al superior l'agraïment dels reunits, així com l'import d'una col·lecta que, per tal de fer més suportable els dispendis econòmics suscitats pels assistents, s'havia fet. Es recolliren unes 23.000 pessetes" (64).

A quart de vuit, "la conferència que havia de donar-se al Col·legi d'Arquitectes inaugurant l'exposició Puig i Cadafalch, ha estat suspesa quan feia deu minuts que Alexandre Cirici havia començat a parlar. La sala era plena de gom a gom, amb nombrosa gent dreta. En pronunciar-se el nom del degà, Antoni de Moragas, el públic ha començat a corejar-lo i a aplaudir-lo. El delegat governatiu ha suspès l'acte. A la sortida sembla que s'ha intentat detenir alguns dels assistents i la policia ha pres la filiació de nombroses persones. Després de suspesa la conferència, una persona ha llegit al públic una carta oberta explicant la celebració de l'Assemblea constituent i l'actitud dels assetjats. Ha estat rebuda amb grans aplaudiments, després d'haver estat també interrompuda la lectura per la policia" (65).

La mobilització ciutadana començava a ser un fet. Així, per exemple, a les vuit Taula Rodona informava que un centenar d'artistes i escriptors catalans havien signat un missatge d'adhesió i d'encoratjament als tancats. I també que la Comissió Gestora del Districte Universitari havia tramès un missatge als pares caputxins de Pompeia i de Sarrià agraint l'acolliment als reunits (66). I també que quaranta-dos arquitectes -joves i de promocions més antigues- havien signat una petició a la secretari del Col·legi per a la celebració d'una assemblea extraordinària amb caràcter urgent i amb un únic punt a l'ordre del dia: solidaritat amb Antoni de Moragas. A les 9 arriba la notícia que l'advocat de Madrid, Mariano Robles, ha fet comunicar a un company seu de Barcelona que un nombrós grup d'advocats madrilenys se solidaritzen amb l'actitud dels estudiants i intel·lectuals assetjats. I a les 10 se sap que ha acabat de celebrar-se una Junta extraordinària de Govern del Col·legi d'Advocats, convocada a instància de nombrosos col·legiats. Després d'examinar la situació la Junta ha acordat de dirigir-se al governador civil per protestar pel fet

que els advocats que havien intentat d'entrar al convent fossin rebutjats "violentament pels agents de la policia". A més, la Junta extraordinària acordà expressar al governador la seva preocupació per la situació i la inquietud que s'escampava per la ciutat (67).

Mentrestant, dins el convent la vida continuava amb tranquil·litat. Així, a última hora de la tarda, en la darrera de les reunions celebrades es va pregar al Dr Rubió que parlés als assistents de qualsevol de les matèries de la seva ex-càtedra. Prenen com a punt de partida el fet que el dia abans, durant el recital de cançó, molts estudiants es limitaven a cantar els "estribillos", "va fer una interessant exposició dels joglars i trobadors medievals, tot trobant-los-hi punts de concomitència i llocs comuns amb els homes actuals del món de la nova cançó. L'ovació va ser de gala" (68). Com molt bé ens recordava Xavier Folch, aquesta fou la primera lligó per dir-ho així del Dr Rubió davant d'universitaris... d'ençà del 1939. Aquesta classe significà per a molts dels presents la descoberta d'un jove de 49 anys del qual no en sabien res i a qui s'imaginaven com a una relíquia del passat. Val a dir que ja durant el seu parlament en l'acte de constitució va sorprendre a la majoria dels estudiants.

Abans de sopar, i mentre una comissió de sotsdelegats distribuïa les poques mantes cosides a fi de possibilitar més escalfor, i coixins, esdevinguts patrimoni de tot-hom, tot cobrint amb diaris el terra dels llocs on calia dormir, una noia oferí al piano un recital de Bach (69). Les activitats culturals d'aquells dies foren incessants, aprofitant la presència dels convidats intel·lectuals i el clima de germanor produït per la situació de setge.

A quarts de vuit, mossèn Pedrals va celebrar missa. El sopar fou d'allò més frugal: un culleró de sopa, una grapatet de mongetes seques i un trosset de formatge (70). "Havent sopat, es constatà que a fora alguns cotxes es manifestaven pels carrers adjacents tocant insistentment el clàxon. Aquesta mateixa tàctica havia estat emprada durant tota la tarda en els diversos punts de la ciutat on hi havia proves d'adhesió als confinats" (71).

Aquella tarda fou distribuïda la primera octavilla parlant dels fets. Curiosament anava signada per l'Asociación de Estudiantes Tradicionalistas de Cataluña, és a dir per la branca universitària dels carlistes opositors a la dictadura. Hi podem llegir "Conscientes de la necesidad de que la opinión pública conozca los hechos, la AEI

de Catalunya da publicidad a la presente nota en la que quedan reflejados las maniobras del Gobierno en contra de los Principios de Libertad y Democracia propugnados siempre por el Carlismo. Y protestamos enérgicamente por los métodos cínicamente de inspiración nazi, que el almirante Carrero Blanco [vice-president del govern] i el general Alonso Vega [ministro de la Gobernación] han impuesto a la policía, llegando a negar asistencia médica a una universitaria que sufrió un ataque de apendicitis durante la noche" (72).

Finalment, direm que el president de la Creu Roja de Barcelona, senyor Pau Negre Villavecchia, va intentar, a instància de dos estudiants que el van visitar, de portar aliments i abrigitalls als assetjats. Malgrat la prohibició expressa del governador civil, el senyor Negre se'n anà l'endemà a Madrid a parlar amb el president de la Creu Roja espanyola el qual li digué que primer ho havia de consultar amb Ginebra. Però els esdeveniments van fer inútil aquest intent (73).

Dia 11

Aquell matí, els diaris van publicar unes notes de premsa deformadores, però força significatives ja que es tractava del reconeixement d'un fet que havia corregut a cau d'orella com la pólvora. En el text es parlava d'una "reunión no autorizada al margen de las normas vigentes", de la presència de la mateixa de "personas ajenas a la vida universitaria y también algunos extranjeros" i que dins el convent encara hi havia gent que "se ha negado a abandonar el recinto del cenobio mientras fuese exigida por la policía a la salida la exhibición de sus documentos de identidad". També s'hi deia que "como consecuencia de los hechos reseñados, se produjo una parcial falta de asistencia a clase en diversos centros de enseñanza superior" i que "grupo de alumnos pretendieron entorpecer el tráfico, siendo inmediatamente disueltos por las fuerzas de orden público" (74). No cal dir, doncs, que amb la publicació d'aquesta nota, l'emoció, a Barcelona, era enorme.

Dins el convent el dia va començar amb l'habitual missa conventual a la qual la policia va prohibir-hi l'accés de la gent de fora. A continuació, a quarts de nou, l'esmorzar: una tassa de xocolata desfeta i un cafè amb llet, ja que els queviures s'acabaven inexorablement (75). Per la seva part, el pare Salvador va aconseguir de sortir. Era portador d'una proposta dels estudiants per al bisbe Modrego, per la

qual els assetjats proposaven facilitar una llista amb totes les dades personals a canvi que se'ls deixés sortir sense escorcolls ni detencions. Al bisbe li va semblar bé, però no així al governador civil a qui no va poder veure (76). Aleshores, el pare Salvador se'n va anar a la Farmàcia de l'advocat Jordi Maragall el qual coneixia -per haver estat company d'estudis- al subsecretari de Governació, Rodríguez de Miguel. Maragall el va trucar fent-li avinent la proposta dels estudiants perquè la passés al ministre. Mentre esperaven la resposta es va produir el desallotjament.

Mentrestant, després de moltes dificultats, el metge i polític Joan Colomines va aconseguir d'entrar al convent amb el pretext -ben real- que Salvador Espriu i uns dels estudiants es trobaven malalts. Poc després arribava el bisbe de Colofón, el caputxí pare Matias Solà. Salvador Casanovas, de Taula Rodona, havia pensat una acció sorpresa amb la intenció de rebaixar la tensió ^{fent-hi} ~~en~~ intervenir una autoritat eclesiàstica. El dia 10, els pares Frederic Raurell i Rafel Bassols havien visitat el bisbe de Colofón a la seva residència de Pompeia. Li demanaren d'anar als caputxins, sota el pretext de visitar els malalts de la infermeria. Aquest dia 11, el pare Raurell, acompanyat de mossèn Josep Dalmau, familiar del bisbe, el tornaren a visitar, aconseguint finalment de convencer-lo. Tots tres pujaren al cotxe de mossèn Dalmau arribant al convent malgrat els controls policials, gràcies a que en cada un d'ells el bisbe ensenyava el solideu als astorats policies (77). Van entrar mig corrents tancant la porta als bigotis de la policia. En aquells moments tenia lloc a la sala d'actes un col·loqui sobre art, pintura, ~~arquitectura~~ i urbanisme, a càrrec d'Antoni de Moragas, Oriol Bohigas, Lluís Domènech, Albert Ràfols Casamada i Antoni Tàpies. De sobte es va sentir una forta cridòria. Eren tres quarts de dotze del migdia.

Segons el pare Vendrell, aleshores porter, "van trucar a la porta, jo vaig obrir i al mateix temps van entrar també per la sala del cine i per dos llocs més fent cap a l'entrada de la porteria. La porteria estava plena de gent i la primera paraula de la policia va ser "míralos, aquí están!". El pare Basili de Rubí escriuria: "a la porteria, el pare Guardià, els pares Ricard, Ramon, Lluís, Mateu i estudiants religiosos es barallaven amb la policia [comandada pels germans] Creix. Els mostraven el Bret Conònic i protestaven de la invasió" (78). Però no va servir de res, ja que

fets una tromba i porres emmà vam entrar a la sala d'actes fent saltar la porta. Allí, el dirigent Paco Fernández Buey, va intentar dir alguna cosa en favor dels convidats, però un dels Creix li va clavar un mastegot i el va fer callar a crits. Antoni Tàpies ho recordaria així: "l'escena va ser emocionant i curiosa. Alguns estudiants vingueren ràpidament a consultar els convidats. ¿S'havia de fer resistència o sortir? Tots recomanàrem la calma i que se sortís. I en realitat no hi havia cap alternativa, per tal com uns enormes grisos ja estaven englobant els primers nois que trobaren prop de la porta i materialment els llançaven a l'exterior. Els Creix començaren a cridar donant ordres i dividint la gent. I de seguida es formà un moviment de masses que em va fer pensar en un film d'Eisenstein. Va ser qüestió de segons. Amb una gran habilitat, els policies van fer sortir els cinc-cents nois, després de quedar-se llur carnet d'identitat, i a la trentena de convidats ens agruparen a part. I de sobte vaig adonar-me que els de la Social ens coneixien perfectament. Creix anava de l'un a l'altre adreçant-se a cadascun pel seu nom i tutejant a tothom: "Qué, Tàpies... Como artista, ¿qué te ha parecido? ¿Lo hemos hecho bien?... Pero te has metido en una cosa que no nos gusta nada..." i començà a fer-me por: "Veremos como saldrás de ésta" (79). Per la seva part, Carlos Barral que havia dit "inspector" a Creix, va rebre la següent resposta: "Qué te has creído! Comisario!", a la qual cosa l'escriptor va fer: "De usted, por favor, soy doctor" (80). Els convidats doren encabits dins unes camionetes i portats a Jefatura. Espriu, marçallat, anava embolicat amb una manta. Però hi faltaven tres persones: Maria Aurèlia Capmany, Ricard Salvat i Agustín García Calvo, els quals eren passejant per l'hort i no s'havien adonat de la intervenció policial (81). El mateix podem dir d'alguns estudiants, com el delegat de Madrid, tots els quals foren amagats pel pare Basili a la part alta del convent (82). Salvat i García Calvo es presentarien després voluntàriament a la policia, no fent-lo la Capmany ja que la policia ignorava que hi hagués estat present (83). Els universitaris van marxar discretament en havent dinat.

La irrupció de la policia es va fer "sense avís de cap mena, sense exhibir cap mandat judicial, sense mostrar cap document d'autorització ni episcopal ni civil" (84). En efecte, el bisbe Modrego no havia autoritzat l'entrada de les forces policials, punt que més endavant deixaria escrit i signat (85).

62

Què havia passat? Al cap d'un temps, el pare Salvador de las Borges sabia, gràcies a un conegut, que aquell dia 11, divendres, es va reunir com de costum el Consell de Ministres. En entrar el ministre de la Governació, Franco li va dir amb veu enutjada: "¿qué pasa con los capuchinos de Barcelona?" . "Verá, mi general..." "Nada -tallà el dictador-. Quiero que este asunto acabe cuanto antes". "Sí, mi general respongué Alonso Vega i se n'anà tot seguit. Deurien ser quarts d'onze del matí. Al cap d'uns minuts va tornar a la sala del Consell: "Asunto concluído, mi general" (86).

En el moment d'entrar la policia hi havia dos documents a mig fer: un butlletí interior dels assetjats i la carta a la Comissió de Drets Humans de l'ONU de la qual ja n'hem parlat (Apèndix p 6 i 7). D'altra banda, a un lloc ben visible hi havia el següent menú per a dinar:

"Sopa (a la dumond)

Llenties (vídues)

ni pa ni vi ni postres" (87).

"A les dues de la tarda es retiraren a les casernes totes les camionetes i forces de la policia. El setge havia finit. La policia secreta, tanmateix continuà vigilant l'entrada del convent. La comunicació telefònica amb l'exterior continuà interrompuda malgrat les reclamacions de la Comunitat. No s'aconsegueix que sigui restablerta fins a les 12.10 del dia d'avui, 14 de març" (88). Així acabava l'informe oficial dels pares Llimona i Raurell el qual, en versions catalana, espanyola i francesa, seria distribuït profusament (89) per a contrarestar la campanya que el règim va engegar en contra tot seguit.

Notes

- (1) Josep M. Colomer, op. cit., volum I, p. 229.
- (2) Gran Enciclopèdia Catalana, volum 7, Barcelona 1974, p. 679.
- (3) Josep M. Piñol, "Franciscàlia, original experiència franciscana laical", dins Miscel·lània Basili de Rubí, Barcelona 1986.
 Vegeu també La Vanguardia, suplement del 9 de març de 1986, article del Pare Basili de Rubí. I també "El Quadern" de El País del 2 de març de 1986.
 El pare Basili diu a La Vanguardia que "la vetlla la policia va fer guàrdia als accessos de la muntanya de Montserrat, però que, en veure's frustrada, va començar a indagar per d'altres indrets". Joaquim Viaplana ens ha fet saber que en cap moment no se'ls va ocórrer d'anar a Montserrat a fer l'acte.
- (4) Document "Relació dels fets dels dies 8-11 de març de 1966", signat pel pare Basili de Rubí, amb data d'11 d'abril de 1966, a l'APCC.
- (5) Per exemple, La Vanguardia española. Tele-Expres i El Noticiero, de la tarda, també la van publicar.
- (6) Josep M. Colomer, op. cit., volum I, p. 215.
- (7) Idem., p. 229.
- (8) Idem., p. 230.
- (9) Document "Asamblea Constituyente (9 marzo 1966)", al CEHI.
- (10) A l'APCC hi ha una carta de Maurici Serrahima a Joaquim Viaplana excusant-se per no poder assistir a l'acte, ja que a la mateixa hora tenia una altra reunió. "Per altra banda --afegir-- de cap manera no vull deixar d'ésser present a la vostra reunió. Compteu-m'hi doncs com si hi fos i feu-hi constar el meu desig que els camins que empreneu per al millorament de la Universitat i de l'organització dels estudiants i les finalitats que per aquests camins voleu aconseguir, avancin ràpidament cap a una total realització".
- (11) Declaracions personals de Xavier Folch qui afegeix que no va saber el lloc fins després de dinar d'aquell dia.
- (12) Antoni Tàpies, Memòria personal. Editorial Crítica. Barcelona 1977, p. 385.
- (13) Roger Giménez, article al suplement de La Vanguardia del 9 de març de 1986.
- (14) Josep M. Colomer, op. cit., volum I, pp. 230-231.
- (15) Normalment, en Xavier Llinona és considerat com a un dels estudiants assis-

tents, ja que a l'hora del desallotjament, aprofitant el seu aspecte jòvenil, es va fer passar per universitari. Informació de Xavier Folch.

- (16) Article sense signar al suplement de La Vanguardia del 9 de març de 1986: "Uns anys més tard, va sortir als EUA un informe realitzat pels estudiants d'aquell país, el qual fou nomenat Informe Ramparts, on es denunciava les infiltracions de la CIA a la USNSA. A aquesta llista hi figuraven els noms de Frederic Berger i Renald Wilhem". Pel que fa al segon personatge, el seu nom no es correspon amb el de la Caputxinada: Wilfred Rutz.

Al Capítol VI, apartat "Tractament de la premsa estrangera", ens fem ressò de les declaracions fetes per ambdós delegats a la premsa francesa en el sentit que aquell moviment no estava controlat pels comunistes...

- (17) Vegeu nota 13.

- (18) A l'APCC hi ha una carta de la Junta de Delegats al pare Guardià del convent, amb el següent text: "En ocasió de la constitució solemne del nostre Sindicat, ens honoraria molt que acceptés la nostra invitació a l'Assemblea en representació d'aquesta comunitat que sempre ha demostrat comprensió i interès pels problemes que viu la Universitat de Barcelona", amb data del dia 9.

- (19) L'original, manuscrit, a l'APCC. Segons ens ha dit Ramon Torrent, com que el darrer text a llegir era el Manifest, a càrrec de Paco Fernández Buey, qui parlava un espanyol perfecte, en ser originari de Castella, es va decidir que calia obrir l'acte en català; i se'l va talar a ell perquè parlava un català molt bonic i sonor, de les comarques gironines.

- (20) Segons informació de Xavier Folch, qui afegeix que el Manifest ha estat inclòs en les Obres Completes del doctor Sacristán. Hem dit redactat, ja que segons Folch els estudiants tenien el projecte de fer un manifest, però no sabien com plasmar-lo. Aleshores van demanar al doctor Sacristán que ho fes ell. Aquest es va limitar a posar en solfa les idees dels universitaris i no pas a fer el manifest que ell hauria fet, tot i estar d'acord amb el contingut del pensament dels estudiants.

Com hem dit, el document fou llegit en espanyol. El reproduïm segons la versió catalana editada pel Front Nacional de Catalunya.

- (21) Materiales, número citat, pp. 57-59. En una nota introductòria s'hi diu que

es tracta del "texto resumido,, tomado en cinta magnetofónica".

(22) Idem., p. 59. També a Josep M. Colomer, op. cit., volum I, pp. 233-234.

(23) Idem., pp. 59-60.

(24) Aquesta és l'hora aproximada més de fiar.

(25) A part d'alguns telegrams rebuts que no hi va haver temps de llegir, també es comptava amb la salutació de l'Aliança Sindical Obrera de Catalunya, formada per la socialista UGT, l'anarquista CNT i la cristiana SOC. El document, manuscrit, es conserva a l'APCC, i fa:

"Estudiantes de Barcelona:

En el momento en que acabais de constituir el Sindicato Libre de vuestro Distrito Universitario, las Federaciones de [illegible] a la Alianza Sindical Obrera de Cataluña os manifiestan su solidaridad.

Al subrayar la trascendencia de este paso adelante en la lucha por la libertad sindical, la Alianza Sindical Obrera de Cataluña expresa su confianza de conquistar en un futuro próximo los sindicatos obreros libres y democráticos que nuestra clase necesita y exige.

Los obreros estamos con vosotros.

Viva la libertad sindical".

(26) Josep M. Colomer, op. cit., volum I, pp. 234-235.

(27) Vegeu nota 13.

(28) Segons Francesc Arroyo a El País del 9 de març de 1986: "en un informe de la policia fechoado el 28 de febrero y referida a una reunión de 20 estudiantes celebrada en la facultad de Derecho cuatro días antes, se afirmaba que la asamblea había sido convocada para el 9 de marzo, como efectivamente sería, y se añadía, refiriéndose al lugar: "Se supone que será alguno de los locales dependientes de alguna comunidad religiosa".

(29) Declaracions de Joaquim Viaplana al Quadern de El País del 2 de març de 1986, confirmades a qui signa aquest llibre: quan va anar a comissaria a recollir el carnet, li van mostrar la foto de la seva moto davant dels caputxins i li van explicar fil per randa tot el que havia fet aquell dia (el 8).

(30) Segons Roger Giménez, a la nota 13.

(31) A l'APCC hi ha diverses fotos de la policia indagant aquest famós cotxe apar-